

BULLETIN 4

2012

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY

**BULLETIN
NÁRODNÍ PROTIDROGOVÉ CENTRÁLY**

Vydavatel:

Policie České republiky
Národní protidrogová centrála
Služby kriminální policie a vyšetřování

Redakční rada:

plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH
plk. Ing. Petr KOČÍ
plk. JUDr. Břetislav BREJCHA
Doc. Dr. JUDr. Jan HEJDA
Doc. JUDr. Jozef ČENTĚŠ, PhD.
Doc. JUDr. Jozef METENKO, PhD.
Doc. Ing. Renata ŠTABLOVÁ
PhDr. Miroslav NOŽINA, PhD.
Mgr. Jaroslav ŠEJVL
pplk. JUDr. Ing. Marek BLAŽEJOVSKÝ

Vedoucí redakce:

kpt. Bc. Petr PROCHÁZKA
Tel. 974 836 429, 731 670 480

Adresa:

Policejní prezidium České republiky
Poštovní příhrádka 62/NPC
170 89 Praha 7
bulletinnpc@centrum.cz

Vydává:

oddělení vydavatelství obchodního odboru
Tiskárny MV, Bartůňkova 1159/4
Poštovní schránka 10, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 341, 974 887 335
Fax.: 974 887 333

Tiskne:

Tiskárna MV, p. o.,
Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 312, Fax.: 974 887 395
Vychází 4x ročně, cena 73,- Kč
Roční předplatné 292,- Kč
Plus distribuční poplatky

Objednávky přijímá a vyřizuje:

Tiskárna MV, p. o., obchodní úsek,
Bartůňkova 1159/4, 149 01 Praha 4
Tel.: 974 887 334, 974 887 335, 974 887 341
Fax.: 974 887 333
e-mail.: bohupil.strnad@tmv.cz

Distribuci vyřizuje:

Jindřich MATOUŠ – distribuce tiskovin

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři

Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce

Podávání novinových zásilek

Povolila Česká pošta, s. p., Odštěpný závod Praha
Čj.: 6119/96 ze dne 15. 10. 1996

Určeno pro služební potřebu Policie ČR, Obecní policie,
Státního zastupitelství, soudů a vybraných institucí.

Povoleno MK ČR – 7834

ISSN 1211-8834

Grafické zpracování obálky:

Pavel VLASÁK

OBSAH:

3. PRE-PREKURZORY DROG – NOVÉ TREN-
DY V EVROPSKÉ UNII
kpt. Ing. Martin Kuchař, Ph.D.
6. VYHODNOCENÍ ÚDAJŮ O VÝVOZU DROG
Z ČR DO PŘÍHRANIČNÍCH OBLASTÍ SRN
pplk. JUDr. Aleš Borovička
22. ÚMLUVA RADY EVROPY O PADĚLÁNÍ
LÉČIVÝCH PŘÍPRAVKŮ A PODOBNÝCH
TRESTNÝCH ČINŮ ZAHRNÚJÍCÍCH HROZ-
BY PRO VEŘEJNÉ ZDRAVÍ
kpt. Bc. Petr Teplárek
25. NOVÉ SYNTETICKÉ DROGY – REVIEW
kpt. Ing. Martin Kuchař, Ph.D.
29. CIRCULUS VITIOSUS, ANEB NIC NOVÉ-
HO POD SLUNCEM
plk. Mgr. Jakub Frydrych
32. MISE V AFGHÁNISTÁNU
kpt. Mgr. Barbora Kudláčková
40. MOSTECKÁ POLICIE A DROGOVÁ PRE-
VENCE
por. Bc. Alena Bartošová
43. GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOST-
NÍCH SBORŮ
Bc. Miloš Vaněček
49. RADY PRO RODIČE NA INTERNETOVÝCH
STRÁNKÁCH NPC
kpt. Mgr. Jana Posová
51. EVROPSKÝ ŠAMPIONÁT CELNICKÝCH
PSOVODŮ VE VYHLEDÁVÁNÍ NÁVYKO-
VÝCH LÁTEK
ppor. Josef Dušánek
55. DROGOVÝ KUFR
Bc. Josef Novák

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

rok 2012 se zanedlouho stane minulostí. Nejen v drogové oblasti byl sledem změn a překotného vývoje. Eskalace přeshraničního drogového problému v severozápadních Čechách, spojená s aktivitami vietnamského organizovaného zločinu souvisejícími s nelegálním dovozem léků s obsahem pseudoefedrinu, udržuje i nadále Českou republiku na předním místě mezi evropskými producenty metamfetaminu. Od toho se také odvíjí skladba problémového užívání nelegálních drog v ČR, kdy právě pervitin tvoří nejmasivnější a nejrizikovější část českého drogového problému. Rizikový potenciál spatřujeme také v oblasti nových syntetických drog, jejichž význam bude nepochybně vzrůstat. Vysoké prevalence odhady u konopí a metamfetaminu, setrvalé problémy s vymáháním netrestných drogových deliktů a vysoká společenská tolerance vůči užívání konopných drog, působí na zahraniční pozorovatele dlouhodobě jako faktory, které de facto hraničí s nedodržováním mezinárodních závazků České republiky. Rozdíl mezi formální právní úpravou a aplikační praxí je propastný a zejména v otázce nelegální produkce konopí a veřejné popularizaci jeho užívání se dostal do stádia, ve kterém se díky masivnímu výskytu stává konvenčními prostředky obtížně regulovatelný. Anarchizující výklady drogových zákonů přitom nejen oslabují regulativní potenciál práva, ale ve

svém důsledku škodí mimo jiné i racionální diskusi o legálním využití léčebného potenciálu konopí. Kromě výše uvedeného má Česká republika dlouhodobý problém s únikem léčivých přípravků ze substituční léčby buprenorfiny na černý trh, což zviditelňuje drogovou scénu ve velkých aglomeracích a přispívá k radikalizaci názorových proudů ve společnosti.

Zdaleka ne úplný výčet aktuálních problémových okruhů ukazuje, že úkolů, které před námi stojí v příštím roce, je víc než dost. Vymáhání práva a hledání dalších účinných nástrojů k omezení dostupnosti nelegálních drog je totiž nikdy nekončící úkol, při jehož naplňování spolupracuje Národní protidrogová centrála se všemi subjekty v rámci protidrogové politiky i mimo ni, které ctí zákony České republiky a mají opravdový zájem na zlepšení současného stavu.

Do nového roku 2013 vám přeji hodně štěstí, zdraví a síly překonávat trable všedních dní. Rovněž upřímně děkujeme za přízeň, které se dlouhodobě dostává bulletinu Národní protidrogové centrály i naší práci. Zájem drtivé většiny společnosti na omezování drogového problému je totiž hnacím motorem smyslu naší služby.

plk. Mgr. Jakub FRYDRYCH
ředitel NPC

PRE-PREKURZORY DROG – NOVÉ TRENDY V EVROPSKÉ UNII

kpt. Ing. Martin Kuchař, Ph.D.

Všechny syntetické a semi-syntetické drogy potřebují ke své výrobě prekurzor. Tedy klíčovou chemickou látku, která je při jejich syntéze nezbytná a u syntetických drog tvoří přímo základní stavební kámen jejich struktury. Nakládání s prekurzory drog je upraveno Úmluvou Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami přijatou ve Vídni v roce 1998¹⁾ a v zemích Evropské unie nařízením Evropské komise (EC no.111/2005, EC no. 273/2004, EC no. 111/2005). Vzhledem k tomu, že s těmito prekurzory nelze bez potřebných povolení, licencí a registrací obchodovat je jejich dostupnost na nelegálním trhu omezená. Tomu odpovídá také extrémní nárůst ceny, až o několik řádů, mezi posledním legálním distributorem a nelegálním trhem. Na tuto skutečnost řada společností, především z Číny, reagovala zavedením nových látek, které lze jednoduše převést na požadovaný prekurzor. Dokonce se objevují informace, že jsou pro tyto účely zakládány specializované chemické společnosti, které mají na svých webových stránkách přímo výběr látek vhodných ke konverzi na příslušný požadovaný prekurzor. Pro tyto látky se ustálilo označení pre-prekurzory. Vzhledem k legalitě obchodování těchto látek je i jejich cena na trhu v porovnání s nelegálním obchodem s prekurzory velmi nízká. Ekonomický profit je tedy hlavním motorem rozmachu pre-prekurzorů. Převedení pre-prekurzoru na prekurzor je realizováno jednoduchou reakční cestou, většinou se jedná o jednostupňovou syntézu (například hydrolyza vodným roztokem kyseliny sírové). K této konverzi nejsou nutné hlubší chemické znalosti, dá se říct, že jde o mnohem jednodušší proces než je samotná výroba drogy z prekurzoru. Při vyhodnocení počtu možných pre-prekurzorů dojdeme k velmi vysokému číslu. Zde se nabízí analogie s fenoménem tzv. designer drugs, kde je také snaha připravit nové látky, které nepodléhají regulacím. Podobně jako u „designer drugs“ zde existuje problém, jak regulovat tak velké množství látek. Dalším aspektem ovšem je, že mnoho pre-prekurzorů má na rozdíl od „designer drugs“ legální využití v organické syntéze při výrobě řady produktů chemického a farmaceutického průmyslu.

Prekurzor jako „uvedená látka“
dle NAŘÍZENÍ RADY (ES)
č. 111/2005:

„uvedenou látkou“ se rozumí jakákoli látka uvedená v příloze, včetně směsí a přírodních produktů, které tuto látku obsahují, avšak s výjimkou léčivých přípravků, jak jsou definovány ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES, farmaceutických přípravků, směsí, přírodních produktů a jiných přípravků, ve kterých jsou uvedené látky obsaženy tak, že je nelze snadno použít nebo extrahovat snadno dostupnými nebo hospodárnými prostředky;

Tato problematika je v současné době předmětem intenzivních jednání na evropské úrovni. Příkladem může být i nedávná konference *Workshop k neuvedeným látkám* konaná v lotyšské Rize dne 24. – 25. května 2012, kde byl navržen a rozpracován nástin možného řešení. Smyslem legislativních změn na úrovni EU by mělo být obsáhnout i látky, které nejsou zařazeny na seznam prekurzorů a zároveň jsou zneužívány k výrobě drog. Navržená cesta se bude ubírat především změnou definice prekurzoru jako takové.

To, jak je tato problematika náročná i z legislativního hlediska, demonstruje následující případ, kdy obchod s tou samou látkou (pre-prekurzorem) byl u soudu různě vyhodnocen na Slovensku a v Holandsku:

- Výnos holandského soudu ve vztahu k obchodu s PMK-glycidátem:

„PMK glycidate is a mixture from which PMK can be extracted in a simple and economically profitable matter“ – to znamená, že obchodník s PMK-glycidá-

¹⁾ Česká republika přijala tuto úmluvu do právního řádu Sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 462/1991 Sb.

tem držel prekurzor kategorie 1 bez potřebného povolení – výsledek 20 měsíců ve vězení.

- Výnos slovenského soudu k té samé látce: Jedná se o obchod s nekontrolovanou látkou, tedy zcela legální.

Vysvětlení této diskrepance ve výkladu práva je jednoduchý. Holandský státní zástupce si látku PMK-glycidát vyložil jako směs dvou látek a to PMK a glycidátu, ze které lze PMK snadno extrahovat. Zatímco slovenský soud zřejmě po znaleckém posudku z oboru chemie PMK-glycidát vyhodnotil jako látku na seznamu neuvedenou. Tento názor je podpořen i současnou definicí prekurzoru, která je postavená na předpokladu, že přípravek obsahuje prekurzor jako chemické individuum a jedná se o směs, ze které lze „snadno“ extrahovat. Extrakcí je myšlen fyzikální proces dělení směsi. Zatímco v případě PMK-glycidátu se jedná o naprosto jinou chemickou látku a získání PMK z PMK-glycidátu není extrakce, ale chemická přeměna jedné látky ve druhou. Rozhodně se nejedná o směs PMK a glycidátu. Dalším příkladem může být nový pre-prekurzor APAAN (α -fenylacetonitril), který slouží k výrobě BMK. APAAN, který ve svém názvu BMK neobsahuje, byl ovšem holandským státním zástupcem správně vyhodnocen jako zcela jiná látka, tedy prodej dle současného Evropského práva zcela legální.

Přestože je konverze pre-prekurzoru na svůj příslušný prekurzor poměrně snadná, jsou k tomuto kroku zakládány speciální tzv. konverzní laboratoře. Vysoce sofistikovaná laboratoř s řízeným dávkováním a teplotou byla odhalena v Holandsku (Gastel) v únoru 2011 (obr. 1). Jednoduchá varianta předchozí laboratoře byla ve stejném roce odhalena na jiném místě v Holandsku (Waalwijk) – primitivní chlazení ve džberech s vodou (obr. 2). V souvislosti s konverzními laboratořemi je třeba zmínit i náklady s likvidací tzv. „dumping site“ – místa s odhozenými barely, vyliitou kyselinou sírovou atd. (obr. 3). Náklady na sanaci jednoho takového místa se odhadují na cca 500 000 EUR.

Obr. 1 Sofistikovaná konverzní laboratoř APAAN na BMK, (zdroj EUROPOL)

Obr. 2. Jednoduchá konverze APAAN na BMK (zdroj EUROPOL)

Obr. 3. Dumping site, (zdroj EUROPOL)

Další zajímavou odhalenou konverzní laboratoří je výroba BMK z BMK-bisulfitu. Při této konverzi je pevná látka BMK-bisulfit za chlazení míchána s roztokem hydroxidu sodného. Při této reakci vzniknou 2 kapalně vrstvy, spodní obsahující hydroxid, která se oddělí spodní výpustí, a horní vrstva BMK (obr. 4).

Obr. 4 Konverze BMK-bisulfitu na BMK (zdroj EUROPOL)

Celá řada konverzních laboratoří je zároveň spřažena s výrobou syntetických drog, například amfetaminu (z BMK). Při syntéze amfetaminu ale i MDMA a fluor-amfetaminu se nejčastěji používají dvě metody: reduktivní aminace a Leuckartova metoda.

Obě syntetické cesty jsou při velkých šaržích citlivé na kontrolu reakční teploty a podmínek. Při nezvládnutí reakce pak dochází k nehodám (obr. 5). Na obrázku je výrobní místo po explozi a následném požáru, v požářišti jsou ještě vidět tlakové láhve a syntetické reaktory.

Obr. 5 Exploze nelegální laboratoře (zdroj EUROPOL)

Detailní popis a charakterizace fenoménu pre-prekurzorů je řešena v rámci pracovní skupiny Drug Precursors Working Group. Cílem je nalézt vhodné řešení jak legislativní povahy, tak uvést do praxe metodiku odhalování nestandardních obchodů a dovozu těchto látek. V některých zemích EU se aplikuje tzv. „Bariérový model“ neboli logický řetězec událostí od získání prekurzorů, pomocných chemikálií, výrobních prostředků (vybavení laboratorními potřebami, sklem, přístroji), výrobního prostoru a místa k uskladnění odpadu z výroby až po produkci a následnou distribuci. Osvědčuje se přístup, který zahrnuje také producenty laboratorního skla (projekt ATHENA), univerzity a vysoké školy (krádeže chemikálií), obchody se zemědělskými a stavebními potřebami, lékárny a nyní se pozornost obrací na vytipované látky, které mají charakter pre-prekurzorů. Na základě statistických dat dovozů a záchytů byl vypracován seznam tzv. urgentních pre-prekurzorů.

Jak je z výše uvedeného seznamu patrné, většina pre-prekurzorů směřuje k získání pseudoefedrinu/efedrinu a BMK. Tyto prekurzory jsou nezbytné k výrobě amfetaminu a metamfetaminu. Přestože se v České republice téměř výhradně vyrábí metamfetamin upravenou Nagaiho reakcí (jod, červený fosfor, kyselina fosforečná), lze vzhledem k tlaku trhu na snižování ceny očekávat postupné zavádění sofistikovanějších metod, které mohou částečně nahradit výrobu v tzv. kuchyňských laboratořích. Tyto větší laboratoře využívající BMK (přes některý legální pre-prekurzor) jsou schopné připravit i desítky kilogramů amfetaminu (nebo metamfetaminu) v jedné šarži. Takto velké nelegální laboratoře ovšem přinášejí zvýšené riziko exploze jak pro „vařiče“, tak případné týmy bezpečnostních sborů zasahující při odhalování a likvidaci ilicitní výroby.

Seznam urgentních pré-prekurzorů podle výsledného prekurzoru:

- pseudoefedrin/efedrin
 - L-fenylacetylkarbinol (l-PAC)
 - N-acetylpseudoefedrin acetát
 - propiofenon (P-1-P)
- BMK (P-2-P)
 - α-fenylacetoacetonitril (APAAN)
 - estery kyseliny fenylactové
 - kyselina mandlová
 - BMK-bisulfit
 - benzyl kyanid

VYHODNOCENÍ ÚDAJŮ O VÝVOZU DROG Z ČR DO PŘÍHRANIČNÍCH OBLASTÍ SRN

pplk. JUDr. Aleš Borovička

Pro vyhodnocení údajů o vývozu drog z ČR do příhraničních oblastí SRN jsme použili podklady přicházející ze Společného centra policejní a celní spolupráce ve Schwandorfu, částečně doplněné informacemi od Spolkové celní správy předanými Generálním ředitelstvím cel a zcela sporadicky i z jiných zdrojů. Nejde pochopitelně o zcela komplexní přehled všech případů zabavení drog v příhraničním pásmu spolkových zemí Bavorsko a Sasko. Zejména podle našeho názoru chybí nemalá část údajů ze Saska a od Spolkové celní správy. Přesto jde o dostatečně reprezentativní vzorek, který dokáže demonstrovat hlavní trendy. Pokud je to možné, snažíme se údaje za rok 2011 porovnávat s daty za rok 2010. Sledujeme odděleně dvě hlavní drogy, metamfetamin a marihuanu, a pak celkově ostatní drogy, které mají okrajový význam. Jednotlivé druhy drog pak sumarizujeme zvlášť u osob s pobytem v SRN a zvlášť u osob s pobytem v ČR.

1. Dovoz metamfetaminu z ČR osobami s pobytem v Německu

1.1 Počty případů

V roce 2011 němečtí kolegové zaznamenali 336 případů zabavení metamfetaminu u osob pocházejících ze SRN. Srovnání s rokem 2010 vychází velice výrazně. Ze 114 tehdejších případů došlo k nárůstu o 222 případů, tedy o 194,74 %. Jistěže se v tom odráží narůstající aktivita německých orgánů vymáhajících právo. Nieméně nárůst je tak výrazný a dynamický, že pouhou vyšší intenzitou kontrolní činnosti ho lze jen těžko vysvětlit.

Převažují případy z Bavorska, kterých bylo hlášeno 301, naopak ze Saska jen 35. Velice nápadný rozdíl v neprospěch Saska možná ukazuje na subjektivní důvody na saské straně (například menší disciplína při hlášení či celková nižší hlídková aktivita na saské straně). Na druhou stranu tu může hrát úlohu i objektivní faktor (Bavorsko je nesporně bohatší spolková země s větší kupní silou.). Oproti roku 2010 ovšem došlo k dobře postřehnutelnému „polepšení“ na saské straně. Tehdy byl poměr případů v Bavorsku a Sasku 110 ku 4. Takže v procentech poměry vypadají takto: v roce 2010 činil poměr 96,5:3,5 a v roce 2011 89,6:10,4.

případy 2010	případy 2011	rozdíl od 2010
114	336	222 194,74 %

1.2 Více drog v jednom případě

droga	počet souběhů	podíl
marihuana	75	22,32 %
hašiš	4	1,2 %
ecstasy	3	0,9 %
amfetamin	1	0,3 %
heroin	1	0,3 %
LSD	1	0,3 %
kokain	1	0,3 %
psilocybin	1	0,3 %

Zde věnujeme pozornost případům, kdy se vedle hlavní drogy, tedy metamfetaminu, objevila v tomtéž případě i další droga. Za srovnání stojí údaje z roku 2010. Tehdy se metamfetamin v kombinaci s marihuanou objevil ve 30 případech, tedy ve 26,3 % všech případů. Došlo zde meziročně k zdatelnému poklesu v tomto ukazateli. Absolutní počet případů souběhu s marihuanou se ovšem zvýšil více než dvakrát. Současně ovšem rapidně narostl počet případů celkem, takže ve výsledku se podíl snížil.

Nicméně trend častějšího výskytu metamfetaminu a marihuany v jednom případě a z jednoho zdroje tato čísla potvrzují. Dalo by se říci, že nelegální trh s metamfetaminem a marihuanou mohou být vzájemně propojeny až do jedné třetiny nákupů.

1.3 Počty osob

Rovněž počty osob ze SRN přistižených s metamfetaminem dovezeným z ČR velice významně rostou. Ze 183 osob v roce 2010 němečtí kolegové v roce 2011 zvedli výsledky až k počtu 553 osob. Vyskytlo se tedy o 370 pachatelů více. Tento více než dvojnásobný zdvih v procentech představuje nárůst o 202,2 % oproti roku 2010. I zde můžeme uplatnit obdobnou úvahu jako u počtu případů.

pachatelé 2010	pachatelé 2011	rozdíl od 2010
183	553	370 202,2 %

1.4 Věk osob

rok	2010	2011
průměrný věk	27,37	27,39

Průměrný věk pachatelů s bydlištěm v Německu převážejících metamfetamin se v meziročním srovnání prakticky nezměnil. Nárůst je zcela nepatrný.

1.5 Podíl podle pohlaví

Na rozdíl od předchozích let jsme si v roce 2011 všimli i podílu mužů a žen na dovozu metamfetaminu z ČR do SRN. Převažují sice muži s 414, tedy 74,9 %. Avšak 139 žen, tedy 25,1 %, představuje velmi významný segment, více než čtvrtinu celkového počtu. Srovnání s předchozími léty u tohoto ukazatele bohužel nemáme.

pohlaví	muži	ženy
počet	414	139
podíl	74,9 %	25,1 %

1.6 Státní příslušnost

Hovoříme o osobách s pobytem v SRN, které přivážejí metamfetamin z české na německou stranu. Jistěže mezi nimi převažují němečtí občané, jichž bylo v roce 2011 506. Nicméně vyskytlo se zde 47 cizinců s pobytem v SRN, mezi nimi 13 občanů Turecka, 12 občanů ČR, 5 občanů Rumunska, 3 občané Itálie, po 2 občanech Polska a Vietnamu a po jednom občanovi Afghánistánu, Rakouska, Chorvatska, Maďarska, Iráku, Kosova, Libanonu, Ruska a Spojených států. Jedna osoba byla bez státní příslušnosti.

1.7 Etnický původ

Empirické poznatky ukazují, že určité etnické skupiny se v příhraničním pašování drog projevují výrazněji než jiné. Jde jednak o přistěhovalce do Německa s jiným etnickým původem (Turci, Italové). Mohou to být buď občané země původu s pobytem v SRN, nebo již naturalizovaní němečtí občané. Dále se takto projevují některé skupiny německých občanů narozených v jiných zemích (bývalý Sovětský svaz, Rumunsko, Polsko), kteří dostali německé občanství výhradně díky svému etnickému původu a mnohdy se liší od většinové společnosti životním stylem.

V tomto ohledu jsme ve vzorku 553 pachatelů s pobytem v Německu, kteří přiváželi metamfetamin, našli 28 Němců původem z bývalého Sovětského svazu, tedy 5,06 %, 18 naturalizovaných Turků a 13 tureckých občanů s pobytem v SRN, tedy celkem 31 osob tureckého původu, což činí 5,6 %, 6 naturalizovaných Italů a 3 italské občany s pobytem v Německu, tedy celkem 9 osob italského původu znamenajících 1,6 % celkového počtu, 3 Němci původem z Polska, tedy 0,54 % z celku. Lze učinit s jistou opatrností závěr, že osoby z bývalého Sovětského svazu a osoby tureckého etnického původu se objevují o poznání častěji nežli osoby z jiných etnických menšin.

1.8 Zvláštní kategorie osob

Při sběru dat se objevují určité charakteristiky pachatelů vyskytující se nápadně často. Kromě toho jsme sledovali i některé velice specifické kategorie osob. Výsledky se v mnoha ohledech zdají být pozoruhodné.

Ve vzorku osob s pobytem v Německu přivážejících metamfetamin představují velice významnou skupinu

osoby s drogovou závislostí. Z údajů vyčteme drogovou závislost buď jako přímo uvedenou ve zprávě nebo vyplývající zjevně z kontextu případu. Takových osob se v roce 2011 u metamfetaminu vyskytlo 114, tedy 20,6 %. Můžeme počítat, že ve skutečnosti bude jejich počet asi ještě vyšší, takže uvedenou pětinu lze považovat za minimální podíl. Vývoz metamfetaminu z ČR osobami s pobytem v Německu je tedy významně vázán na drogovou závislost.

S výše uvedenou kategorií do jisté míry souvisí skupina osob, které označujeme za recidivisty na drogovou trestnou činnost. Opakování cest pro drogu do ČR buď samy tyto osoby přiznávají, nebo vyplýve z jejich lustrace v evidencích. Takových pachatelů bylo u metamfetaminu v roce 2011 50, tedy asi 9 %. Opět zde půjde jen o minimální podíl, v realitě jich bude jistě mnohem více. Ve zprávách o jednotlivých případech nejde totiž o povinně uváděný údaj. V tomto případě můžeme říci, že speciální recidiva je pro tento druh přeshraničního pašování poměrně příznačná.

U 41 osob buď jejich vlastní výpovědi, nebo způsob balení drogy ve spojení s větším množstvím ukazují, že droga je určena k prodeji jiným osobám, a nikoliv jen pro vlastní potřebu pachatele. Nepochybně jde o znak zvyšující nebezpečnost jednání takového pachatele. V našem vzorku se objevilo 41 takových potenciálních dealerů, tedy 7,41 %. I u této kategorie osob jde o nepřehlédnutelný vztah k pašování metamfetaminu. Určitou vzájemnou souvislost bychom mohli spatřovat mezi tímto vztahem a růstem průměrné hmotnosti na pachatele v meziročním srovnání.

V roce 2011 častěji objevuje v podstatě nově z taktického hlediska zajímavá skupina pachatelů, kteří při spatření hlídky drogu odhazují z okénka vozidla nebo ji vysypávají. Zde se jedná o 8 pachatelů, tedy asi o 1,5 %.

V 10 případech můžeme pachatele převážejícího drogu označit za zloděje, který páchá trestnou činnost na německém území. V daném případě šlo o skupinu deseti osob zaměřených na krádeže drahých jízdních kol. Kromě této skupiny se tato kategorie jinak již nevyskytla.

Zejména ve druhém pololetí roku 2011 se začíná objevovat nový jev. Zákazník od vietnamského prodejce na tržnici zejména při nákupu většího množství marihuany dostane menší množství metamfetaminu (ojediněle i heroinu) jako vzorek. V tomto segmentu se vyskytly 4 takové případy, o kterých sami pachatelé vypovídali. Lze předpokládat, že jev bude častější, ale pachatelé z různých důvodů nejsou motivováni se o něm zmiňovat. Ukazuje to jednak na úzkou propojenost trhu s metamfetaminem a marihuanou u vietnamských dealerů a jednak na skutečnost, že dealeri někdy chápou zákazníky na marihuanu jako jakýsi předstupeň pro jejich přeměnu na mnohem výhodnější klienty na metamfetamin, případně heroin, kde jim výraznější závislost zajistí jistější zisk.

Za pozornost stál i fakt, že 3 pachatelé ve vzorku byli infekční (hepatitida, HIV), 2 kladli násilný odpor při zadržení, 1 byl invalida na vozíku a 1 byla prostitutka českého původu.

Pro srovnání uveďme, že v roce 2010 jsme zaznamenali zloděje a prostitutky výhradně v části vzorku obsahující osoby s pobytem v Česku. Mezi osobami s pobytem v Německu jsou tedy tyto kategorie novým jevem v roce 2011.

Dvacet osob z 553 celkem řídilo pod vlivem drogy, což představuje 3,6 %.

1.9 Doprava a úkryt drogy, ceny drog

V převážné většině případů pachatelé převázejí metamfetamin ve vlastním osobním automobilu. V roce 2011 jsme ovšem zaznamenali 76 případů jiného způsobu dopravy, tedy 13,74 % všech osob. Nejčastěji se vyskytoval taxík u 32 osob, vlak u 27 osob, 8 bylo chodců, 4 cyklisté a 2 motocyklisté, 3 pachatelé používali najaté auto.

Ve většině případů nebývá droga nijak výrazně ukrývána. Leží buď v kapse oděvu, volně ve vozidle nebo v zavazadle. V 83 případech ovšem použili pachatelé komplikovanějšího úkrytu drogy. Významnou skupinu tvoří skupina 32 žen, které převážely metamfetamin ve vagíně. Oproti sedmi případům v roce 2010 jde o velmi významný nárůst typický právě pro skupinu žen s pobytem v SRN. Naopak 13 mužů ukrývalo drogu v košeňku. Ve srovnání s jedním případem v roce 2010 jde o enormní nárůst. Ve 21 případě se droga ukrývala pod spodním prádlem, hlavně ve spodkách u mužů či v kalhotkách u žen a v podprsence u žen. Ve 14 případech se objevil jiný sofistikovaný úkryt drogy. Ojediněle byla droga spolýkána ve 2 případech a v ústní dutině v 1 případě.

Zejména ke konci 2. pololetí roku 2011 se objevily případy, kdy pachatelé hovořili o tom, za kolik drogu zakoupili. Ve čtyřech případech se vyskytly ceny v eurech za gram metamfetaminu: 40, 30, 40 a 50. Jde vesměs o nákupy u vietnamských dealerů.

1.10 Množství zabavených drog

Klíčovým ukazatelem se zdá být množství zabaveného metamfetaminu při kontrolách na německé straně. Porovnání s předchozím rokem zde vyznívá velmi přesvědčivě. V roce 2011 bylo takto zabaveno 9319,736 g metamfetaminu. V porovnání se 2043,94 g z roku 2010 nárůst činí 7275,796 g, tedy naprosto neuvěřitelných

355 %. Opět nepochybně určitou část tohoto vzestupu můžeme přičíst zřetelně vyšší aktivitě německých kolegů. Srovnáme však zabavené množství metamfetaminu na německé straně v roce 2011 se zabaveným množstvím téže drogy za stejný rok v celé ČR. Zatím máme k dispozici jen předběžné výsledky statistiky zabavených drog za rok 2010. Konečné číslo se zřejmě ještě mírně změní. Ale pro demonstraci převažujících trendů toto ne zcela definitivní číslo dostatečně vyhovuje. České orgány zabavily za rok 2011 18 562 g metamfetaminu, což můžeme považovat za poměrně slušný výsledek. Nicméně je to o poznání méně než 21301 zabavených gramů v roce 2010. Přitom na německé straně nespécificky zaměřené kontroly zasahující převážně drobné drogové turisty z Německa zachytily v roce 9319,736 g téže drogy. Procentuální vyjádření vyzní velmi ilustrativně: němečtí kolegové zabavili 50,2 % toho, co jsme dokázali za rok zabavit my. Jinak řečeno, nespécifické kontroly na německé straně zachytily o něco málo více než polovinu celkového množství zabaveného v celé ČR. Užitečné je srovnat si toto číslo s výsledkem za rok 2010. Tehdy zabavený metamfetamin v Německu představoval pouze 9,6 % celkového množství zabaveného v ČR. Těžko najdeme přesvědčivější důkaz, nežli tento skutečně raketový vzestup. Mohlo by to svědět k myšlence, jestli právě větší odliv metamfetaminu na německý trh není příčinou nižšího množství zabaveného na území ČR. S takovými soudy bychom ale měli počkat až na kompletní statistické údaje za rok 2011. Pokud si uvedené závěry spojíme s údaji o stoupajících počtech případů a počtech osob, o kterých jsme mluvili shora, závěr je jednoznačný: Na německou stranu jde z ČR velice významné množství metamfetaminu z české strany hranice. Přitom tohle pozoruhodné množství převážně převezou drobní pašeráci, tak zvaní drogoví turisté.

množství 2010	množství 2011	množství ČR 2010	množství ČR 2011	rozdíl od 2010	podíl na množství v ČR 2010	podíl na množství v ČR 2011
2043,94	9319,736	21 301	18 562	7275 796 331%	9,6 %	50,2 %

Je potřeba si také uvědomit, že údaje o zabaveném množství drogy představují právě onu pověstnou špičku ledovce. Obchod s drogami je typicky latentní trestnou činností a musíme vzít v úvahu, že skutečný objem drogy, která se propašuje přes hranici, je mnohonásobně vyšší. Použijeme velmi optimistický odhad, který říká, že se německým kolegům podařilo zachytit zhruba 5 % veškerých drog, které byly od nás vyvezeny na jejich stranu hranice. Pak tedy skutečnost znamená dvacetinásobek zachyceného množství. Reálně tedy můžeme očekávat, že za rok 2011 mohlo být propašováno do SRN přinejmenším 186 kg metamfetaminu. Tato úvaha neskýtá příliš optimistické perspektivy.

1.11 Průměrná hmotnost drogy na pachatele

V této souvislosti není bez zajímavosti i porovnání průměrné hmotnosti převážené drogy na osobu za poslední dva roky. Musíme tu jen vzít v úvahu to, že koncem roku 2011 orgány spolkové celní správy přestaly do hlášení, která dostáváme, v některých případech uvádět osobní údaje zadržovaných osob. Proto u nich nemáme k dispozici údaje o věku a výsledek roku 2011 bude tedy lehce zkreslený. Nicméně i tak vidíme rostoucí průměrné množství na osobu: 2010 11,17 a 2011 16,85. Vzestup není právě ohromující. Množství zabaveného pervitinu sice narostlo nebývale, počet pachatelů se rovněž zvýšil více než dvojnásobně oproti předchozímu roku. Tyto údaje ilustrují hlavní závěr, který z dostupných dat lze učinit: nesporně se vyvíjí do SRN z ČR stále více metamfetaminu a jednotliví zákazníci nakupují u českých dealerů v jednotlivých případech větší množství.

rok	2009	2011
průměrná hmotnost na pachatele	11,17	16,85

1.12 Pašování drogy ve skupině

Ukazuje se, že němečtí drogoví turisté s metamfetaminem jezdí na českou stranu pro drogu významně často ve skupině dvou a více osob. Za rok 2011 si metamfetamin z ČR přivezlo 122 dvojic, tedy 36,31 % celkového počtu případů, 32 trojic, tedy 9,5 % z celkového počtu, 8 čtveřic, tedy 2,4 % z celku, a jedna skupina desíti osob, tedy 0,3 %. Samostatně cestující osoby představovaly 48,8 %. I tady musíme ovšem počítat s tím, že mnohé z nich cestovaly ve společnosti dalších osob. Ty se nepovažují za pachatele jen proto, že z výpovědi přistížených pachatelů proti nim nebyly žádné důkazy. Ve skutečnosti tedy skupinové cesty pro drogu na českou stranu budou představovat ještě výraznější většinu z celkového počtu.

skupina	dvojice	trojice	čtveřice	desítky
počet případů a podíl 2011	122 36,3 %	32 9,5 %	8 2,4 %	1 0,3 %
počet případů a podíl 2010	25 21,9 %	12 10,5 %	3 2,6 %	0

1.13 Vietnamský fenomén

Následující údaje pak dokreslují tezi, kterou bylo možno vyvodit již z údajů za rok 2010. Ta zní asi takto: Hlavní problém ve vývozu českého metamfetaminu na německou stranu hranice představují vietnamská tržiště v bezprostřední blízkosti státních hranic. Vzájemný vztah mezi jednotlivými případy a zdrojem drogy na některé vietnamské tržnici je poměrně obtížné vysledovat. Jednak zde máme skupinu případů, kdy můžeme hovořit o tom, že droga byla zakoupena v některé vietnamské tržnici. V těchto případech alespoň jeden z pachatelů tuto skutečnost přiznal. Nicméně děje se tak jen v menšině případů. Proto věnujeme pozornost i jiným okolnostem případů. Především porovnááme místo zabavení drogy v bezprostřední blízkosti hranice na německé straně s nejbližší vietnamskou tržnicí, o které víme na české straně. Vycházíme z toho, že německý drogový turista logicky bude jezdit k co nejbližšímu zdroji metamfetaminu na českém území. Dále si všimáme toho, že pachatel má u sebe kromě drogy i jiné komodity jako například nepovolenou pyrotechniku nebo nekolokované cigarety. To jsou artikly velmi příznačné pro vietnamské tržnice. Stejně tak obvykle pasažéři příhraničních vlaků vozí často metamfetamin z vietnamských tržnic v cílové železniční stanici na české straně. Většinou se jedná o Cheb. Na zakoupení drogy ve vietnamské tržnici v bezprostřední blízkosti hranice na české straně také nasvědčuje skutečnost, že pachatel přichází z ČR pěšky nebo jede na kole. Všechny tyto okolnosti nám pomáhají vytipovat i případy pravděpodobného nákupu drogy ve vietnamské tržnici.

Za rok 2011 jsme zaznamenali 104 potvrzených případů nákupu metamfetaminu ve vietnamských tržnicích. Nejčastěji se vyskytovala Folmava s 35 případy, Cheb se 34 a Aš se 20, 3 případy se odehrály v Dolní Poustevně, po 2 v Kraslicích, Moldavě a Hoře Svaté Kateřiny, po 1 případu měly Potůčky, Lísková, Mokřiny, Rozvadov a Svatý Kříž. U pravděpodobných nákupů ve vietnamských tržnicích se pak jednalo o 145 případů. Z toho 47 v Aši, 44 v Chebu, 29 na Folmavě, po 6 v Rozvadově a Vejprtech, 5 v Moldavě, 4 v Kraslicích a po 1 v Hoře Svatého Šebestiána, Petrovicích, Potůčkách a Všerubech. Tak či onak můžeme s vietnamskými tržnicemi spojovat v roce 2011 249 případů, tedy asi 74,2 % celkového počtu metamfetaminových případů. Potvrzení shora uvedené teze nám připadá dostatečně výmluvné. V roce 2010 bylo zaznamenáno 32 případů takové spojitosti s vietnamskými tržnicemi u metamfetaminu. Nicméně tehdy šlo jen o případy, které nyní označujeme jako potvrzené. I tak jde o enormní nárůst oproti 104 případům v roce 2011. Vzestup počtu souvislosti vývozu metamfetaminu osobami s pobytem v SRN je tedy opět velmi zřetelný. Podle našeho názoru to ukazuje především na masivní nástup vietnamských výrobců a dealerů do výroby a distribuce metamfetaminu v roce 2011.

Ohledně vietnamských dealerů v tržnicích jsme si v roce 2011 při naší činnosti všimli toho, že u nich neexistují klasické mafiánské struktury s hierarchií nadřízenosti a podřízenosti. V každé tržnici působí několik prodejců drog. Vzájemně o sobě vědí a otevřeně spolu nesoupeří. Naopak si podle potřeby navzájem pomáhají a uzavírají mezi sebou výhodné obchody. Jejich vztahy tedy více než klasické kriminální struktury připomínají vztahy obchodní. Otevřenou otázkou zůstává, co nebo spíše kdo způsobuje, že mezi dealery drog nedochází ke konfliktům, a současně kdo určuje, kteří dealeri a v jakém počtu na jednotlivých tržnicích působí. Jistěže tu logicky vyvstane úvaha o vlivu autorit z oblasti vietnamského organizovaného zločinu. Z našich poznatků o nich nic podstatného nevíme. V tomto ohledu by zřejmě dosti pomohl názor kolegů z ÚOOZ, kteří tuto problematiku znají lépe.

1.14 Pracovní závěry k metamfetaminu

Z toho, co jsme uvedli, lze učinit určité pracovní závěry:

1. Množství metamfetaminu převezzeného přes státní hranici z ČR do SRN osobami s pobytem v SRN v roce 2011 významně vzrostlo. Rostly významně i počty případů a počty přistižených pachatelů. Nelze popřít, že zejména v německé příhraniční zóně může český metamfetamin představovat významnou bezpečnostní hrozbu.
2. Celkové množství metamfetaminu zabaveného na německé straně při kontrolních opatřeních nezaměřených jen specificky na drogy představovalo v roce 2011 více než jednu polovinu celkového množství této drogy zabavené v celé ČR. Demonstruje to skutečnost, že na německou stranu se dostává významný objem této drogy vyrobené v ČR. Současně to ukazuje, že drogová turistika v jednotlivých malých množstvích dokáže převzít přes hranici nečekaně značný objem drogy.

3. Rozhodující faktor při tomto příhraničním obchodu s metamfetaminem představují vietnamská tržiště umístěná v bezprostřední blízkosti státní hranice, většinou na bývalých hraničních přechodech. Metamfetamin je u vietnamských prodejců dostupný přinejmenším ve většině těchto vietnamských tržnic.
4. Relativně často si němečtí drogoví turisté vozí jak metamfetamin, tak marihuanu, které v Česku nakoupí u stejných dealerů, většinou vietnamských. Propojenost obou nelegálních drogových trhů se zdá být významná. Vyskytly se i pokusy vietnamských prodejců nabízet zákazníkům malé množství metamfetaminu, případně heroinu jako vzorek k přilákání nových klientů na drogu způsobující výraznou závislost.
5. Ve vzorku se projevila poměrně vysoká navázanost pašování metamfetaminu na drogovou závislost. S tím souvisí i nemalá míra speciální recidivy.
6. Z taktického hlediska se jako nový jev v této skupině objevilo odhazování drogy z vozidla či její vysypání při zastavení hlídkou. Narostl výrazně počet pašování metamfetaminu ve vagíně a v konečnicku. Významně často převážejí osoby z této skupiny drogu ve skupině, nejčastěji ve dvojici.

2. Dovoz konopí z ČR osobami s pobytem v Německu

2.1 Počty případů

V roce 2011 marihuana ve srovnání s metamfetaminem zaujala při svém vývozu z ČR do SRN osobami s pobytem v Německu do jisté míry až druhé a možná i poněkud podřadnější místo. 113 případů vývozu marihuany je nesrovnatelně méně nežli 217 případů vývozu metamfetaminu ve stejném roce. Rozdíl v neprospěch marihuany se zvětšil za poslední dva roky. Přitom v absolutních číslech počet případů dovozu marihuany vzrostl, i když ne příliš významně. 101 případ v roce 2010 znamená rozdíl o 12 případů, tedy o 11,9 %. I když početně případy pašování marihuany narůstají, v meziročním porovnání dynamika jejich vývoje klesá. Vysvětlení tohoto jevu se hledá dosti obtížně. Možná nejpříjemnější bude vysvětlení čistě ekonomické. Oproti metamfetaminu prodej marihuany nepřináší zřejmě tak výrazné zisky. Proto zájem dealerů o její distribuci neroste tak dramaticky jako u metamfetaminu.

Ze 198 zmíněných případů se stalo 175 v Bavorsku a 23 v Sasku. Procentuálně to představuje pro lepší představu poměr 88,4 % k 11,6 %. U metamfetaminu je podíl poněkud odlišný: 96,5 % ku 3,5 %. Platit zde bude zjevně stejný komentář jako u metamfetaminu.

případy 2010	případy 2011	rozdíl od 2010
101	198	97 + 96 %

Pro srovnání v roce 2010 98 případů bylo z Bavorska a 3 případy ze Saska, v procentním vyjádření tedy 97:3. I u marihuany se tedy saské ukazatele poněkud „polepšily“, což je dobrý signál, protože potřebujeme dostat co nejuplněnější obraz o situaci v příhraničí.

2.2 Více drog v jednom případě

droga	počet souběhů	podíl
metamfetamin	75	37,9 %
ecstasy	2	1 %
hašiš	2	1 %
psilocybin	2	1 %

V korelaci k marihuaně u metamfetaminu zde vidíme významný podíl souběhu s metamfetaminem u marihuany. Opakování je matkou moudrosti, takže si řekněme, že stále více si němečtí zákazníci odvázejí od stejného, převážně vietnamského dealera, jak metamfetamin, tak marihuanu. Nelegální trhy s oběma drogami jsou do značné míry propojené. Výskyty marihuany v souběhu s jinými drogami jsou jen zcela okrajové.

2.3 Počty osob

Počty přistižených pachatelů u marihuany jsou odpovídajícím způsobem také mnohem nižší nežli u metamfetaminu. 553 pachatelů u metamfetaminu a 330 pachatelů u marihuany představuje zjevný nepoměr. V časové řadě ovšem počty přistižených pachatelů rostou dosti přesvědčivě. Srovnání se 146 osobami v roce 2010 představuje velký nárůst o 126 %. Z těchto čísel lze velice opatrně učinit závěr, že zájem o drogy z ČR se v příhraničních oblastech SRN významně zvyšuje. Dynamika tohoto růstu se zdá být výrazně vyšší u metamfetaminu, nežli u marihuany.

pachatelé 2010	pachatelé 2011	rozdíl od 2009
146	330	184 126 %

2.4 Věk osob

rok	2010	2011
průměrný věk	24,47	24,01

Ani u marihuany nedošlo v průměrném věku meziročně k významnější změně. Objevil se zde poměrně nepatrný pokles, ze kterého nelze činit žádné závěry.

2.5 Podíl podle pohlaví

I u vývozu marihuany z ČR jsme v roce 2011 začali zaznamenávat a vyhodnocovat podíl obou pohlaví. 282 mužů a 48 žen představuje poměr 86,2 % ke 13,8 %. Ani zde není podíl žen zcela bezvýznamný, i když je nesporně zřetelně nižší než u metamfetaminu, kde je podobný procentní poměr 74,5 ku 25,5.

pohlaví	muži	ženy
počet	282	48
podíl	85,5 %	14,5 %

2.6 Státní příslušnost

Státní příslušnost pachatelů se u marihuany nijak výrazně neliší od metamfetaminu. Suverénně převládají němečtí občané v počtu 290 oproti 40 cizincům. Z cizinců se nejčastěji vyskytovali Turci s 10 občany, poté Češi s 9 a Italové s 6, následováni Rumuny s 5, Řeky se 3, Poláky se 2 občany a po jednom Albánci, Portugalci, Rusovi, Tunisanci a Američanovi.

2.7 Etnický původ

S odkazem na komentář u 1.7, který platí i pro marihuanu, přejdeme přímo k datům: Z 330 pachatelů s pobytem v SRN převážejících marihuanu do SRN bylo 14 Němců původem z bývalého Sovětského svazu, tedy 4,24 % z celku, 8 naturalizovaných Turků a 10 tureckých občanů s pobytem v SRN, tedy celkem 18 osob tureckého původu, což činí 5,46 %, 2 naturalizovaní Italové a 6 italských občanů s pobytem v Německu, tedy celkem 8 osob italského původu znamenajících 2,42 % celkového počtu. Ojedinele se vyskytli 1 Němec polského a 1 Němec rumunského původu. Porovnáme-li tyto údaje s údaji u metamfetaminu, nemůžeme přehlédnout značnou obdobnost dat. Zdá se, že by podíly častěji se vyskytujících etnických skupin mohly být obecně charakteristické.

2.8 Zvláštní kategorie osob

I zde odkazujeme na komentář u metamfetaminu pod 1.8, který platí plně i tady.

Drogově závislých osob se vyskytlo u marihuany 24, tedy 7,27 %. Jejich podíl na vzorku je sice nesrovnatelně nižší než u metamfetaminu, ale popravdě řečeno u marihuany, která je adiktology označována za drogu nevyvolávající významnou závislost, bychom čekali nižší podíl. Pravdou zůstává, že mnozí z těchto závislých jsou závislími primárně na metamfetaminu a marihuanu převážejí jako druhou drogu.

Velmi výrazně se zde profiluje kategorie osob, které se drogových deliktů dopouštějí opakovaně. Recidiva u 34 osob ze vzorku znamená podíl 10,3 %, který můžeme označit za významný. Stejný podíl má ale i kategorie dealerů marihuany. Lze tu pozorovat vztah k rostoucí průměrné hmotnosti drogy na pachatele.

Pozoruhodnější podíl mají ještě zloději s 11 případy. Tady ovšem hraje významnou úlohu ona již zmiňovaná desítka zlodějů drahých bicyklů, kteří měli u sebe jak metamfetamin, tak marihuanu. I tak jde ovšem o kategorii pachatelů, kteří v předchozích letech nebyli pro osoby s pobytem v SRN nijak typičtí. V pěti případech, tedy v 1,51 %, řídili pašeráci marihuany pod vlivem drogy. Po jednom případě se vyskytl pachatel odhazující drogu při zadržení, pachatel kladoucí odpor při zatýkání a invalida Vůbec se neobjevilo poskytování vzorku marihuany zdarma. To jen potvrzuje závěry, které jsme o tomto jevu učinili výše. Nevyskytla se ani infekce spojená s drogou u pachatelů, což odpovídá tomu, že uživatelé marihuany nejsou vystaveni žádnému významnému infekčnímu riziku při aplikaci drogy. V jednom případě se objevil pachatel, který měl doma malou pěstírnu konopí.

2.9 Doprava a úkryt drogy, ceny drog

Rovněž marihuanu převáželi pachatelé ze SRN nejčastěji ve vlastním osobním automobilu. U 48 pachatelů jsme zaznamenali jiný způsob dopravy, tedy u 17,5 % všech osob. U metamfetaminu byl ovšem tento podíl o něco vyšší a činil 21,3 %. Podrobnosti k jednotlivým položkám najdete v následující tabulce.

dopravní prostředek	počet osob	procentní podíl z celku	procentní podíl u metamfetaminu
vlak	32	11,7 %	9,9 %
taxík	14	5,1 %	5,7 %
chodec	10	3,7 %	2,3 %
přívoz + S-Bahn	3	1,1 %	1,1 %
cyklista	3	1,1 %	0,6 %
autobus	4	1,5 %	0,6 %
letadlo	1	0,4 %	0,2 %
motocykl	2	0,7 %	0,2 %
stopař	0	0	0,4 %
najaté auto	0	0	0,2 %
moped	0	0	0,2 %
Celkem	48	28,1 %	21,3 %

I u převozu marihuany převážně nebývá droga nijak výrazně ukrývána. Objevili jsme ovšem i nemálo mnohem sofistikovanějších úkrytů, než jsou přihrádky ve vozidle, zavazadla či kapsy oděvu. Celkem jsme zaznamenali takových případů 47, tedy 17,2 %. Jistěže to je mnohem méně, než u metamfetaminu. Na druhou stranu ovšem poněkud překvapivě se opakovaně objevují takové úkryty, jako vagína či konečník, jinak typické pro metamfetamin.

Srovnáme-li letošní situaci s 1. pololetím roku 2011, kde tentokrát máme údaje k dispozici, pak tam se úkryt pod oděvem či spodním prádlem vyskytl v 7 případech, tedy v 5,5 %, úkryt ve vagíně ve 2 případech, tedy v 1,6 %, a jiný sofistikovaný úkryt jsme zaznamenali rovněž ve dvou případech, tedy v 1,6 %. Celkově tehdy šlo o 11 případů, čili 8,7 %. Letošní meziroční nárůst se nedá přehlédnout ani v našich poměrně nízkých počtech. Vypadá to, že i pašeráci marihuany do Německa vyhledávají sofistikovanější úkryty pro svoje nelegální zboží. Zřejmě si mimo jiné více uvědomují lehčí zjistitelnost této drogy díky její aromaticnosti.

způsob úkrytí	počet osob	procentní podíl z celku	procentní podíl u metamfetaminu
vagína	5	1,8 %	6,3 %
konečník	2	0,7%	4 %
spodní prádlo či pod oděvem	21	7,7 %	5,7 %
úkryt v ústech	1	0,4 %	0,4 %
jiný sofistikovaný úkryt	18	6,6 %	7 %
polykač	0	0	0,4 %
Celkem	47	17,2 %	23,8 %

Stejně jako u metamfetaminu jsme letos sledovali uváděné ceny i u marihuany. Cenu marihuany zakoupené v ČR v našem vzorku uvedli pachatelé ve 13 případech. Průměrná cena podle vyjádření pachatelů vychází na 4,8€ za 1 gram. Nejčastěji, tedy ve čtyřech případech, se objevila cena 4€ za 1 gram.

2.10 Množství zabavených drog

Marihuany se vždy daří zabavovat více. Jde o „měkčí“ drogu, které převážejí pachatelé větší množství v jednotlivých případech. V roce 2011 němečtí kolegové zachytili 31 974,045 g marihuany, což je vcelku pozoruhodný objem. V českých podmínkách se jednorázově takové množství prakticky nezabavuje. Srovnání s rokem 2010, tedy s 8355,05 g vykazuje nárůst o 5555,5 g, tedy o 66,5 %. Musíme si však uvědomit, že výsledky u marihuany výrazně ovlivnil jediný případ v Sasku na počátku roku, kdy bylo zabaveno 10 kg marihuany. I tak zbývající množství kolem 22 kg velice významně přesahuje zabavenou sumu marihuany za rok 2010. Překvapivě vyzní porovnání celkového množství marihuany zabavené za rok v německém příhraničí s celkovým množstvím marihuany zabavené v ČR za rok. Jde o poměr 31 974,045 g a 440 890 g. Podíl množství zabaveného v Německu k množství zabavenému v ČR představuje pouhých 7,25 %. Vysvětlení tohoto jevu musíme tentokrát zřejmě hledat v ČR, přesněji ve zvýšené aktivitě české policie vůči zejména pěstírnám marihuany s vysokým obsahem THC. Více úspěšných zásahů na tomto poli v roce 2011 přineslo i významné zvýšení zabaveného množství marihuany. Proto podíl množství zabaveného v Německu vypadá bezvýznamně, i když absolutní množství se nezdá zase tak malé. Odmyslíme – li si jeden desetikilový případ, pak takřka 22 kg přivezených drobnými drogovými turisty reprezentuje pozoruhodný výsledek jejich vskutku mravenčí práce. V této souvislosti si také povšimněme toho, že výsledek za rok 2010 byl v porovnání s celkovým zabaveným množstvím v ČR ještě podstatně nižší.

množství 2010	množství 2011	množství ČR 2010	množství ČR 2011	rozdíl od 2010	podíl na množství v ČR 2010	podíl na množství v ČR 2011
8355,05	31 974,05	278 000	440 890	23 619 282,7 %	1,07 %	7,25 %

Použijme stejnou úvahu o latenci, kterou jsme naznačili u metamfetaminu. Vyplývá z ní, že reálně mohlo v roce 2011 přes českou hranici do německého příhraničí přejít něco kolem 640 kg marihuany. To rozhodně není málo. Ovšem co do dynamiky ve srovnání s odhadem asi 176 kg u metamfetaminu soutěžit nemůže. I tady se ukazuje, že zájem o marihuanu oproti metamfetaminu není skutečně až tak vysoký.

2.11 Průměrná hmotnost drogy na pachatele

Průměrné hmotnosti na jednoho pachatele u marihuany opět jsou z pochopitelných důvodů vždy vyšší než u metamfetaminu. Průměrná hmotnost na pachatele oproti roku 2010 vzrostla. Opět zde ale musíme počítat s vlivem jednoho velkého případu zabavení. Musíme tu jen vzít v úvahu to, že koncem roku 2011 orgány spolkové celní správy přestaly do hlášení, která dostáváme v některých případech, uvádět osobní údaje zadržovaných osob. Proto u nich nemáme k dispozici údaje o věku a výsledek roku 2011 bude tedy lehce zkrácený. Nicméně i tak je určitý trend k růstu průměrné hmotnosti na pachatele viditelný. S určitou licencí by se dalo usoudit, že i u marihuany se vyváží do SRN z ČR stále více metamfetaminu a zákazníci nakupují u českých dealerů větší množství.

rok	2010	2011
průměrná hmotnost na pachatele	57,23	96,89

2.12 Pašování drogy ve skupině

Marihuanu stejně jako metamfetamin velmi často pašovali do SRN pachatelé ve skupině nejméně dvou osob. Nejvíce se tak dělo ve dvojicích, a to v 69 případech. Významný podíl vykazují i trojice s 18 případy. Čtveřice, pětice a desítky se vyskytly spíše sporadicky. Podíl jednotlivců se zdá být přibližně stejný jako u metamfetaminu. I zde si ponecháváme výhradu, že podstatná část jednotlivě pašujících lidí vezla ve skutečnosti drogu i u marihuany ve skupině. Rozhoduje zde totiž to, zda se osobám, které pachatele doprovázely, podaří spoluúčast na pašování prokázat nebo ne. Ve skutečnosti bude skupinovitost v pašování ještě vyšší než uvedené cifry.

skupina	dvojice	trojice	čtveřice	pětice	desítky
počet případů a podíl 2011	69 34,8 %	18 9,1 %	5 2,5 %	1 0,5 %	1 0,5 %
počet případů a podíl 2010	20 19,8 %	6 5,9 %	4 3,9 %	0	0

2.13 Vietnamský fenomén

Pokud jsme u metamfetaminu zformulovali tezi, že hlavní problém ve vývozu této české drogy na německou stranu hranice představují vietnamská tržiště v bezprostřední blízkosti státních hranic, pak na ní určitě nemusíme nic měnit ani poté, co se seznámíme s významem vietnamského prvku pro vývoz marihuany do SRN. I zde rozlišujeme případy, kde pachatelé sami deklarují, že drogu nakoupili na vietnamském tržišti a případy, kde se o místě nákupu na vietnamském tržišti jen dohadujeme z okolností případu. V podrobnostech odkazujeme na úvahy u metamfetaminu.

Zaznamenali jsme tedy za rok 2011 67 potvrzených případů nákupu ve vietnamských tržnicích. Nejčastěji se vyskytovala Folmava se 39 případy, dále Cheb se 14 a Aš s 10, Rozvadov se 3 a Moldava s 1. Ve druhé kategorii, tedy u pravděpodobného původu z vietnamské tržnice, bylo zaznamenáno 83 případů. Nejvíce zaznamenala Folmava s 31 případy, následuje Cheb se 24 a Aš s 15, Rozvadov se 6, Kraslice se 3, Dolní Poustevna a Vejprty mají po 2. Po sečtení vychází impozantních 150 případů potenciálně spojených s vietnamskou tržnicí, což činí 75,8 % celkového počtu marihuanových vývozů. Pro srovnání v roce 2010 jsme zaznamenali 30 případů, tedy 29,7 % celkového počtu. Tehdy jsme ovšem pochopitelně nezahrnovali kategorii pravděpodobného místa nákupu ve vietnamské tržnici. Nicméně i když se podíváme na vztah k potvrzeným případům v roce 2011, nacházíme zde jasný nárůst. Můžeme tedy tvrdit, že distribuce marihuany německým zákazníkům je výrazně vázána na vietnamská tržiště v blízkosti státní hranice. Obdobně jako u metamfetaminu jsou nejproblematictější z hlediska vývozu do Německa jsou zjevně dlouhodobě tržnice ve Folmavě, v Chebu a v Aši.

2.14 Pracovní závěry k marihuaně

Z toho, co jsme uvedli, lze učinit určité pracovní závěry:

1. Množství marihuany převážené hlavně drogovými turisty z ČR do SRN v čase roste. Nicméně tento vývoj není tak dynamický jako podobný jev u metamfetaminu. I tak mohou v německém příhraničí pociťovat významnější výskyt české marihuany.
2. Počty osob zadržených s marihuanou z ČR jsou výrazně nižší než počty zadržených pachatelů s metamfetaminem. V souvislosti s předchozím závěrem to může ukazovat na větší ekonomickou výhodnost výroby a distribuce „tvrdšího“ metamfetaminu oproti „měkčí“ marihuaně. I tak je celkové zabavené množství marihuany pozoruhodné, i když v porovnání s množstvím zabaveným v celé ČR není podstatné.
3. Vietnamský faktor u marihuany hraje ještě větší roli než u metamfetaminu. Odhadovaný podíl nákupů na vietnamských tržnicích u marihuany vyznívá jasně většinově.
4. I údaje o vývozu marihuany nasvědčují značnému propojení nelegálních trhů s metamfetaminem a s marihuanou. Významný podíl pachatelů si odváží z ČR obě drogy od stejného prodejce. I marihuana je u vietnamských dealerů k dostání přinejmenším na většině příhraničních tržišť.
5. Obdobně jako u metamfetaminu se i u marihuany v této skupině vyskytla poměrně vysoká speciální recidiva. Závislost zde nehraje takovou významnou roli jako u metamfetaminu. Významně často se marihuana pašovala ve skupině nejméně dvou osob.
6. I zde pozorujeme významný nárůst pašování metamfetaminu ve vagíně a v konečníku, relativně často se vyskytovaly i případy pašování ve spodním prádle.

3. Dovoz jiných drog z ČR osobami s pobytem v Německu

Tuto problematiku zařazujeme jen informativně a pro úplnost. Osoby s pobytem v SRN si z ČR jiné drogy přivážejí spíše výjimečně. Nejde rozhodně o překvapivý závěr, protože u metamfetaminu a marihuany, hlavně pěstované metodou indoor cultivation, představuje Česká republika poměrně významnou zdrojovou zemi. Údaje o jiných drogách poskytujeme buď heslovitě, nebo v přehledných tabulkách.

– celkem 27 případů, 25 v Bavorsku, 2 v Sasku, kombinace výskytu drog v následující tabulce.

kombinace drog	počet
hašiš, metamfetamin	2
heroin, metamfetamin	2
ecstasy, metamfetamin, marihuana	2
amfetamin, metamfetamin	1
hašiš, marihuana	1
hašiš, metamfetamin, marihuana	1
kokain, metamfetamin	1
psilocybin, marihuana	1
LSD, psilocybin, metamfetamin	1

- celkem 35 pachatelů, 26 mužů, 9 žen, průměrný věk 29,74, 4 dvojice, 5 trojic,
- tabulka ukazuje počty případů u jednotlivých druhů drog a jejich množství, polamidon je jeden z obchodních názvů pro substituční drogu metadon, u nezjištěné drogy se jedná zřejmě o syntetický kanabinoid zakoupený přes internet v ČR,

druh drogy	počet případů	množství
hašiš	8	121,4 g
amfetamin	2	1 tableta a 4,4 g
psilocybin	2	6,6 g
heroin	2	3,8 g
ecstasy	2	50 tablet + 0,3 g
kokain	2	1,78 g
konopná semena	1	140 g
LSD	1	73 tripů
testosteron	1	40 ml
polamidon	1	12,4 g
nezjištěno	1	2004 g

- nejzajímavější údaje asi představuje souvislost s vietnamskými tržišti, která byla potvrzena v Chebu, u jednoho případu s heroinem a jednoho případu s psilocybinem a předpokládá se v Aši u jednoho případu s amfetaminem a jednoho s hašišem a v Chebu u jednoho případu s hašišem, což by mohlo naznačovat, že vietnamští dealeri mají někdy poněkud širší sortiment nežli příznačný metamfetamin a marihuanu.

4. Dovoz metamfetaminu z ČR osobami s pobytem v Česku

4.1 Počty případů

V roce 2011 jsme zaznamenali 52 případy zabavení metamfetaminu u osob pocházejících z ČR na německé straně hranic. Oproti 336 případům u osob s pobytem v SRN jde o skutečně pozoruhodně nízké množství. Pokles počtu případů v časové řadě se zdá být poměrně významný.

V Bavorsku došlo k 35 případům a v Sasku k 17. V procentním vyjádření to znamená 67,3 ku 32,7. Zde se zdá být poměr Saska nejvýznamnější ze všech ukazatelů v roce 2011. V roce 2010 činil podobný poměr 61 ku 14, tedy v procentech 81,3 ku 18,7. I zde se vykazování na saské straně meziročně zvýšilo.

případy 2010	případy 2011	rozdíl od 2010
75	53	-22 -29,33 %

4.2 Více drog v jednom případě

droga	počet souběhů	podíl
marihuana	12	22,64 %
hašiš	2	1,9 %

Porovnáme-li tyto údaje s údaji pod 1.2, zjistíme, že podíl souběhů s marihuanou i hašišem je zcela obdobný jak u osob s bydlištěm v SRN, tak s bydlištěm v ČR. Pro srovnání v roce 2010 se kombinace metamfetaminu s marihuanou objevila ve 14 případech ze 75, tedy v 18,7 % případů. Zdá se, že i u osob z Česka existuje významná propojenost nelegálního trhu a metamfetaminem a s marihuanou. S časem tento vzájemný vztah posiluje.

4.3 Počty osob

Němečtí kolegové v roce 2011 zadrželi s metamfetaminem pouze 65 osob s pobytem v ČR. Ve srovnání s 553 osobami s pobytem v SRN nejde tedy ani o 12 % podílu. V porovnání s rokem 2010 jde o významný pokles z 97 na 30 osob, tedy méně o 69,1 %.

pachatelé 2010	pachatelé 2011	rozdíl od 2010
97	65	-32 -33 %

4.4. Věk osob

rok	2010	2011
průměrný věk	29,6	30,3

Ve srovnání s německým vzorkem je průměrný věk u českého vzorku znatelně vyšší. Oproti roku 2010 došlo k nepatrnému nárůstu průměrného věku pachatelů.

4.5 Podíl podle pohlaví

41 mužů s pobytem v ČR převezlo v roce 2011 metamfetamin z ČR do SRN a v témže období tak učinilo 24 žen. U tohoto ukazatele je zřejmě podíl žen vůbec nejvyšší u všech kategorií, činí totiž 36,9 %.

pohlaví	muži	ženy
počet	41	24
podíl	63,1 %	36,9 %

4.6 Státní příslušnost

Zdaleka nejvíce osob s pobytem v ČR převážejících metamfetamin do ČR má české občanství, totiž 61. Ostatní státní příslušníci se vyskytli jen sporadicky. Po jednom jsou zastoupeni občané Německa, Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu.

4.7 Zvláštní kategorie osob

Z 65 pachatelů převážejících metamfetamin a majících pobyt v ČR 20 vykazovalo příznaky závislosti na droze, tedy asi 30,8 %. Vysoký podíl závislých osob u metamfetaminu zjevně nepřekvapí.

Dvě osoby cestovaly vlakem, jeden byl chodec, takže 62 osob cestovalo osobním automobilem. Z nich 10 řídilo pod vlivem drogy. Podíl tedy činí 16,1 %. To podle nás ukazuje na to, že čeští řidiči nepovažují riziko spojené pro ně s možnou kontrolou za vysoké. Proto se častěji odvažují řídit pod vlivem drogy. Srovnáme si to s 3,6 % podílu u osob s pobytem v Německu a jasně vidíme rozdílnou míru obavy z postihu v ČR a v SRN. Mezi 65 pachateli se zde vyskytlo 8 prostitutek, 7 zlodějů, 4 dealeři. V jednom případě metamfetamin byl pašován ve spodním prádle a v jednom případě v jiném sofistikovaném úkrytu.

4.8 Množství zabavených drog

Německé orgány za rok 2011 odebraly osobám s pobytem v ČR přijíždějícím do SRN 261,72 g pervitinu. V porovnání s 9319,736 g zabavených za totéž období osobám s pobytem v SRN jde jednoznačně o velice málo významné množství. Bezvýznamnost tohoto množství ještě více vynikne při srovnání s celkovým množstvím 18 562 g zabaveném v celé ČR za rok 2011. Oněch 261,72 g představuje asi 1,4 % celorepublikového výsledku. Nicméně ve srovnání s údajem z roku 2010 jde o nárůst poměrně zřetelný. Tehdy bylo českým pachatelům odebráno pouze 79,16 g metamfetaminu.

Pokud ovšem vezmeme v úvahu latenci a použijeme naše předchozí úvahy, vyjde nám kolem 5200 g za rok. To už není zcela zanedbatelné množství. Úplně podcenit vývozy metamfetaminu u osob s pobytem v ČR do SRN tedy zřejmě nelze.

4.9 Průměrná hmotnost drogy na pachatele

Průměrně vyvážela osoba s pobytem v ČR do SRN v roce 2011 4,03 g metamfetaminu. Srovnání se 15,93 g u německé části vzorku vyznívá dostatečně přesvědčivě. V porovnání s údajem z roku 2010 došlo obdobně jako u celkové hmotnosti zabavené drogy i u tohoto ukazatele k významnému vzestupu. V předchozím roce činila průměrná hmotnost metamfetaminu u českého pachatele pouhých 1,09 g.

Zajímavé porovnání jsme učinili při využití hranice 2 g. Ta u metamfetaminu představuje hranici mezi přestupkem a trestným činem podle českého práva. U osob s pobytem v SRN toto množství bylo překročeno ve 234 z 336 případů, tedy v 69,64 % případů. Naopak ve skupině osob s pobytem v ČR byla tato hranice z 53 případů překročena pouze u 7, tedy v 13,21 %. Tento údaj velmi ilustrativně předvádí rozdíl mezi pachateli z ČR a ze SRN. První vezou převážně malá množství určená pro osobní spotřebu. Druzí mnohem častěji vezou větší množství, nežádka určená pro další distribuci.

4.10 Pašování drogy ve skupině

skupina	dvojice	trojice	čtveřice
počet případů a podíl 2011	8 15,1 %	2 3,8 %	0
počet případů a podíl 2010	10 13,3 %	4 5,3 %	1 1,3 %

Porovnání s údaji z německého vzorku vyznívá jasně ve prospěch osob s pobytem v Německu, které mnohem častěji přivázejí drogu ve dvojici i v trojici nežli osoby s pobytem v ČR. Jak vidíme z tabulky, v čase dochází ovšem i u českých pašeráků k nárůstu skupinovitosti, i když nijak výraznému.

4.11 Vietnamský fenomén

Souvislost metamfetaminu vyváženého do SRN osobami s pobytem v ČR s vietnamskými tržnicemi byla v roce 2011 velmi nízká. V jediném případě drogu do SRN převážel Vietnamec s povolením k pobytu v ČR, u kterého bychom mohli očekávat, že bude mít drogu z vietnamských zdrojů. Nicméně souvislost specificky s vietnamskou tržnicí u něj není příliš zřejmá. Nicméně jedna z dvojic uvedla, že drogu zakoupili na vietnamské tržnici v Aši. Vzhledem k balení se i přes malé množství zdála být určená pro drobnou distribuci. V roce 2010 se taková souvislost nezjistila vůbec. Potvrzuje se zde praktická zkušenost, že vietnamští dealeri českým klientům drogu neprodávají. Při poptávce reagují jen na německy mluvícího zákazníka.

4.12 Pracovní závěry k metamfetaminu

- I zde se obdobně jako ve vzorku osob s pobytem v SRN vyskytuje výrazně vysoký podíl závislých osob. Jiné parametry ovšem na rozdíl od německého segmentu nejsou tak významné.
- Mezi pachatelé s pobytem v ČR je významně vyšší podíl osob řídících vozidlo pod vlivem drogy než u pachatelů s pobytem v SRN (16,1 %: 3,6 %).

5. Dovoz marihuany z ČR osobami s pobytem v Česku

5.1 Počty případů

V roce 2011 jsme zaznamenali 155 případů zabavení marihuany u osob pocházejících z ČR na německé straně hranic. Oproti 198 případům u osob s pobytem v SRN nejde o nijak propastný rozdíl. Pokles oproti roku 2010 se jeví rovněž málo významný.

V Bavorsku došlo k 141 případu a v Sasku ke 12, což v procentním vyjádření činí 92,2 ku 7,8. Situace se zde příliš neliší od jiných kategorií. V roce 2010 byl stejný poměr 145 k 10, tedy v procentech 93,5 ku 6,5. Podíl saských případů se tedy velice mírně zvýšil.

případy 2010	případy 2011	rozdíl od 2010
155	153	-3 -1,9 %

5.2 Více drog v jednom případě

Vzhledem k tomu, že marihuanu převáželo z ČR do SRN mnohem více osob s pobytem v ČR, než stejným směrem metamfetamin, je podíl metamfetaminu v souběhu s marihuanou pochopitelně mnohem nižší. Ve srovnání s tímto údajem u osob bydlících v Německu jde o množství asi pětkrát nižší.

droga	počet souběhů	podíl
metamfetamin	12	7,84 %
hašiš	4	2,61 %
ecstasy	2	1,31 %
psilocybin	1	0,65 %
subutex	1	0,65 %
Rhinopront	1	0,65 %

5.3 Počty osob

Němečtí kolegové v roce 2011 zadrželi s marihuanou 187 osob s pobytem v ČR. Ve srovnání s 330 osobami s pobytem v SRN jde o značný rozdíl. V roce 2010 bylo zaznamenáno v této kategorii 181 pachatelů, takže došlo k málo významnému nárůstu o 6 osob, tedy o 3,3 %.

pachatelé 2010	pachatelé 2011	rozdíl od 2010
181	187	6 3,3 %

5.4 Věk osob

rok	2010	2011
průměrný věk	27,18	32,39

Průměrný věk českých pašeráků marihuany v roce 2011 dosti významně vzrostl ve srovnání s předchozím rokem. I v porovnání s údaji z německého vzorku je průměrný věk výrazně vyšší. Vysvětlení pro tento výkyv se hledá skutečně obtížně.

5.5 Podíl podle pohlaví

176 mužů s pobytem v ČR převezlo v roce 2011 marihuanu z ČR do SRN a v témže období tak učinilo pouze 11 žen. Podíl žen se zdá být nápadně nízký. Srovnání s předchozím rokem u tohoto ukazatele bohužel nemáme.

pohlaví	muži	ženy
počet	176	11
podíl	94,1%	5,9 %

5.6 Státní příslušnost

Na vývozu marihuany do Německa se v českém vzorku podílelo pochopitelně nejvíce českých občanů, a sice 173. Zbývající počet 14 cizích občanů tvořilo 5 Francouzů, 2 Poláci a 1 Švéd. V těchto případech se vždy jednalo o turisty. Naopak 2 Slováci, 2 Ukrajinci, 1 Súdánec a 1 Vietnamec mají v ČR povolen nějaký druh pobytu.

5.7 Zvláštní kategorie osob

Mezi pašeráky marihuany s pobytem v Česku se vyskytlo pozoruhodně mnoho osob, které, kromě toho že převážely drogy, řídily pod vlivem drogy. Takových Čechů se objevilo ve vzorku 21, tedy 11,23 %. Svědčí to zřejmě o tom, že čeští řidiči nemají žádnou zvláštní obavu z postihu za drogu za volantem. České policejní kontroly tomuto fenoménu věnují malou pozornost, ať už proto, že obecně se u nás vliv drog nepovažuje za významný jev (jistěže zcela mylně), tak proto, že naše hlídky detekční prostředky na drogy prostě nemají k dispozici. Tato hypotéza je podporována skutečností, že u německých pachatelů tento podíl činí pouze 1,51 %. Prostě obava z postihu je u německého řidiče přibližně více než sedmkrát vyšší než u českého. Tato skutečnost je přinejmenším důvodem k zamyšlení a znepokojení.

Velmi typickou skupinu v rámci pašeráků marihuany s pobytem v ČR představují osoby, které jsou na cestě buď za prací, nebo na dovolenou do dalšího státu. V roce 2011 jich bylo 19, tedy asi 10,2 %. Lze důvodně očekávat, že skutečný podíl bude mnohem vyšší, protože nic nenutí pachatele tuto skutečnost zasahujícím orgánům zmiňovat a nic neukládá těmto orgánům tento ukazatel sledovat. Relativně vysoký výskyt tohoto fenoménu nasvědčuje tomu, že nemálo Čechů je natolik navyklých na svého každodenního jointa, že si ho nedokáže odpustit ani při cestě do práce nebo na dovolenou. Potvrzuje se tím i všeobecně známá vysoká tolerance české společnosti vůči užívání konopných drog vzniklá jako následek dlouholeté mediální masáže veřejného mínění.

Za rok 2011 10 osob s pobytem v ČR vykazovalo příznaky závislosti na droze. Opět platí, že skutečný podíl bude vyšší. I tak 5,35 % u osob vezoucích marihuanu se zdá být nemálo. Ve vzorku se objevilo i 6 zlodějů a po jednom dealerovi a jedné prostitutce.

Většina pachatelů se i zde dopravovala svým osobním autem. Výjimku tvořily 4 případy vlakem, 4 chodci a 1 cyklista.

5.8 Množství zabavených drog

Osoby s pobytem v ČR přišly zásluhou německých orgánů v roce 2011 o 644,83 g marihuany. Porovnáme-li to se 31 974,045 g, o něž byly za stejnou dobu připraveny osoby s pobytem v SRN, jde asi o 2,02 % tohoto počtu. Porovnání s množstvím zabaveným za stejnou dobu v celé ČR, tedy s 440 890 g bezvýznamnost tohoto množství jen podtrhuje. V roce 2010 bylo zabaveno 1312,75 g. Pokles zabaveného množství o 667,92 g, tedy o 50,9 %. Jde opět o významný pokles.

Úvaha o latenci nás dovede k odhadu asi 12 900 g za rok. To ovšem není zcela zanedbatelné množství, a tak i zde musíme varovat před úplnou bagatelizací tohoto jevu.

5.9 Průměrná hmotnost drogy na pachatele

Průměrně vyvážela osoba s pobytem v ČR do SRN v roce 2011 3,45 g marihuany. Srovnání se 96,89 g u německé části vzorku ukazuje na to, že obdobně jako je tomu u metamfetaminu, jedná se zde o množství určené pro bezprostřední osobní spotřebu pachatele. V žádném případě nejde o komerční vývoz. V roce 2010 činila průměrná hmotnost na pachatele 7,25 g. Viditelný pokles v roce 2011 má vztah k údajům o celkovém množství zabavené drogy výše.

I u marihuany jsme sledovali, v kolika případech bylo překročeno množství, které podle českého práva odděluje přestupek od trestného činu. U marihuany toto hraniční množství dělá 15 g. V části vzorku u osob s pobytem v SRN tuto normu překročilo ze 198 případů 85, tedy 42,93 % Naopak u pachatelů s pobytem v ČR šlo o 8 případů ze 153, tedy o 5,23 %. Zde se ještě výrazněji než u metamfetaminu ukazuje, že čeští pachatelé vozí převážně malé množství pro vlastní spotřebu, kdežto němečtí pachatelé častěji vozí větší množství určené i pro další distribuci.

5.10 Pašování drogy ve skupině

Jak vidno, i zde podíl pašování ve skupině oproti předchozímu roku vzrostl. Nejčastější jsou, jako ostatně i jinde, dvojice a trojice. Větší skupiny se vyskytly jen sporadicky.

skupina	dvojice	trojice	čtveřice	šestice
počet případů a podíl 2011	18 11,77 %	7 4,58 %	1 0,65 %	0
počet případů a podíl 2010	10 6,5 %	3 1,9 %	0	1 0,7 %

5.11 Vietnamský fenomén

Souvislost marihuany vyvážené do SRN osobami s pobytem v ČR s vietnamskými tržnicemi byla v roce 2011 mizivá. V jediném případě drogu do SRN převážela Vietnamka s povolením k pobytu v ČR, u které bychom mohli očekávat, že bude mít drogu od svých krajanů. Nicméně ani u ní není souvislost se specifickou vietnamskou tržnicí zjevná. V roce 2010 se vietnamský prvek v této kategorii neprojevil vůbec.

5.12 Pracovní závěry k metamfetaminu

– Parametry projevující se jako významné ve vzorku pachatelů s pobytem v SRN se zde jako významné nejví. Významně často se mezi pachateli s pobytem v ČR objevují osoby, které jsou na cestě buď za prací, nebo na dovolenou, zpravidla mimo SRN, a drogu si vezou s sebou.

– Mezi pachateli dovážejícími marihuanu s pobytem v ČR je velice významně vyšší podíl osob řídících vozidlo pod vlivem drogy než u pachatelů s pobytem v SRN (11,23 %: 1,51 %).

5.13 Společné závěry k metamfetaminu i marihuaně u osob s pobytem v ČR

1. Množství obou drog i počty pachatelů a případů ukazují na velice malý význam vývozu drog osobami s pobytem v ČR do Německa ve srovnání s vývozem uskutečňovaným osobami s pobytem v SRN. Úplně podcenit se však tyto údaje nedají, zejména když bereme v úvahu latenci.
2. Výše uvedená čísla svědčí o tom, že kontrolní opatření na německé straně jsou zaměřena na dovoz drog osobami s pobytem v SRN. O masovém postihování českých občanů nemůže být ani řeči.
3. Vietnamský prvek v této problematice je zcela zanedbatelný. To koresponduje s praktickým poznatkem, že vietnamští prodejci na tržnicích u hranic s česky mluvícími zájemci o drogu vůbec nejednají.
4. Pachatelé s pobytem v ČR vozí příznačně menší množství pro vlastní potřebu, kdežto osoby s pobytem v Německu vozí větší množství, nezřídka určené i pro další osoby.
5. U obou hlavních drog se projevuje významně vyšší podíl osob řídících pod vlivem drogy motorové

vozidlo nežli u osob s pobytem v SRN. Čeští řidiči mají zřejmě výrazně nižší obavu z možného postihu nežli němečtí.

6. Dovoz jiných drog z ČR osobami s pobytem v ČR

Tato problematika je ještě méně významná než stejný problém u osob s pobytem v SRN. Proto informace jen v bodech:

- 23 případy, 17 v Bavorsku, 5 v Sasku,
- 25 pachatelů, 16 mužů a 9 žen s průměrným věkem 29,68 roku, 22 českých občanů a po 1 Italovi, Chorvatovi a Vietnamci, (u Itala šlo o turistu), v jednom případě šlo o dvojici společníků a v jednom o čtveřici,
- sedmkrát se objevila kombinace s marihuanou a jednou s marihuanou a metamfetaminem.

Počty případů jednotlivých druhů drog a příslušná množství ukazuje následující tabulka. Syntetický kanabinoid zjevně patří do skupiny tzv. legal highs.

Druh drogy	Počet případů	množství
psilocybin	6	25,1 g
ecstasy	3	7 tablet
hašiš	3	5,7 g
kokain	3	11 g
anabolika	1	nezjištěno
efedrin	1	2,3 g
subutex	1	2 tablety
syntetický kanabinoid	1	nezjištěno

Nejvíce zajímavým se jeví údaj o zabavení léků s obsahem pseudoefedrinu. Ještě v roce 2010 se vyskytovaly tyto případy relativně častěji. V roce 2011 bylo na německé straně zaznamenáno 11 případů s 924 zabavenými tabletami. Ve srovnání s předchozím rokem jde o velmi významný pokles. Vysvětlení tohoto jevu se nabízí dvojí: Buď skutečně došlo k významnému poklesu dovozu pseudoefedrinových preparátů ze SRN do ČR pro účely výroby metamfetaminu, což se jeví dosti málo pravděpodobné. Nebo německé kontrolní orgány věnují těmto lékům minimální pozornost. Obtížně se u nich totiž prokazuje jejich plánované využití pro výrobu drogy a trestní řízení v těchto případech není moc efektivní. Pro porovnání v roce 2010 bylo zachyceno na německé straně hranice 26 osob s pobytem v ČR, které se pokoušely vyvážet ze SRN v 17 případech do ČR 7614 tablet léků s obsahem pseudoefedrinu. Propad v roce 2011 se tedy jeví jako zcela markantní a je vysvětlitelný zřejmě jedině tím, že zájem německých orgánů o tento druh pašování opadl.

ÚMLUVA RADY EVROPY O PADĚLÁNÍ LÉČIVÝCH PŘÍPRAVKŮ A PODOBNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ ZAHRNUJÍCÍCH HROZBY PRO VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

kpt. Bc. Petr Teplárek

Padělky léčiv a nelegální přípravky

Padělané a nelegální přípravky představují velké riziko pro lidské zdraví. Nelegální přípravky jsou nebezpečné, protože obsahují zakázané a zdraví škodlivé látky. Je velmi těžké rozeznat padělaný léčivý přípravek od pravého. Většina padělaných léků, proudí do České republiky z Indie, Číny a Thajska. V rozvojových zemích bývají padělanými léky nejčastěji antibiotika, léky proti malárii nebo proti bolesti. Ve vyspělém světě jsou nejčastěji padělané prostředky pro posílení potence, anabolické steroidy nebo preparáty na hubnutí. Kontrola těchto výrobků je stále těžší.

Hlavním úkolem Národní protidrogové centrály je vyhledávat, odhalovat a vyšetřovat trestnou činnost na úseku nedovolené výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a jedy, zejména v jejich organizovaných a mezinárodních formách. Od 1. 1. 2010 také postihuje problematiku obchodu s látkami s anabolickým a jiným hormonálním účinkem.

V souvislosti s přijetím zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, byla přijata opatření, která jsou nezbytná k zajištění omezení dostupnosti látek s anabolickým a jiným hormonálním účinkem. Stávající skutková podstata trestného činu „Podávání anabolických látek mládeži“ byla nahrazena skutkovou podstatou – § 288 „Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem.“ Dle ustanovení § 289 odst. 4 trestního zákoníku vláda nařízením č. 454/2009 Sb. stanovila, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem.

Zdroj: Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, Nařízení vlády č. 454/2009 Sb.

Obecné informace o padělaných léčivech

Obecně lze říci, že padělaná léčiva jsou vyrobena

někým jiným, než skutečným výrobcem. Dochází zde ke kopírování nebo napodobování originálních produktů bez autorských práv s cílem oklamat spotřebitele. Padělky se mohou vztahovat jak na značkové tak i generické produkty. Padělaná léčiva mohou zahrnovat produkty z nesprávných surovin, bez účinných látek nebo s nedostatečným množstvím účinných látek. Často dochází i k padělení obalů a příbalových letáků, ochranných prvků a zařízení na výrobu léčiv.

Rozsah problému padělaných léků

Podle Světové zdravotnické organizace se u členských států problém padělaných léků liší. Padělané léky, jako antibiotika, hormony, analgetika, steroidy, a antihistaminika tvoří téměř 60% výrobků na černém trhu. Padělky mohou být rozděleny do šesti kategorií:

Výrobky bez účinných látek, 32,1 %.

Výrobky s nesprávným množstvím účinných složek, 20,2 %.

Výrobky z nesprávných složek, 21,4 %.

Výrobky se správným množstvím účinných látek, ale s falešným balením, 15,6 %.

Kopie původního produktu, 1 %.

Produkty s vysokým obsahem nečistot a kontaminantů a 8,5 %.

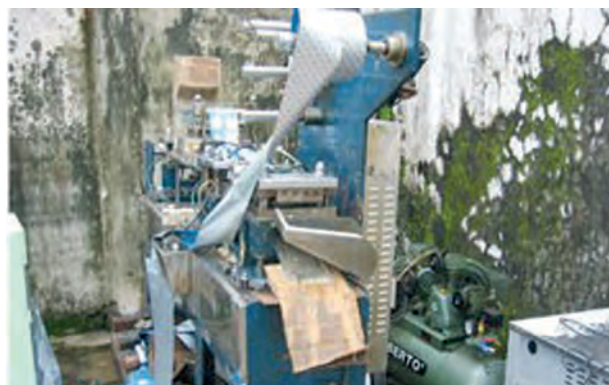
Faktory ovlivňující padělání léků

Originální léčiva jsou velmi drahá a pro některé pacienty nedostupná. Padělatelé využívají obrovské poptávky po léčivech. Namísto originálních účinných látek přidávají do léčiv levné náhražky. Výroba padělaných léků může vyžadovat vybudování velké infrastruktury a použití speciálního zařízení, ale mohou být vyráběny i v menších

průmyslových zařízeních nebo také někde v garáži nebo na zahradě. Neexistuje žádná záruka čistoty a kvality takto vyrobeného léčiva. Výrobní náklady jsou minimální. Dobře padělaný lék není někdy možné rozpoznat od originálního bez provedení labora-

torní analýzy. Mezi další faktory, které ovlivňují obchod s padělanými léčivy, patří nedostatečná legislativa, regulace léčiv, korupce a střet zájmů, poptávka převyšuje nabídku, vysoké ceny léků, ale také obchod přes několik zprostředkovatelů.

Zdroj fotografií: www.cnbc.com

Opatření pro boj proti padělení léčiv

Jednotlivé vlády musí prokázat politickou vůli v boji proti padělení léčiv ve smyslu přijímání nových zákonů proti padělení léčiv nebo úpravy stávajících zákonů a jejich prosazování. Důležitá je také podpora mezinárodní spolupráce v oblasti kontroly léčiv a uzavírání dohod s jinými vládami a mezinárodními organizacemi. Soudy by měly ukládat v případech padělaných léků adekvátní tresty. Veřejnost musí být in-

formována o problému padělení a případné přítomnosti padělaných léků v distribučním řetězci. Měly by být poskytnuty informace a metody pro zjišťování, jak rozpoznat padělaný lék a jakým způsobem dále postupovat. Větší liberalizace distribuce léčiv a rozvoj prodeje léků přes internet může vést ke zvýšenému oběhu padělaných léků na národních a mezinárodních trzích. Spolupráce by měla zahrnovat vytvoření společných strategií, včasnou výměnu informací a harmonizaci opatření, která zabrání šíření padělaných léků.

Zdroj: <http://www.who.int/medicines/services/counterfeit/overview/en/index1.html>

Medicrime

Padělání léčivých přípravků a podobné trestné činy ohrožují právo na život a zdraví zakotvené v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Jedná se o celosvětový problém. Důležitou událostí v boji proti padělkům bylo schválení Úmluvy o padělání léčiv Medicrime. Cílem úmluvy je zařazení padělání léčiv a zdravotnických prostředků, jejich distribuce a prodej mezi trestné činy u právnických i fyzických osob.

Předmětem a účelem úmluvy je stanovit trestnost padělání léčivých přípravků i ve stádiu pokusu a účastenství, zajistit ochranu práv obětí trestných činů souvisejících s těmito trestnými činy a podporovat mezinárodní spolupráci.

Oblast účinnosti Úmluvy je omezena na léčivé přípravky pro humánní a veterinární použití, léčivé a pomocné látky, jejich částí nebo materiálů určených pro použití při výrobě léčivých přípravků včetně příslušenství. Jsou zde také zahrnuty generické léčivé přípravky. Úmluva obsahuje definice pojmů „léčivý přípravek“, „účinná látka“, „pomocné látky“, „zdravotnický prostředek“, „příslušenství“, „části“, „mate-

riály“, „dokument“, „výroba“, „padělání“, „oběti“ a také definuje lékařské termíny.

Medicrime úmluva je otevřena pro všechny státy, které mají zájem o spolupráci v boji s výrobcí padělaných léčivých přípravků. Obecné cíle úmluvy jsou ochrana veřejného zdraví prostřednictvím trestních opatření, ochrana obětí, podpora spolupráce na národní i mezinárodní úrovni a preventivní opatření. Účelem této úmluvy je přispět k boji proti padělání léčivých přípravků a podobných trestných činů týkajících se ohrožení veřejného zdraví.

Důvodem silného růstu tohoto druhu trestné činnosti je jednoznačně nízké riziko odhalování a stíhání ve srovnání s vysokými finančními zisky. K distribuci nebezpečných padělaných přípravků dochází nejčastěji formou internetového prodeje a má celosvětový rozsah. Pro pachatele se stal tento způsob distribuce snadný a relativně bezpečný.

V současné době je problematika padělaných přípravků řešena v mnoha státech na vnitrostátní úrovni, ale chybí mezinárodní právní nástroj. Úmluva o padělání léčiv Medicrime by měla tento nedostatek odstranit. Ratifikace Úmluvy si však v České republice vyžádá změny některých zákonů a vznik nových skutkových podstat trestných činů.

Zdroj: Úmluva je dostupná na stránkách European Directorate for the Quality of Medicines & HealthCare
<http://www.edqm.eu/en/the-medicrime-convention-1470.html>

NOVÉ SYNTETICKÉ DROGY – REVIEW

kpt. Ing. Martin Kuchař, Ph.D.

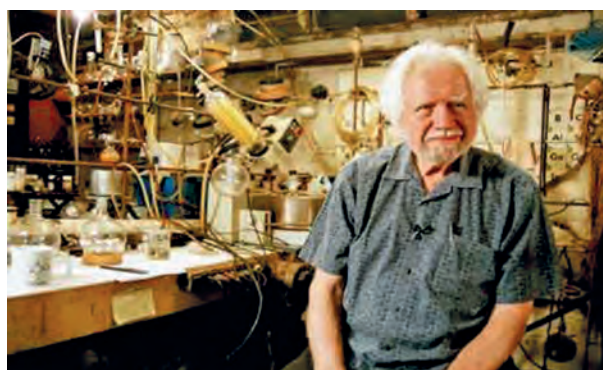
Nové syntetické drogy (NSD), označované také jako „designer drugs“ a „legal highs“, jsou látky, které byly navrženy a syntetizovány za účelem obejít legislativu, která upravuje zacházení s OPL. Prakticky jde o pozměnění chemické struktury drog, které jsou na seznamu OPL s tím, že jsou zachovány psychoaktivní vlastnosti.

Historický kontext

Přestože jsou „designer drugs“ v poslední době často zmiňovány a medializovány, nejedná se o nový termín. Poprvé se s tímto termínem setkáváme v 80. letech minulého století. Nicméně mezi prvními látkami, které si zaslouží označení „designer drugs“, byly deriváty morfinu, které se rozšířily po druhé mezinárodní opiové dohodě (The second Opium Convention), která zakázala volný prodej morfinu a heroinu. Tento zákaz vedl k rozšíření dalších esterů morfinu jako dibenzoylmorfinu a acetylpropionylmorfinu, které měly stejné účinky jako heroin. Vzniklá situaci si v roce 1930 vyžádala několik rezolucí, které zakázaly všechny „designer drugs“ na bázi morfinu (estery morfinu).

Ve druhé polovině 20. století se objevila celá řada syntetických halucinogenů, např. DOM, LSD a jeho analoga, objevil se také fencyklidin (PCP). V 80. letech se objevily vysoce potentní opioidy, nejznámější je fentanyl, který se začal po příslušném nařazení prodávat jako náhražka heroinu tzv. „China white“.¹⁾

O popularizaci designer drugs se velkou měrou zasloužil vědec a experimentátor se syntetickými drogami Dr. Alexandr Shulgin (Obr. 1). Tento farmakolog a úspěšný vědec připravil během asi 30 let své práce téměř 500 psychoaktivních látek, jejichž účinky vyzkoušel na sobě a své ženě. Zkušenosti s fenethylaminy a jejich syntetické postupy popsal v knize PIHKAL (Phenethylamines I Have Know and Love). Později byla vydána další jeho kniha TIHKAL, která je zaměřena na psychedelické tryptaminy. Na stránkách výzkumného centra www.shulginresearch.org je také k dispozici monografie *The Shulgin index*, která shrnuje informace a analytická data o **1300 psychoaktivních látkách**.

Obr. 1 Dr. Shulgin ve své laboratoři a jeho monografie (www.shulginresearch.org)

Popularita designer drugs v letech 2005-2010 obrátila pozornost nelegálních laboratoří a manufaktur k odborným publikacím, patentům a klinickým studiím, kde jsou popsány syntézy a biologické účinky celé řady látek. Většina z nich byla připravena jako potenciální léčiva např. proti Alzheimerovi, antidepresiva a podobně. Drtivá většina těchto látek se však nedostala ani do prvních fází klinických studií a výzkum se omezil na stanovení jejich účinku na různé receptory. Uživatelé těchto látek se tak stávají doslova pokusnými králíky. U většiny těchto látek není známa farmakokinetika a toxické účinky. Informace o toxicitě jsou publikovány až po tragických případech intoxikací s fatálními důsledky.

¹⁾ Vaněček, M.; Kuchař, M.: „Fentanyl/Fentanyl“ Bulletin National Drug Headquarters. 2011, 4, 3–4.

Co stojí za oblibou designer drugs a proč se objevily v takové míře právě v poslední době? Prvně je třeba definovat cílovou skupinu odběratelů. Uživatelé jsou jednak lidé, kteří navštěvují taneční scénu klubů a různých parties, kde našli alternativu k tabletám extáze, která je kvalitativně na mnohem nižší úrovni než v předešlých letech. Dále to jsou experimentátoři a také prvouživatelé, kteří chtějí vyzkoušet drogu, ale mají obavy z klasických drog jako heroin a pervitin. Velkou roli také hraje dostupnost a čistota designer drugs, které jsou prodávány jako tzv. „legal highs“ což lze přeložit jako legální „povzbuzovávky“. Právě tato legálnost a dostupnost vyvolává falešný pocit bezpečnosti těchto látek a mezi uživatele se dostávají lidé, kteří by klasickou drogu neužili.

Prodejci „legal highs“ si jsou vědomi platné legislativy a to jak Trestního zákoníku a zde uvedených trestných činů Šíření toxikomanie (§ 287 tr. zák.) a Nedovolená výroba a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283 tr. zák.), tak i látek uvedených v seznamu OPL v přílohách zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách. Z těchto důvodů jsou drogy prodávány jako sběratelské předměty, soli do koupele, research chemicals atd.

Příběh Designer drugs v Polsku

Zajímavý je vývoj událostí v Polsku, kde tento fenomén v masovém měřítku započal. Tyto látky, zde označovány jako Dopalacze, se poprvé vyskytly v roce 2006 jako „herbal incense“, v roce 2007 došlo k nárůstu prodeje náhrad konopí (spice) – v této době stále ještě není známa povaha prodáváných preparátů. V roce 2008 se etabloval internetový obchod www.dopalacze.com. V druhé polovině roku 2008 byl otevřen první kamenný obchod ve městě Łódź. Na obalech „sběratelských“ výrobků byla uvedena celá řada rostlin. Z analýzy byla zjištěna přítomnost syntetického kanabinoidu JWH-018. 20. března 2008 byl přijat nový „drogový“ zákon a na seznam byl přidán kanabinoid JWH-018 a **16 exotických rostlin** (čerstvé i suché rostliny, semena a extrakty). Jako účinná složka spice byly konečně odhaleny syntetické kanabinoidy a 16 přidaných rostlin na seznamu OPL pouze způsobilo problémy s jejich identifikací v rostlinné směsi. Další novela vešla v platnost 10. června 2010, kdy byla na seznam přidána řada syntetických kanabinoidů a také mefedron. O účinnosti této novely svědčí fakt, že v říjnu 2010 bylo v Polsku zaznamenáno více jak **1300 kamenných obchodů** s prodejem sběratelských předmětů. Bylo zaznamenáno 258 intoxikací ve spojení s užitím některého přípravku a na základě toho došlo 2.10.2011 k nařízení ředitele hygienické správy (Chief State Sanitary Inspector) ke

stažení výrobků nabízených v headshopech z trhu (uzavřeno 1378 obchodů). Dne 8. 10. 2010 byl na základě této inspekční akce přijat zákon o drogových náhražkách:

„*Definition of Substitute Drug:*

substance of natural or synthetic origin in any physical state or a product, plant, mushroom or part thereof, containing such a substance, used instead of a narcotic drug or a psychotropic substance or for the same purposes as a narcotic drug or a psychotropic substance, whose manufacture or introduction to trade is not regulated by separate provisions; provisions on general safety of products do not apply to substitute drugs.“

Dle tohoto „Sanitary Act“ je výroba a uvedení na trh zakázáno – pokuta 5000-250000 EUR.

15. 3. 2011 byla na seznam OPL přidána celá řada kanabinoidů, katinonů a dále některé piperaziny. Dle statistických údajů o intoxikacích došlo k poklesu z 258 případů v říjnu 2010 na 4 případy v dubnu 2011.

Tento polský úspěch ovšem není aplikovatelný v ostatních zemích EU z politických a společenských důvodů. Zainteresované autority jednotlivých zemí EU se tento problém snaží v podstatě řešit třemi způsoby. První se drží klasického přidávání látek na seznam. Tento přístup je jednoznačný, nicméně poměrně zdlouhavý a málo flexibilní. Doba potřebná ke změně legislativy je v zemích EU cca 2 roky (dle diskuzí ve většině zemí EU). Další možností je postihnout tyto látky jiným zákonem než „drogovým“. Příkladem může být Německo, kde funguje paralelně seznam OPL („drogový zákon“) a zákon o léčivech. Podle tohoto zákona je zakázáno obchodovat s přípravky, které při podání člověku nebo zvířeti jsou schopny vyvolat fyziologickou odpověď, ovšem držení těchto látek je legální. Třetí možnost je tzv. generický systém. To znamená, že v „drogovém zákoně“ je definována skupina látek, např. syntetické kanabinoidy. Tato definice popisuje obecnou strukturu látek a zahrnuje množství látek i dosud neznámých. Tento způsob je na první pohled velice lákavý. Jedním popisným odstavcem podchytíme tisíce látek a dokonce i látky, které se ještě na trhu neobjevily. Na druhý pohled se ovšem objeví celá řada problémů. Takto velké množství látek může obsáhnout i řadu substancí, které nebudou mít žádné psychoaktivní účinky. Do této definice může také spadnout řada látek s terapeutickým potenciálem, což znesnadní jejich využití. Zároveň tato definice musí být velice sofistikovaně sepsána. Například během workshopu na konferenci ENFSI²⁾ byly objeveny syntetické kanabinoidy, které generický systém Švýcarska nepod-

²⁾ Bovens, M. 18TH ENFSI Drugs WG Meeting 2012 Paphos, Kypr.

chycuje. Nicméně stále více zemí se přiklání k tomuto generickému systému.

Situace v ČR po nabytí účinnosti novely zákona č. 167/1998 Sb. (zákon č. 106/2011 Sb. z 22. 4. 2011).

Seznam OPL se rozšířil o 33 nových látek, které se v roce 2010 nejčastěji nacházely v preparátech „legal highs“. Tato novela vedla k uzavření většiny kamených obchodů a internetových stránek s prodejem sběratelských předmětů apod. Nicméně množství zneužitelných drog značně přesahuje v novele přidaných 33 látek a tak se prodejci postupně přeorientovali na nové deriváty.

Jako relativně nejschůdnější řešení se v podmínkách České republiky jeví zachování taxativního systému (seznamu OPL). Vzhledem k rychlosti novelizace zákona č. 167/1988 Sb. je optimálním řešením zavedení seznamu OPL ve formě Nařízení vlády, které je výrazně flexibilnější. Dále je třeba zmínit, že každému přidání látek na seznam OPL předchází důkladné zhodnocení nebezpečnosti dané látky a zhodnocení například ekonomických důsledků tohoto kroku, tzv. „risk assessment“.

Informace o výskytu nových drog je soustředěna v databázi včasného varování EWS (Early Warning System) pod mezinárodní organizací EMCDDA. V roce 2010 je evidováno 41 nových látek a roku 2011 již 49 nových látek. Většina informací pochází ze záchytů (celní správa, policie) a jen menší množství z cílených nákupů financovaných z projektů a stejné množství dat také pochází z analýz biologických vzorků při intoxikacích. Databáze také slouží k varování při záchytu toxických látek jako například 4-MA (4-methylamfetamin) a PMA (p-methoxy-amfetamin).

Příklady a rozdělení „NSD“

Syntetické kanabinoidy, Herbal mixture, Spice (Obr. 2)

Jedná se o produkty, které obsahují sušenou rostlinnou drť, na kterou je nanášeno malé množství **syntetických kanabinoidů**. Tyto látky mají řádově vyšší účinnost než THC a byly původně připraveny jako potenciální léčiva. Proto jsou jejich akronymy spojeny se jmény vědců a institucí, kde byly připraveny a označeny číselným kódem (např. JWH-250 – Dr. John William Huffman, CP-47,497 – Charles Pfizer, HU-210 – Hebrew University, AM-694 – Dr. Alexandros Makriyannis,...)

Obr. 2 příklady preparátů s kanabinoidy

Kathinony

Jedná se o deriváty katinonu, což je účinná látka obsažená v rostlině *Catha edulis* (kata jedlá). Nejznámějším zástupcem je **mefedron**, který se stal v roce 2010 čtvrtou nejoblíbenější drogou³⁾. Známé je několik desítek různých derivátů, které mají podobné účinky (excitace, neklid, euforie, ale také poruchy srdečního rytmu, hypertenze, špatné prokrvení periferních tkání). Zachyceno bylo cca 30 různých derivátů katinonu.

³⁾ Kuchař, M.: „Mephedron, droga roku 2010“ Bulletin National Drug Headquarters. 2010, 3, 36–37.

Obr. 3 příklady preparátů s katinony

Deriváty fenethylaminů

Toto je velká skupina látek, která byla podrobně charakterizována ve výše zmiňované knize PIHKAL. Nicméně je třeba zmínit, že mnoho Shulginem uvedených látek se z různých důvodů nemůže masově rozšířit (obtížná syntéza, nepříjemné vedlejší účinky užití). Celá řada látek je také vysoce toxická. Tyto látky se vyskytují v tabletách, ale také jako prášek (analogo amfetaminu), popřípadě jako tripy (DOB).

Piperaziny

Mezi piperaziny patří jednak celá řada léčiv (anti-depresiva), tak i derivátů, které se zneužívají pro svoje účinky. Ty v závislosti na derivátu a užití dávce přechází mezi stimulační, euforické až halucinogenní. Často slouží jako náhrada MDMA v tabletách extáze, ve kterých nacházíme směsi různých piperazínů.

Shrnutí

Problematika NSD se stala nedílnou součástí dro-

Obr. 4 příklady preparátů s piperaziny

gové scény. Vzhledem k politice čínských chemických společností a vysoké poptávce v EU lze očekávat další nárůst nových variací psychoaktivních látek. Otázkou zůstává, jak se k uvedené problematice postaví EU, respektive jednotlivé členské země. Zda dojde k sjednocení legislativního postupu a „risk assessmentu“ jednotlivých látek nebo bude každá nová látka posuzována v každé členské zemi EU zvlášť.

Případ „Amsterdam“

Prodej NSD jako sběratelských předmětů

Koncem srpna 2012 uzavřel Krajský soud v Ostravě asi mediálně nejsledovanější případ majitele Amsterdamshopů v Česku Artura Slawomira Kamedula, který mu definitivně potvrdil dvouletý nepodmíněný trest odnětí svobody, vyhoštění z ČR na dobu 6 let a propadnutí víc jak milionu korun za trestný čin šíření toxikomanie.

CIRCULUS VITIOSUS, ANEŽ NIC NOVÉHO POD SLUNCEM

plk. Mgr. Jakub Frydrych

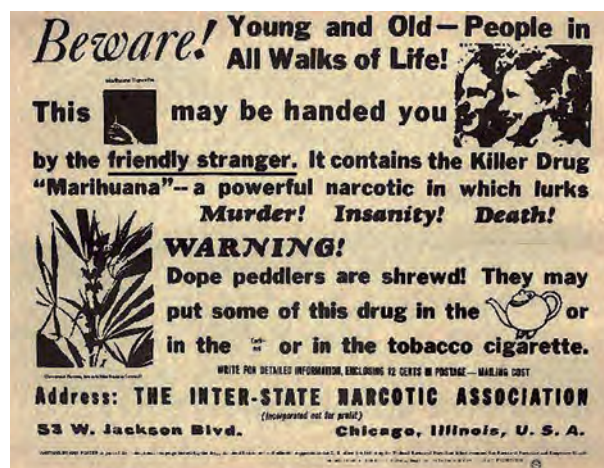
V souvislosti se zneužíváním marihuany je více než dvacet let česká veřejnost prostřednictvím médií a částí liberálně orientovaných odborníků přesvědčována o tom, že již staří Čechové, Moravané a Slezané od pradávna užívali marihuanu pro její psychoaktivní účinky a moderní doba zákonné regulace nakládání s touto nevinnou rostlinou je pouze důsledkem repressivistických trendů ve světové politice, případně reliktem totalitních režimů. Znali naši předkové marihuanu jako látku, která formou kouření mění vědomí? Je užívání marihuany opravdu součástí historické paměti obyvatel našeho kulturního a hodnotového prostoru? Zdroje informací pro formulaci postojů k těmto otázkám lze nalézt i prostřednictvím drobných střípků o tématu v historických pramenech.

Dovolím si začít citátem z odborné příručky „*Drogy a léčiva*“, vydané v roce 1855 jako příloha listu *Živa*, kde pod heslem konopí najdeme:

Konopí ind. drží v sobě *cannabin* a *cannabinon* tj. pryskyřice, která slouží jako opojný, narkotický prostředek mnoha milionů lidí co „*hašiš*“ nebo „*chur-rus*“ v Orientu.

V Hospodářské ročence vydané roku 1872, se v článku „*Několik slov o konopí*“ dočítáme:

„*Konopí rozeznává se vůbec patero odrůd, a sice: konopí divoké (samorostlé), na mezích a cestách divoce rostoucí, nikým nepěstované; konopí obrovské, elsaské neb vlaské zvané, jež vyhájí ze země stonky až desíti stop, a hodí se hlavně na lana (lodní), méně však na obyčejné zboží provaznické, a proto pěstuje se především na semeno; konopí obyčejné, všude rostoucí, kteréž hlavně pěstuje se v Rusku, Polsku, Uhrách a na Moravě; dále Porýnské konopí křovité, Sibiřské konopí až dvanáct stop vysoké, Piemontské konopí pět stop zvýší, a Španělské konopí, kteréž poskytuje vlákno neobyčejně pevné. Konopí pocházející z Indie má listy prstěné, kopinaté, po pěti až desíti na lupeny schumáčené, jinak zašpičatělé, pilovité a hrubě vlásknaté. Konopě náleží k rostlinám vonným a mámivým a má také zvláštní, nepřijemný a mámivý zápach, pročez se z ní, pokud je semeno měkké, dobývá v Asii tak zvaný hašiš, jímž obyvatelé východních zemí se opíjí či omamují; zeleného vysýchavého oleje ze semena užívá se co prostředku bolesti konejšivého. Vylisovaný olej slouží*

k rozmanitým potřebám, k rozdělávání barev, k svícení, děláni mýdla a.t.d. Však nejobecnější a nejdůležitější užívání konopí jest k předivu, lanům, plachtám a provazům“.

Prof. Dr. B. Jiruš ve své knize *Odborná pathologie a terapie* z roku 1875, v kapitole *Otravy rostlinami a jejich připraveninami* uvádí:

„*Užívání konopí (hašiše) jest velmi rozšířené. V severní Africe, v malé Asii, Persku, Indii; hlavně tedy v mohamedánských zemích jej nalézáme. Otrávení jest dle toho skoro vždy chronické, jsouc následek dlouhého užívání látky té. Případy z Evropy jsou velmi vzácné; vyjme-li lehké otravy učenců, kteří působení hašiše zkoušeli, nalézáme v literatuře pouze případ Riedlův (Riedel. Deutsche klin. 1886,19) kde lékárnický učeník ze všetečnosti požil Extr. Cannabis Indicae, a Gardener sděluje v Med. Tim. A. Gaz. otrávení tří lidí na anglické lodi v Kalkatě. Že však dlouhé dráždění mozku hašišem docela bez následků býti nemůže, rozumí se samo sebou“.*

Václav Řehák, ve své botanické publikaci *Z přírody* v roce 1922 uvádí:

„*V naší milé vlasti tu a tam také viděti lze na polích konopí, ale nikdy ne příliš mnoho, nanejvýše dva nebo tři řádky, této veleužitečné jednoleté rostliny s přímou, vysokou lodyhou, s dlouhořapíčovými, vstříčnými a čteně zpeřenými listy a kopinatými, pilovitými listky. Pěstování konopí v době růstu a veškerá práce po vytrhání velice podobá se pěstování*

a připravování lnu. Kdo prodlévá děle na poli blízko konopí, nebo docela mezi ním, ten ucítí silný, nepřijemný, až omamující zápach, od něhož i hlava rozbolí. To pochopí odtud, že obsahuje konopí, zvláště pak listy jeho, v sobě silně omamující látku. Ze květů a listů konopí indického prýští se zvláštní druh pryskyřice, jež má velice pronikavou vůni a nahořklou chuť, která podobná jest chuti balsámu. Z tohoto konopí dělá se v Indii omamující pokrm, jehož domorodci náruživě požívají. Pokrm tento zove se dle rostliny, z níž se připravuje, hašišem a jest zhoubným pro veškeren lid v Indii jedem“.

Julius Sax ve svém článku „Hašiš“, otištěném v časopisu Živa v roce 1855 píše:

„Konopě, která dává hašiš, jest dle druhu tatáž jako naše, která se pro vlákna pěstuje. Ačkoliv pak tato také silný zápach má, nevyvinuje se v ní předce ona opojující látka, jako v Asii a Africe. V střední Indii běhají lidé v konopných polích, na nichž rostliny daleko od sebe jsou rozestaveny, a tlukou koženými zástěrami na ně, při čemž se churrus (tak nazývají tam vypoceny hašiš) ke kůži přivěsí, z níž se pak seškrábe. V Persii tlačí se listy a stopky mezi sukmem, z něhož pak se pryskyřice setře a v teplé vodě změkčí; v Nepalu sbírá se pryskyřice rukou z listů. Také se kouří mladé plody, malé listy a květy, kteréž se napřed dobře vysuší a připraví. Mouřenině na Sahaře kouří náruživě tyto suché částky“.

I z tohoto náhodného a velmi omezeného výčtu citací z dobových monografií je patrné, že konopí jako bylina byla pochopitelně v našem prostoru známa především v souvislosti s jejím hospodářským využitím. Zneužívání konopí ať již formou kouření suchých listů vrcholíku či užívání hašiše bylo zřejmě odpradávná spojeno s civilizacemi Orientu, popis tradice kouření konopí pro jeho omamné účinky v české kotlině zřejmě ušel zájmu dobových autorů.

Hledal jsem tedy alespoň písemnou zmínku o marihuaně v česky psaných periodických a doposud se mi podařilo narazit na nejstarší článek v Národních listech z 11. února 1935, který je uvozen nadpisem „Marijuanin konec“:

„Možná, že jste ještě neslyšeli, co to je marijuana. Omamné býlí daleko prudčeji působící než opium a jiné jedy a nebezpečné veřejné bezpečnosti tím, že kouřeno v cigaretách či žvýkáno vede propadlou oběť k bezmeznému zuřivosti a násilí. Státní zdravotní rada coloradská dala americké policii k dispozici seznam venkovským míst ve státě Colorado, kde se marijuana pěstuje po obchodnicku, aby učinila konec pěstování té byliny, již se přičítá podíl na mnohých vraždách v Coloradu“.

V roce 1936, 14. března, pak Národní politika v rozsáhlém článku nazvaném „Tabák působící na náladu?“ mimo jiné uvádí:

„Američtí podloudníci se nyní soustředili na pašování omamného jedy, mexické rostliny, zvané marihuana. Prozatím je potírání takřka marné, poněvadž marihuana je zakázána pouze v sedmnácti státech americké unie, ale ani ve zbývajících státech není kontrola prodeje této rostliny pojata do známých aktů omamných jedů „Federal-Harison“. Kromě toho se nabízí marihuana Američanům s nejrůznějšími názvy. Prodává se jako „mexické zeli“ v přístavních hospodách (špeluňkách) v Novém Orleansu, v Novém Yorku se zase prodává jako „americký hašiš“, v některých státech jako „indiánské seno“, na západním pobřeží jako „náladový tabák“. Marihuana není tak nákladná jako jedy starého světa a kromě toho není všude zakázána, její prodej není trestný, a proto pracují podloudníci celkem bez námahy“.

Polední Národní politika z 12. února 1938 v článku „Marijuanové cigarety, narkotikum, které vraždí“ uvádí:

Na lavici obžalovaných v americkém městě Newark zasedla v těchto dnech paní Ethel Sotl, 20letá vdaná žena, která nedávno zavraždila chladnokrevně řidiče městského autobusu pro 2 dolary 10 centů. Atmosféra v soudní síni byla nabita vzrušením, když obžalovaná začala vypovídati, že se vinna necítí, jelikož celé odpoledne ten den a večer kouřila marijuanové cigarety

(narkotikum, které má omamující účinky) a že spáchala-li nějaký zločin, není si jej vědoma. Že jednala ve stavu, kdy opojena narkotikem nebyla pánem své vůle. Soud vzhledem k tomu, že kouření marijuanových cigaret (marijuana jest výtažek z konopných vláken) se ve Spojených státech rozmáhá a vede často oběti na cestu zločinu, nechal opojení v úvahu jako polehčující okolnost a obžalovanou odsoudil do žaláře“.

Národní politika 4. května 1940 v článku „Marijuana – nový hašíš“ píše:

„Po obou stranách americko-mexické hranice se rozšířilo užívání omamného jedu marijuana, které našlo nejvíce obětí pochopitelně mezi zlatou mládeží v Kalifornii. Aby bylo proti prodeji marijuany rázně zakročeno, je nutno tak učinit nejen v USA, ale i v Mexiku. Proto napsal kalifornský guvernér Culbert L. Olson mexickému prezidentu Lazaro Cardanasovi a guvernérům desíti západních států dopisy, v nichž je prosí o spolupráci v boji o potlačení obchodu s marijuanou přes kalifornské hranice“.

Střípky z dobových novinových článků jako exkurze do historie jistě nemají výpovědní hodnotu rovnocennou odborným pojednáním, ale jsou s to přiblížit nám každodenní atmosféru doby, ve které vznikly.

Při pousmání nad dobovým literárním jazykem

a dávno nepoužívanými obraty uvažují, proč si do našeho světa stále vpouštíme další a další látky, jejichž zneužívání v širších souvislostech přináší destrukci jednotlivce, sociálních vazeb i společenských hodnot. A nejen to, my se v bludném kruhu historických reminiscencí, v obavě před zneužitím státní moci a práva, na úkor zájmů většinové společnosti, necháváme ve věcech užívání drog manipulovat často značně anarchizujícími představami o individuálních právech jednotlivce. Posun společenské tolerance vůči primárně nezákonnému a kriminogennímu jednání, které bylo kodifikováno právě jako předěl žádoucího a společensky neakceptovatelného, ukazuje na setrvalou snahu o vynucení změny normy. Marně se ptám, co přináší užívání drog společnosti prospěšného, jaký kvalitativní posun v rozvoji intelektu, schopností, dovedností a uplatnění lze pozorovat u experimentálních uživatelů drog. Naopak můžeme pozorovat, jak si nad konzumním zbožštěním marihuany mnou ruce obchodníci s technologiemi a growbussinesem obecně, o producentech všech úrovní nemluvě. Z touhy po nezávislosti je stádní instinkt. A hodně peněz...

To, co se z ptačí perspektivy jeví jako bludný kruh – circulus vitiosus, může být z profilu spirálou opakujících se chyb, malých příčin a velkých následků.

Od dubna letošního roku působí v rámci mise Evropské unie EUPOL Afghánistán v provincii Lógar dva policisté Národní protidrogové centrály SKPV. Celkem zastupovalo protidrogovou centrálu v zahraničních mírových operacích již osm policistů, Afghánistán je však jejich působištěm poprvé. Čeští policisté se na této misi podílí od roku 2007. Nejprve sloužili v jednotlivých provinciích Afghánistánu, od roku 2009 jsou v rámci Eupolu soustředěni do provincie Lógar, kde v současné době po boku českého provinčního rekonstrukčního týmu slouží čtyři.

Policisté vysílání do zahraničních mírových operací vykonávají široké spektrum policejních činností od pozorovatelů, styčných důstojníků, poradců a instruktorů při výcviku místních bezpečnostních složek až po přímý výkon policejní služby. Jejich hlavním posláním je prosazování celosvětového míru a bezpečnosti. Svým působením v zahraničních misích reprezentují jak Českou republiku, tak samotnou policii.

Úkolem policejní mise v Afghánistánu je přispívat k tomu, aby byla pod afghánskou odpovědností zavedena udržitelná a účinná opatření v oblasti práce civilní policie, která zajistí vhodnou součinnost se širším systémem trestního soudnictví a vznikla důvěryhodná a účinná policejní služba, která v souladu s mezinárodními standardy pracuje v rámci právního státu a dodržuje lidská práva. Hlavní náplní práce vyslaných policistů NPC SKPV je vycvičit z místní policie akceschopnou bezpečnostní složku.

Zařazení policisty do mírové mise předchází velmi důkladné a náročné výběrové řízení. V první řadě musí uchazeči splňovat základní předpoklady, které jsou stanoveny na úrovni standardů vyžadovaných Organizací spojených národů. Následuje přezkoušení z anglického jazyka, střelecké prověrky a prověrky řídičských dovedností uchazečů jízdu zručnosti v terénním vozidle. Uchazeči dále podstupují komplexní zdravotní vyšetření a psychologické posouzení osobnostních předpokladů pro výkon služby v zahraničí.

Policisté, kteří uspěli u přezkoušení, jsou zařazeni do tzv. „evidence kandidátů na zařazení do zahraniční mírové operace“ a účastní se výcvikového kempu organizovaného ve spolupráci s Armádou České republiky a Vyšší a Střední policejní školou MV v Holešově. Teprve poté je možné zahájení procesu vysílání kandidátů do mise na základě požadavků organizací zřizujících zahraniční mírové operace.

Provincie Lógar leží jihovýchodně od Kábulu a je jednou z nejmenších v Afghánistánu. Stejně jako celý Afghánistán je výrazně geograficky členěna a nadmořská výška se zde pohybuje od 1800 do 4000 m, nejvyšší vrchol je vysoký 4754 m. Hlavním městem a správním střediskem provincie je město Pul-e' Alam s přibližně 23 000 obyvateli. Provincie je členěna do sedmi distriktů. V čele provincie stojí guvernér jmenovaný prezidentem. Každý distrikt vede guvernér distriktu. Souběžně s provinční vládou zastávají důležitou pozici v životě provincie rovněž distriktní

a vesnické shury, rady starších, svolávané podle potřeby místní komunitou. V etnickém složení obyvatelstva provincie převažují Paštúni, dále následuje podstatná menšina Tádžiků a menšinoví Hazarové. I přes poměrnou ekonomickou zaostalost patří provincie mezi relativně bohaté části Afghánistánu. Města a největší vesnice jsou elektrifikovány a jsou pokryty mobilním telefonním signálem. Hlavním zdrojem obživy a prosperity je zemědělství.

Bezpečnostní situaci v provincii Lógar lze považovat za zhoršenou, v provincii jsou aktivní buňky Talibanu, a větší podpoře se těší HIG (Hizb-e Islami) Gulbuddína Hekmatjára a mezi obyvateli se objevují i přívrženci Haqqáního svazu. Samotné vojenské základy jsou terčem častých teroristických útoků. Posledním útokem na americkou základnu Shank v afghánské provincii Lógar, kde jsou přítomny i české jednotky Provinčního rekonstrukčního týmu a naši policisté, byl sebevražedný útok ze 7. srpna letošního roku, který si vyžádal 23 zraněných a 4 oběti. Útočníci najeli v ranních hodinách automobilem naloženým výbušninami do otevřené brány základny Shank, kde došlo k explozi. Šrapnely se rozletěly po okolí a vmžiku rozsely zkázu, detonační vlna smetla mimo jiné i českého vojáka. Podle informací agentury AFP se k útoku přihlásilo hnutí Tálibán.

Rozhovor s policisty vyslanými v rámci mise Evropské unie EUPOL Afghánistán do provincii Lógar:

Uběhly 4 měsíce vaší mise v Afghánistánu, pokud se ohlédnete za tím, co jste již zažili, je něco co vás překvapilo? Něco naco jste nebyli připraveni?

David: Prvních 14 dnů mě v Afghánistánu překvapovalo asi úplně všechno. Prostředí, mentalita, bezpečnostní situace. Časem si každý ale samozřejmě zvykne. Důležité je neztratit opatrnost, nepodlehnout klamnému dojmu, že místo, kterým každý den procházíte, je bezpečné. Nemůžu ale říct, že by mě už nic nepřekvapovalo, naopak, čím dále tu jsem, tím více mě určité věci udivují. Například někteří místní obyvatelé, kteří se k nám doposud chovali velmi přátelsky, nám v průběhu muslimského svátku Ramadán

dávali poměrně významně najevo své znechucení při pohledu na naše potraviny. Jejich náboženství samozřejmě respektujeme, z jejich strany však v této oblasti příliš tolerance či nadhledu čekat nemůžeme. Ale vždy záleží na konkrétním člověku, jako všude.

Vláďa: Vzhledem k tomu, že jsme již před výjezdem do mise sháněli informace od lidí, kteří se buď v nedávné době z Afghánistánu vrátili, nebo v té době končili svoji misi, měli jsme celkem dobrý přehled o tom, co nás čeká. Takže žádné velké překvapení se nekonalo. Těch malých však bylo velké množství a stále další přicházejí. Zejména jde o to, že Afghánistán je zkrátka jiný svět a vše je tady jinak, než jak jsme zvyklí z domova.

Jak se vlastně u vás zrodila myšlenka, že se chcete přihlásit do zahraničních misí?

David: Do mise jsem se chtěl dostat v podstatě od okamžiku, kdy jsem se o existenci policejních misí dozvěděl. Od počátku jsem tyhle mise vnímal jako příležitost k dalšímu rozvoji. Po dvanácti letech služby už mám jistou představu, jak fungují procesy v Policii ČR. Poznat i jiné organizace pro mě byla výzva. K tomu se samozřejmě přidává možnost rozvoje jazykových dovedností, poznání nových kolegů, problémů, situací i mentality. Vše má samozřejmě i svou stinnou stránku. Během pobytu v misi částečně ztratíte přehled o aktuálním dění, kontakt s mateřským útvarem, kamarády i rodinou. Pokud potom v průběhu mise máte jejich podporu, je to velký bonus. Já navíc oceňuji i přístup našich velitelů k výjezdům do misí. Pokud to porovnáme se zkušenostmi kolegů z jiných útvarů, tak je opravdu unikátní. Účast v misi vnímají jako příležitost k dalšímu rozvoji svých podřízených, který bude v konečném důsledku přínosem pro celý útvar. Samozřejmě, že počet příslušníků našeho útvaru v misích se odvíjí od personální situace na jednotlivých pracovištích, v první řadě musí být totiž zabezpečeno plnění úkolů útvaru, nicméně jasně nastavená pravidla přispívají k transparentnosti rozhodování o výjezdu do mise a to je z hlediska podřízených asi nejdůležitější.

Vláďa: Někteří kolegové se již v minulosti účastnili mise v Kosovu, a tak jsem si zhruba před dvěma roky začal zjišťovat informace o podmínkách, za kterých se lze přihlásit do výběrového řízení. A jelikož jsem bez závazků, které by mě držely na jednom místě, přihlásil jsem se a nakonec to vyšlo. A pokud jde o motivaci, na prvním místě byla snaha odcestovat na rok mimo republiku do naprosto neznámého prostředí a zkusit uspět, prostě výzva, kterou jsem chtěl zdolat. Samozřejmě nebudu popírat, že motivací také byla možnost přilepšit si finančně, ale rozhodně to pro mě nebylo to hlavní. Hodně nám také pomohla podpora od vedení útvaru, které po celou dobu stálo a stojí za námi a podporuje nás, což je spíše výjim-

kou, podle toho, co se dozvídáme od ostatních kolegů zde v misi.

A jak probíhalo výběrové řízení? Bylo náročné?

David: Výběrové řízení se skládalo z několika částí. Začalo rozřazovací jazykovou zkouškou, která byla organizována ještě na národní úrovni. V podstatě se jednalo o jakési síto, které mělo každému z nás ukázat, jestli je jeho znalost anglického jazyka na takové úrovni, aby se o účast v misi pokoušel. Po nějaké době následovala další jazyková zkouška, tentokrát již před komisařem OSN. Její náročnost vnímal každý asi trochu odlišně, ale zadarmo jsme nic nedostali a trvala od rána až téměř do jedné hodiny do noci. V další dny potom proběhlo přezkoušení ze střelecké přípravy a z dovednosti v řízení vozidla s náhonem na čtyři kola, rovněž za přítomnosti komisaře OSN. Ten, kdo všechny disciplíny úspěšně absolvoval, byl pozván na psychologické vyšetření. To trvalo zhruba 8 hodin a zahrnovalo celou řadu testů zaměřených na odhalení těch rysů vaší osobnosti, které by mohly pobyt a práci v misi zkomplikovat. Poslední částí výběrového řízení byla speciální příprava na Vojenskou akademii ve Vyškově. Zde už vlastně nešlo o výběr, ale o absolvování řady velice zajímavých zaměstnání, včetně 3 denního kurzu přežití a nácviu chování v zajetí. Některé okamžiky podmínky v zajetí simulovaly velmi věrně a při závěrečném vysvobození se všichni, kteří výcvik absolvovali do konce, shodli, že to byl jeden z nejsilnějších zážitků.

Vláďa: Zejména to byl běh na dlouhou trať, celý proces výběru a předvýjezdové přípravy trvaly celkem více než rok. Nejprve testy z angličtiny na národní úrovni. Následně třídní testy za účasti komisaře OSN, které se skládaly z třech kol testů z angličtiny, pohovoru taktéž v anglickém jazyce, střeleb, a řízení off-roadu. Dále psychologické vyšetření a zdravotní vyšetření. Součástí předvýjezdové přípravy bylo také týdenní školení v Holešově zaměřené na získání potřebných zkušeností v ovládání zbraní používaných v ozbrojených misích (Afgánistán a Kosovo) a dvou-týdenní kurz na Vojenské akademii ve Vyškově zaměřený na přežití v odlišném sociokulturním a nepřátelském prostředí a odlišných klimatických podmínkách. Nejnáročnější byl kurz ve Vyškově, zakončený třídním pobytem ve vojenském prostoru, kdy pro nás vojáci připravili různé modelové situace zaměřené na přežití, včetně přepadení a následného mučení. Poslední krok byl telefonický pohovor s komisí z EUPOLu, týkající se všeobecného přehledu o orgánech a statutu EUPOLu a osobním a profesním pohovoru.

Jak moc se liší realita „denního afgánského života“ od života, na který jste byli připravováni v rámci výcviku?

David: Výcvik před misí byl zaměřen na střeleckou

přípravu, přežití v přírodě a v zajetí. Dozvěděli jsme se také informace o kulturních a náboženských odlišnostech v cílových oblastech a samozřejmě jsme absolvovali zdravotnickou a spojovací přípravu. Na pobyt přímo v Afgánistánu jsme nijak speciálně cvičeni nebyli. Není lehké bezmocně sledovat místní bídu, utrpení, nemoci a strach prostých obyvatel z povstalců. K tomu si připočtete žhnoucí slunce, sucho a mračna všudypřítomného prachu. Na tohle by nás stejně nikdo připravit nemohl.

Vláďa: Za dva týdny výcviku není nikdo schopen připravit se na rok života v Afgánistánu. Navíc velké množství zkušeností a zážitků, je zkrátka nedělitelných, a dokud si je člověk sám neprožije, tak je nepochopí. Takže i když jsme měli spoustu teoretických znalostí, v podstatě jsme jeli do naprosto neznámého prostředí. V Afgánistánu je nyní rok 1391 a velká část života obyčejných Afgánů tomuto datu odpovídá. Ano, mají mobily, ale bydlí v hliněném domku v jedné místnosti, kterou obývají s domácím dobytkem. Jim to samozřejmě nevádí, žili tak vždy a případné změny budou asi jen velmi pozvolné. Ale zvláště ve velkých městech jde vývoj rychle kupředu a život v nich se začíná podobat životu v rozvinutějších zemích středního východu.

Co je vlastně vaší hlavní náplní v Afgánistánu?

David: V rámci mise EUPOL plníme několik základních úkolů. V první řadě zajišťujeme výuku afgánských policistů, případně státních zástupců. Jedná se o kurzy z oboru kriminalistiky, trestního práva, managementu či práce s informacemi. Dále se věnujeme tzv. „mentoringu“, který spočívá v kontaktu s afgánskými policisty a v pomoci při řešení jejich každodenních povinností. Mentoring by měl navazovat na jednotlivé kurzy a během něj bychom si měli všimnout, zda jsou afgánští kolegové schopni v praxi uplatnit ty dovednosti, které získali při kurzu. Vzhledem k tomu, že jsme dislokováni v provincii Lógar, kde je bezpečnostní situace hodnocena jako významně zhoršená a nestabilní, jsou možnosti provádění mentoringu velmi omezené. Při návštěvách policejního ředitelství jsme vždy závislí na podpoře vojáků z českého provinčního rekonstrukčního týmu, případně na americké armádě, kteří zajišťují samotnou dopravu do zájmových lokací. Byť máme k dispozici dvě pancéřovaná vozidla Mercedes třídy G, na cesty mimo základnu musí být kvůli hrozbě nástražných výbušných systémů použita výhradně těžká vojenská technika. V jiných provinciích mají kolegové z EUPOLu situaci příznivější, takže mohou své afgánské protějšky navštěvovat bez asistence armády. U nás to zatím nelze.

Vláďa: Naším hlavním úkolem je výcvik příslušníků Afgánské národní policie. Jedná se zejména o předávání znalostí a zkušeností v rámci různých několika-

denních kurzů, které organizujeme pro místní policisty, zejména z řad kriminální policie, zpravodajců a managementu. Další částí naší práce zde je tzv. mentoring a advising. Jedná se v podstatě o to, setkat se s našimi protějšky, zejména z kriminální policie a z řad vedení policie, popovídat si s nimi, zjistit, kde mají jaké problémy a pokusit se je s nimi odstranit a následně dohlížet na to, jak si dále vedou a být případně připraveni pomoci radou nebo materiální pomocí. Na nějaké poučování nebo příkazy zde místo není, Afghánci jsou všeobecně velmi hrdý národ a přístup k nim musí být velice diplomatický.

Jak funguje spolupráce s místními ozbrojenými složkami?

David: S afghánskou armádou nespolupracujeme, to není náš úkol a nepřicházíme s ní ani příliš často do kontaktu. Pokud se ale jedná o místní policisty, snažíme se maximálně vyjít vstříc všem jejich potřebám. Výcviky plánujeme podle jejich požadavků, což se většinou odvíjí od personálního stavu policie. Konkrétně v Lógaru je velmi vysoká fluktuace policistů, takže místní velitel kriminální policie nás požádal, zda bychom mohli připravit základní kurz, který by nováčky připravil na to, jak zajistit a následně ohledat místo činu. Jedná se o naprosto základní dovednosti, které u nás zvládne asi každý policista. Tady je ale situace úplně jiná. Byť se to z pohledu překotného životního tempa typického pro západní civilizaci možná nezdá, tak i takové malé krůčky správným směrem mají v Afghánistánu smysl.

Vlád'a: O nějaké bližší spolupráci zde, bohužel, vzhledem k bezpečnostní situaci, nemůže být zatím moc velká řeč. My se pro ně snažíme udělat maximum v rámci našich možností. Ale prozatím zůstává u zmíněného výcviku, případně omezeného mentoringu a advisingu. Jiná situace je například v provincii Bamyán, kde Táliban nevyvíjí prakticky žádné aktivity a naši kolegové zde normálně vyjíždí mimo základnu a pohybují se pěšky ve městě bez balistických vest a přileb. Tam mohou být se svými afghánskými protějšky v kontaktu denně. To je zde v současné době nemyslitelné.

A co vaši zahraniční kolegové na základně Lógar? Jak se s nimi spolupracuje? Trávíte společně s nimi volné chvíle?

David: Dislokováni jsme na americké předsunuté operační základně Shank. Kromě amerických jednotek zde plní úkoly i příslušníci české armády a vojáci z Jordánska. S americkými kolegy spolupracujeme zejména v oblasti koordinace a vzájemné podpory v oblasti výcviku místních ozbrojených sil. Účastníme se pravidelných porad, pomáháme jim v kontaktu s příslušníky české armády. Oni nám naopak vycházejí vstříc, když potřebujeme vrtulníkovou pře-

pravu k návštěvě našich afghánských kolegů v hlavním městě provincie Pol-e Alam, ale samozřejmě i v jiných oblastech. Oni fungují přesně v americkém stylu. Jsou pozitivní a vstřícní. Atmosféra na těchto poradách je uvolněná, přestože velmi respektují armádní hierarchické uspořádání, nebojí se udělat v průběhu porady vtip a situaci odlehčit. Na druhou stranu dovedou být i velmi věcní, rozhodní a nekompromisní. Ve volném čase jsme v kontaktu spíše s kluky z české armády. Je to hodně dáno věkovým složením amerických kolegů, kteří mají výcvik na starosti. Většinou se jedná o velmi zkušené vojáky či policisty, kteří mají aktivní službu již několik let za sebou a v rámci mise předávají své dlouholeté zkušenosti.

Vlád'a: Na základně je převážné množství amerických vojáků, pak jsou zde Jordánci, samozřejmě čeští vojáci, několik Novozélandců a Angličanů. Na výcviku místních policistů se podílejí i čeští vojenští policisté, několik amerických vojáků a civilní zaměstnanci z USA a Anglie. S těmito míváme pravidelné meetingy, kde se navzájem seznamujeme s aktivitami, které zde podnikáme a samozřejmě se snažíme navzájem vypomoci, ať už se jedná o půjčení projektoru nebo zajištění vojenské eskorty mimo základnu. Nejvíce spolupracujeme s kolegou – právníkem amerického námořnictva, který nám již mnohokrát pomohl, zejména v našich začátcích tady na základně. Pokud jde o trávení volných chvil, nejvíce samozřejmě komunikujeme s českými vojáky, kdy jsme si postupem času našli kluky, se kterými si rozumíme a vzájemně se navštěvujeme a v rámci místních omezených možností „sociálně“ žijeme.

Jaké jsou zde možnosti trávení volného času? Máte na základně možnost nějakého sportovního vyžití?

David: Na základně je několik posiloven, ve kterých můžeme cvičit nebo provozovat nějaké aerobní aktivity. Občas je možné domluvit se s kamarády na fotbalu nebo volejbalu. To tak ale nejvíce jednou týdně. Je zde kaple i knihovna. Také malé kavárnička, kde jsou nabízeny i masáže, holičství, manikúra či pedikúra. Nepředstavujte si ale nějaký kosmetický salón. Je to jednoduchá dřevěná chatka, stejná jako ostatní na základně. Žádný luxus, jen to základní a všudypřítomný prach. Prostě polní podmínky. Dál je tu pár obchodů provozovaných místními obyvateli. Pokud někdo sbírá padělky značkového zboží, byl by v ráji. Kvalitní zboží tu ale nekoupíte. Americký obchod je tu pouze jeden, který je velmi špatně zásobován, takže zde si můžeme koupit víceméně pouze základní kosmetiku a pár suvenýrů.

Vlád'a: Možnosti jsou velmi omezené – sice můžeme využívat všechna zařízení na základně k tomu určená, ale není jich mnoho. Zejména to je posilovna, jednou

týdně je volejbal a fotbal, kaplan české armády má na starosti knihovnu a půjčovnu DVD. Na základně je také malá restaurace a několik kaváren. Nicméně vše uzpůsobené polním podmínkám. Večer je ale vše zavřené a například alkoholické nápoje zde nelze ani koupit ani konzumovat, platí zde nulová tolerance. Občas nás navštíví vojáci nebo my zajdeme za nimi a povídáme si o všem možném nebo společně koukáme na filmy. Čas od času se vojákům podaří z kuchyně sehnat nějaké maso na gril, tak se sejde pár lidí, a když přijde i český vojenský kaplan, který perfektně hraje na kytaru, tak člověk i na chvíli zapomene, kde to vlastně je.

Pohybujete se pouze na vaší základně? Nebo i mimo ní?

David: Vzhledem k bezpečnostní situaci je pohyb mimo základnu bez vojenského doprovodu nemyslitelný. Bezpečnostní situace v provincii Lógar se v poslední době poměrně prudce zhoršuje.

Vláďa: Převážnou většinu času trávíme na základně. I výuka afghánských policistů probíhá sice na oddělené části základny, ale stále je to základna, obehnaná zdmi z obrovských vaků s pískem a ostnatým drátem. Mimo základnu vyjíždíme do nedalekého města Pul-e'Alam, které je vzdálené asi 10 kilometrů od naší základny a kde je policejní stanice, kde pracují naši studenti a naše protějšky z řad vedení policie. Vzhledem k tomu, že nemůžeme vyjíždět mimo základnu bez vojenského doprovodu, není jednoduché takový výjezd zorganizovat. Vojáci mají na prvním místě plnění spojeneckých závazků, takže do konvoje se nám podaří dostat spíše ojediněle.

Stává se vaše základna často terčem útoku Talibanů a o jaký typ útoku se většinou jedná? Vnímáte tuto hrozbu jako život ohrožující? Jak jste chránění před těmito útoky?

David: Bohužel musím říct, že základna je poměrně oblíbený cíl. Podle statistik se jedná o nejčastěji napadanou spojeneckou základnu v Afghánistánu. Někdy je třeba dva nebo tři dny klid, jindy je vedeno několik útoků během jednoho dne. Nejčastěji se jedná o tzv. IDF útoky (Indirect fire). V podstatě se jedná o raketové a minometné útoky. Základna je samozřejmě vybavena radiolokátory a detekční technikou, takže za ideálních podmínek je vyhlášen poplach ještě před dopadem střely. V otevřeném prostoru je jedinou ochranou lehnout si na zem. Tím se minimalizuje riziko zasažení fragmenty po explozi. Po výbuchu následuje úprk do bunkru. Ty jsou po základně rozmístěny téměř na každém kroku. Naší výhodou je to, že náš B-Hut je na rozdíl od všech ostatních opevněný. Byl to požadavek EUPOLu, který opevnění financoval. V podstatě splňuje parametry bunkru. Přímemu zásahu by samozřejmě neodolal, ale proti střepinám by nás měl ochránit. Pokud jsme tedy při útoku

na našem ubytování, nemusíme do bunkru. Zejména v noci je to velká výhoda.

Vláďa: Toto je, bohužel, ta horší stránka celé mise. Od dubna do konce listopadu probíhá tzv. „Fighting season“, kdy povstalci, zejména z řad hnutí Talibanu, útočí raketami odpalovanými z okolních hor a kopců do prostoru základny. Přesná čísla, z důvodu utajení, zveřejnit nelze, nicméně se dá říci, že ty klidné dny během každého měsíce, by se daly spočítat na prstech jedné ruky. Samozřejmě, že takový útok v člověku nevyvolá příjemné pocity, a kdybychom tyto útoky nevnímali jako život ohrožující, asi by bylo něco špatně. Jelikož náš B-hut je jedna z nejlépe opevněných budov na základně, tak pokud jsme uvnitř, jsme relativně v bezpečí. Pokud dojde k útoku na základnu, když jsme mimo B-hut, musíme utíkat do nejbližšího bunkru. Při výjezdech mimo základnu musíme důvěřovat vojenské technice, kolegům z české či americké armády, sobě navzájem a hlavně tomu, že budeme mít štěstí. Poslední velký útok na základnu ze 7. srpna se vymykal běžnému standardu, jak stylem provedení, tak množstvím použité výbušniny (cca 1000 kg). To už bylo hodně daleko za hranici všeho, co by člověk kdy chtěl zažít.

Jak jste vnímání Afgánci vy, coby školitelé z České republiky? Respektují vás?

David: Nevím, jak na jiných místech v Afghánistánu, ale v Lógaru mají Češi velmi dobrou pověst. Je to dáno jak historickou spoluprací našich zemí, tak činností civilního provinčního rekonstrukčního týmu. Na rozdíl od Američanů jsme tu vnímáni jako národ, který se snaží Afghánistánu pomáhat. I proto je počet útoků na Čechy významně nižší, než na americké jednotky. Podle reakcí našich studentů mám pocit, že jsme si jejich respekt získali. V rámci výuky dáváme velký prostor pro diskuzi a je příjemné pozorovat jejich živý zájem a zvědavé otázky. Ti z nich, kteří již nějaké kurzy v minulosti absolvovali, se při nějakém dotazu vždy hrdě postaví a o své znalosti se podělí. Jako všude jinde na světě – vzdělávání místních obyvatel je možná tím nejdůležitějším.

Vláďa: Co se týká našich studentů, tak máme pocit, že tam nějaký přirozený respekt existuje. Jedná se spíše o oboustrannou záležitost, snažíme se k nim chovat jako k našim rovnocenným partnerům. S důvěrou už je to něco jiného – nikdy si nemůžeme být stoprocentně jisti, co se jim honí v jejich myslích, i když se k nám chovají jako ke svým přátelům. Nejvyšší ostražítost je určitě na místě. Je to trošku schizofrenní situace.

Je vaše komunikace s Afgánci čistě pracovního charakteru? Nebo se s nimi bavíte i o všedním životě?

David: V Lógaru pro nás pracuje tlumočnick Abdul.

S tím jsme se samozřejmě sblížili více, než s ostatními a povídáme si s ním i o jiných než pracovních tématech. Také velitel kriminální policie celé provincie Lógar je velmi vstřícný. Studoval v Čechách a velmi rád vzpomíná na Brno a na vše, co u nás během studií prožil. S ostatními kolegy přicházíme do kontaktu opravdu spíše pracovní a od toho se také odvíjejí témata našich rozhovorů.

Vlád'a: S našimi studenty komunikujeme prostřednictvím našeho afghánského předkladatele a většinou jde jen o komunikaci v rámci výuky. Co se týká právě našeho překladatele nebo například velitele kriminální policie pro provincii Lógar, tak tam se hovory o rodině a osobním životě většinou začíná, je to slušnost, zeptat se jak se daří rodině, zda jsou všichni zdraví. Navíc, když se s oním člověkem vidíte opakovaně, pronikáte hlouběji do jeho osobních záležitostí a života obyčejných Afghánců. Stejně tak jim říkáme, jak žijeme my. Většinou jsou to hodně zajímavé okamžiky.

Je mezi vašimi studenty také nějaká žena? Jak je vůbec v Afghánistánu, nebo v ozbrojených složkách, vnímána pozice ženy?

David: V našem kurzu jsme žádnou ženu dosud neměli a upřímně řečeno ani nevím o tom, že by v provincii Lógar u policie nějaká žena pracovala. V rámci ozbrojených složek jsou ženy opravdu výjimkou. Pár jich najdete možná v Kábulu či jiném velkém městě, kde jsou s genderovou problematikou přece jen o něco dál. V provincii Lógar má hnutí Taliban poměrně významné postavení a místní obyvatelé mají strach, aby se někomu neznělíbili.

Vlád'a: Mezi našimi studenty není žádná žena, jen samí muži. Víím, že se ženy k policii přijímají, ale jde spíše o výjimky, působící následně na velmi specifických místech. Afghánistán, je typicky „mužská“ země. Ať se to někomu může líbit nebo ne, ženy jsou zde vnímány zejména jako rodičky dětí. Obecně mají ženy lepší postavení v hlavním městě Kábulu, ale naopak v odlehlých vesnicích většiny provincií nemá žena téměř žádná práva, tak jak tomu zde bylo vždy. Obecně lze však říci, že postavení žen se v Afghánistánu stále zlepšuje.

A co vaše zázemí?

David: Logistickou podporu nám zajišťuje jak Eupol, tak Armáda ČR a nemáme si na co stěžovat. Komfort našeho ubytování se odvíjí od možností základny. Jsme velmi hluboko pod standardem Eupolu, ve čtyřech sdílíme dvě třetiny B-hutu (dřevěný vojenský domek bez oken a vody), který nám slouží jako ubytování a kancelář současně. Celková plocha je asi 30 metrů čtverečních, takže o nějakém soukromí se hovořit samozřejmě nedá. Nejbližší toalety a sprchy jsou cca 70 metrů od nás, takže je lepší upravit si pitný

režim tak, abychom v noci nemuseli chodit na záchod. Na celé základně totiž platí po setmění pravidla světelné kázně, používat je možná pouze svítilny s barevným filtrem. Když nesvítí měsíc, je absolutní tma. Zvykli jsme si ale rychle a nemáme si na co naříkat.

Vlád'a: V Lógaru bydlíme všichni čtyři policisté z ČR, kteří zde sloužíme, v jednom tzv. B-hutu, což je chatka zhruba o 30 m². Současně je to naše kancelář a společenská místnost. Žádný luxus se zde čekat nedá, ale s tím jsme počítali. Základem je fungující klimatizace a možnost kam složit hlavu. Vše ostatní už je příjemný „nadstandard“, ke kterému u nás patří lednička, projektor, rychlovarná konvice a šileneš pomalý, ale většinou fungující internet. Pravda, první chvíle v našem B-hutu byly trochu frustrující, zvláště při představě, že zde budeme ve čtyřech lidech trávit další rok, ale člověk si zvykne takřka na všechno. Toalety a sprchy jsou asi 70 metrů od našeho B-hutu, takže to taky není žádná hrůza.

Pro Čechy typická otázka: Jaká je kvalita a kvantita stravy?

David: Na jídlo chodíme do amerických jídelen. Jsou to vlastně velké stany, ve kterých se používají jednorázové papírové tácy a plastové příbory. Prostě jako v letadle. Jídla je dostatek a i chuťově si nemůžu stěžovat. K dispozici je i zelenina či ovoce, sušené maso, žvýkačky, nápoje. V tomhle směru je o nás postaráno opravdu dobře.

Vlád'a: Jelikož stravu zde zajišťuje americká armáda, která se zrovna na stravě nešidí, tak kvantita je velmi dobrá, kvalita v rámci možností vojenské kuchyně. V praxi to znamená, že strava je třikrát denně, teplá, v neomezeném množství. Pokud jde o kvalitu, tak je možnost vybrat si z několika druhů mas, příloh, různých salátů, zákusků, zeleniny a ovoce. Po několika týdnech však člověk zjistí, že už je všeho přejedený a těžko si vybírá. Ale oproti situaci na jiných základnách jsme na tom hodně dobře.

Stýská se vám po domově?

David: Nevím, jestli je to přímo stesk. Samozřejmě, že mi chybí rodina, přátelé, kolegové, ale taky česká krajina a místa, na která jsem byl zvyklý. Není to ale nijak dramatické, máme možnost jezdit na dovolené, což samotná mise hlídá, protože chápe, že od afghánské reality je také potřeba si občas odpočinout, a s rodinou a kamarády jsme v kontaktu prostřednictvím internetu. Není to nijak hrozné.

Vlád'a: Po domově se samozřejmě stýská nám všem, ať si to jsme ochotni přiznat nebo ne. Přece jen jde o celkem významné vytržení z okruhu rodiny, přátel, kolegů a ze zaběhnutého způsobu života. Ale díky tomu, že můžeme čerpat dovolené, to není tak hrozné, jako kdybychom zde měli být celý rok v kuse.

Jak vaše vyslání vnímají vaši blízcí?

David: Jakoukoliv jinou destinaci by vnímali asi podstatně lépe. Takhle mají samozřejmě strach. Ale u svých kamarádů i rodiny mám podporu, rozumím svým důvodům, proč jsem odjel na misi.

Vláďa: Co se týká blízkých, tak musí asi každý mluvit za sebe. Pokud jde o mne, tak rodina a nejbližší kamarádi byli proti mému nápadu, samozřejmě nejvíc mamka. Ani tak jim nevadilo, že chci jet do mise, ale spíše to, o jakou se jedná destinaci. Mají o mne strach a já to chápu. Nicméně všichni mí blízcí už vědí, že když si něco vezmu do hlavy, tak se mnou nikdo nehne, takže jim nezbylo nic jiného, než se s tím smířit. Přes počáteční snahu mi to rozmluvit nyní cítím obrovskou podporu od rodiny a nejbližších přátel a jsem jim za to neskutečně vděčný. Bez podpory z domova by se tady vydržet nedalo.

Myslíte si, že tato zkušenost bude přínosem pro další působení u Policie ČR?

David: Stáž v USA nebo jiné vyspělé zemi by mi z profesního hlediska určitě dala více. Afghánistán je spíš o životní zkušenosti, uvědomění si některých věcí a o získání nadhledu. Ale i toto jsou momenty, které by mohly být přínosem v další práci. K tomu samozřejmě posun v komunikaci v angličtině a získání povědomí o tom, jak to funguje v evropských strukturách.

Vláďa: Určitě člověk díky misi získá větší rozhled, spoustu zkušeností, zlepší si jazykové schopnosti, zjistí, jak fungují jiné instituce v Evropě a ve světě a konec konců i to, že všude je chleba o dvou kůrkách. Asi nejde o to, že bych se naučil něco nového, co využiji v dalším působení u policie, ale člověk se prostě posune zase o kousek dál, osobnostně i profesně.

Myslíte si, že po vašem působení v misi přehodnotíte vaše priority? Tedy co je vlastně v životě důležité?

David: Když jsem odjížděl z České republiky, byl jsem mírně řečeno na rozpacích z toho, jakým směrem se ubírá naše země. Vývoj na politické scéně i celková nálada ve společnosti ve mně nevyvolávaly příliš optimismu. Když teď pozoruji dění doma zpozvzdálí a přirovnávám ho k tomu, co se děje zde, uvědomuji si, že nic není tak černé, jak se na první pohled zdá. Někdy člověk prostě potřebuje poodstoupit, nadechnout se a podívat se na vše jiným pohledem.

Vláďa: Asi ne zcela, nicméně hlavně díky tomu nepřijemnému, co si tady zažíváme, člověk velmi rychle zjistí, že některé věci, které se mu dříve zdály jako důležité, jsou vlastně mnohem méně podstatné, než si myslel. A co je pro mne důležité? Asi, být sám se sebou spokojený, vnitřně smířený a moc se nehrabat

v minulosti. Zvlášť tady je důležité dívat se dopředu, plánovat, mít své sny.

Jak často máte možnost navštívit ČR?

David: V rámci roční mise se určitě domů dostaneme alespoň čtyřikrát. V tomto ohledu se o nás mise stará velmi dobře a dovolené máme dostatek.

Vláďa: Poprvé jsem se dostal domů až po třech měsících, teď to vychází zhruba jednou za dva měsíce na čtrnáct dní.

Doporučili byste svým kolegům, aby do toho šli také?

David: To bych si asi netroufal takhle říct. Někoho podobné zkušenosti lákají, jiného ne. Rozhodnutí odjet na misi je natolik závažné, že nelze dát jen na doporučení kolegy. Každý si musí promyslet a zvážit všechny důsledky i rizika.

Vláďa: To si každý musí zhodnotit sám, na základě svých priorit a závazků, které v ČR má. Ale v zásadě ano, je to skvělá zkušenost.

A co klimatické podmínky? Snášíte je dobře?

David: Z horka jsem měl docela strach, protože i doma sluníčko moc nevyhledávám. Jsme v nadmořské výšce 2000 metrů nad mořem. Slunce je tady opravdu velice ostré a teploty jsou v létě stabilně okolo 35 stupňů. Ale pořád zde fouká mírný vítr a klima je velmi suché. To pomáhá snášet vysoké teploty, takže jsem paradoxně měl větší problém, když jsem byl v první půlce července doma na dovolené, kdy byla zrovna vysoká vlhkost a teploty okolo 30 stupňů. Nepříjemný je ale prach, ten je tu všude a nikam před ním neutečete.

Vláďa: Teď v létě to není nic moc, naše základna je v poušti, zhruba 2000 metrů nad mořem. Většinou je jasno a teploty přesahují 35 stupňů přes den a 22 v noci. Naštěstí zde ale není taková vlhkost, takže se člověk tolik nepotí. Snášet se to dá, pokud je kde se schovat před sluncem a k dispozici dostatek tekutin. To tu máme, takže to celkem jde. Zima tu prý bývá podobná té naší s tím rozdílem, že přes den většinou stoupají teploty trochu více nad nulu. Nicméně poslední zima byla mnohem tužší, než je zde obvyklé, a teploty klesaly běžně k minus dvaceti stupňům. Jsme zde od dubna, takže zima nás teprve čeká.

A tady je jedna ženská otázka: Jak to tam funguje s praním a žehlením prádla?

David: Funguje to stejně jako na jiných vojenských základnách. Je zde centrální prádelna, do které prádlo zanesete a po dvou nebo třech dnech si pro něj zajdete. Trička se sice díky agresivnímu sušení o jedno číslo zmenší, ale i tak je to velmi příjemná služba.

Vláďa: Velice jednoduše. Je tu centrální prádelna fungující sedm dní v týdnu, kam donesete špinavé prádlo

ve vaku s číslem. Za dva dny přijdete s papírkem a oproti němu dostanete vše vyprané na nejvyšší teplotu a prohnané sušičkou, takže o číslo menší. A žehlení se zde neřeší, stačí, že je to složené.

Jak často jste ve spojení s rodinou? Voláte si? Píšete si maily? Používáte třeba skype?

David: Jak jsem říkal, přístup k internetu máme, je sice velmi pomalý, takže Skype můžeme využívat pouze na psaní, ale i tak to stačí. Před několika lety bychom byli odkázáni pouze na psaní dopisů...

Vlád'a: Ve spojení s rodinou se dá být většinou denně. Hodně využívám Skype a Facebook, mail na posílání fotek. Pokud nefunguje internet, dá se využít veřejná hovorna české armády, kde jsou čtyři telefony, ze kterých se dá zdarma volat do ČR. Sice si musí člověk vystát frontu, ale když není jiná možnost, nedá se nic dělat.

Nelitujete svého rozhodnutí odjet do mise?

David: Samozřejmě nevím, co vše se do konce mise ještě stane, ale zatím rozhodně nelituji. Vím, že na některé momenty budu celý život vzpomínat.

Vlád'a: Prozatím rozhodně nelituji. Byla to pro mne

výzva, kterou zatím zdolávám a hodlám úspěšně zdotat.

A nevolil byste teď, po všech zkušenostech, radši nějakou bližší a klidnější zemi než je Afghánistán?

David: Já jsem si Afghánistán vybral právě z toho důvodu, že se jedná o naprosto odlišnou zemi, než známe z Evropy. Bezpečnostní situace tady samozřejmě není ideální, ale na druhou stranu si zase můžete být skoro jisti, že vás na přechodu pro chodce nesrazí opilý řidič.

Vlád'a: Za volbu destinace jsem rád. Afghánistán je nádherná země, bohužel se smutnou minulostí a nejistou budoucností. Ale kdo ví, třeba za dvacet let se sem budu moct vrátit jako turista a aspoň trošku se projít po nádherných horách, které jsou tady všude okolo nás.

Děkuji vám, že jste si v tak náročných podmínkách našli čas přiblížit nám vaše poslání v Afghánistánu, a také za velmi upřímné odpovědi.

kpt. Mgr. Barbora Kudláčková

MOSTECKÁ POLICIE A DROGOVÁ PREVENCE

por. Bc. Alena Bartošová

Mostecká policie se drogové prevenci věnuje již několik let. V této oblasti spolupracuje také se saskými kolegy a Národní protidrogovou centrálou SKPV Praha. Preventivně informační skupina Most navázala spolupráci s Policejním ředitelstvím Chemnitz Erzgebirge v rámci různých projektů již v roce 2005. Do těch je zapojena také preventivně informační skupina Chomutov.

Hlavní protidrogové programy

V rámci příhraniční spolupráce proběhla první akce s programem v oblasti návykových látek v roce 2008. Mezi žáky deváté třídy mostecké základní školy tehdy zavítali spolu s českými policisty také saští kolegové. Němečtí kriminalisté mají pro žáky připraven program zaměřený na prevenci užívání návykových látek. Diskutuje se o vlivu různých poživatin, drog a situací, při kterých mohou být děti konfrontovány s návykovými látkami. Školáci si sami řadí různé zmíněné pojmy do tzv. drogového semaforu – nedovolené drogy, povolené drogy a zdravé věci. Poutavější je zcela jistě druhá část akce. Žáci si za použití speciálních brýlí, které simulují vidění člověka po požití alkoholu, mohou vyzkoušet pocity, které zažívá mnohý opilec. Při tom plní různé úkoly vyžadující zručnost, postřeh a pohotovost.

Společné akce v rámci příhraničního projektu probíhají i nadále, většinou dvakrát ročně. Nyní se staly již součástí preventivních aktivit mostecké policie.

Vzhledem k tomu, že požadavky ze strany škol na realizace podobných akcí značně převyšovaly možnosti v podobě dvou předem domluvených termínů, navíc vázanými příjezdem saských kriminalistů, si mostečtí policisté připravili vlastní program. Ten z části vycházel ze společného protidrogového pro-

jektu. Nejprve bylo nutné opatřit „simulační brýle“. Díky sponzorskému daru se to nakonec podařilo. Mostecká policie má nyní k dispozici dvoje unikátní brýle, z nichž jedny navozují pocity při požití alkoholu v hodnotách 1,2 – 1,5 promile. Ty druhé jsou „silnější“ – hodnoty se pohybují mezi 1,7 – 2 promile. Díky brýlím si mohou žáci vyzkoušet plnění nejrůznějších úkolů za simulovaného stavu opilosti. Účastníci jsou sami velmi překvapeni, jak obtížné je splnit nebo vykonat byť zcela jednoduchý úkon. Součástí programu se stala také obdoba tzv. drogového semaforu. Do něj policisté zařadili pojmy různých návykových látek, potravin, tekutin a také rozličných skupin lidí a činností. Jednotliví účastníci poté sami pojmy přiřazují k jednotlivým barvám semaforu. Zelená barva určuje soulad se zdravým životním stylem. Do oranžové patří věci ne zcela zdravé, ale povolené. Červená signalizuje, že je něco špatně, navíc je to i zakázané. Zařazení pojmů k jednotlivým barvám si každý z účastníků obhájí a zdůvodňuje. Tím je vyvolána diskuze. Samozřejmostí této preventivní aktivity je seznámení s právními hledisky v oblasti drogové problematiky.

Další reakcí na požadavky školských zařízení bylo navázání spolupráce s Národní protidrogovou centrálou SKPV Praha. K tomu došlo v roce 2009. Spolu-

práce byla zaměřena na zvýšení právního vědomí v oblasti návykových látek. Do společného programu policisté zahrnuli studenty středních škol, žáky učilišť, ale také pedagogy, především ředitele a školní metodiky prevence. Účastníci se seznamovali s aktuální drogovou scénou v České republice včetně výskytu nových drog a s charakteristikou jednotlivých omamných a psychotropních látek a jejich účinků na lidský organismus. Značná část byla věnována oblasti legislativy. Program byl připraven do podoby seminářů. Vzdělávání jednotlivých cílových skupin probíhá odděleně. Žáci a studenti byli proškoleni ve svých třídních kolektivech. Pro vedení školských zařízení a školní metodiky prevence byly připraveny dva na sebe navazující bloky. První část proběhla

v prostorách mostecké policie, kde se sešlo sedm desítek zájemců nejen ze škol. Jako hosté byli pozváni zástupci různých institucí zabývajících se školní mládeží. Jednalo se o pracovníky odboru sociálně právní ochrany dětí mosteckého magistrátu a Městského úřadu Litvínov, Pedagogicko-psychologické poradny Most, Probační a mediační služby Most a manažera prevence krajského úřadu. Zúčastnili se také policisté spolupracující se školami na linii prevence. Druhý blok vzdělávacího programu byl více specifický a byl určen hlavně pro školní metodiky prevence a zástupce pedagogicko – psychologické poradny. Značná část byla věnována diskuzi o problematice návykových látek.

Podpůrné protidrogové programy

Protidrogová prevence je zčásti zahrnuta i do dalších projektů mostecké policie. Jedná se o omloučkové sešity „Abeceda bezpečí“ a „Než půjdu do školy“. Projekt „Abeceda bezpečí“ je určen pro žáky 1. – 4. tříd základních škol. Obsahuje různá témata, abecedně řazená, z oblasti bezpečného chování dětí. Každá lekce je doplněna vhod-

ným obrázkem. Drogám jsou věnovány dvě lekce. S projektem „Než půjdu do školy“ pracují předškolní děti mateřských škol. Za účasti policisty jsou probírána témata ze sešitu. Každá lekce nabízí dvě varianty vyobrazení situace – správnou a špatnou. Úkolem pro děti je vymalování správného obrázku, tím si i osvojí návyky bezpečného chování.

Prevence v oblasti návykových látek je okrajově obsažena ještě v jednom společném příhraničním projektu, který mostecká policie realizuje se saskými kolegy a preventivně informační skupinou Chomutov. Projekt „POLDI LIVE“ je připraven pro žáky 1. stupně základních škol. Probíhá soutěžní formou a je zaměřen na posílení bezpečnosti dětí. Během programu se žáci seznamují také s nebezpečím, které je spojeno s užíváním návykových látek. Akce „POLDI LIVE“ je plánovaná na dva termíny v roce, jednou probíhá na Mostecku, jednou na Chomutovsku. Proti sobě vždy soutěží týmy mosteckých a chomutovských dětí.

Co připravujeme

Prevence v oblasti návykových látek bude v násled-

ném období navazovat na stávající projekty. Odvíjet se bude především od situace a požadavků subjektů, se kterými mostecká policie spolupracuje. Na zářím je již naplánovaná akce POLDI LIVE. Ta proběhne ve spolupráci se saskou policií a chomutovskými kolegy. Ve znalostech z oblasti návykových látek se proti sobě opět utkají týmy mosteckých a chomutovských dětí.

Spolupráce s Národní protidrogovou centrálou SKPV Praha bude cílena na zvyšování právního vědomí pedagogů, zejména školních metodiků prevence, a policistů, kteří úzce spolupracují v oblasti prevence s preventivně informační skupinou Most. Protidrogová prevence bude i nadále doplňkem represivní části činnosti Policie ČR v oblasti návykových látek.

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

Bc. Miloš VANĚČEK

Motto:

Bezpečnostní sbory v každém demokratickém státě by měly podléhat efektivní a nezávislé kontrole zákonnosti chování příslušníků a zaměstnanců, která vedle vnitřní kontrolní činnosti samotných sborů zaručí do držování právních předpisů v těchto sborech.

I. ÚVOD

Od roku 1989 prošla společnost v České republice postupným vývojem, který se dotkl všech oblastí, zvláště pak oblasti ekonomické, právní a morální.

Nové ekonomické podmínky a společenské vztahy měly vliv i na příslušníky policie. Legální finanční možnosti policistů, omezení možnosti dalšího výdělků vytvářejí prostor pro protiprávní jednání policistů, vedoucí k nezákonnému obohacování. Trestnou činnost policistů je nutné považovat za nebezpečnou a kvalifikovanou, protože policisté znají jednak způsoby páchaní trestné činnosti a ze své praxe také znají, jak se jednotlivé trestné činy vyšetřují. Aby bylo vůbec možné tuto kvalifikovanou trestnou činnost odhalovat a dokumentovat, bylo nutné vytvořit specializovaný útvar, kterým byla inspekce ministra vnitra ČR. Zřídil ji ministr vnitra České republiky dnem 1. ledna 1993, rozkazem č. 67 ze dne 18. prosince 1992.

Činnost inspekce upravovalo nařízení ministra vnitra č. 131 ze dne 9. listopadu 1993. Činnost spočívala ve vyhledávací a kontrolní činnosti zaměřené na porušování obecně závazných právních předpisů, interních normativních instrukcí a jiných aktů řízení v působnosti bezpečnostního úseku ministerstva vnitra a Policie České republiky příslušníky policie, a ve vymezeném rozsahu vyřizování stížností, oznámení a podnětů týkajících se činnosti policistů.

Přestože policisté služebně zařazení v inspekci ministra vnitra nepodléhali řídicí pravomoci žádného služebního funkcionáře Policie České republiky, a to ani policejního prezidenta, docházelo z pohledu odborníků i nevládních organizací ke kritice objektivitě vyšetřování policistů policisty a způsobu jmenování ředitele inspekce a jeho bezprostřední zodpovědnosti výhradně ministru vnitra. Negativně vnímali i institucionální začlenění inspekce do rezortu Ministerstva vnitra a absenci dostatečné, například parlamentní kontroly tohoto orgánu. V rámci reformy policie ČR byl schválen nový zákon o policii č. 273/2008 Sb., který částečně vyřešil problémy tím, že

odňal pravomoc jmenovat ředitele Inspekce ministru vnitra a svěřil ji vládě. Tentýž zákon upravil i změnu označení "Inspekce ministra vnitra" na "Inspekce Policie České republiky". I přes toto opatření některé orgány, například Rada vlády pro lidská práva a Veřejný ochránce práv, upozorňovaly, že celá řada mezinárodních organizací (například OSN a Rada Evropy) již opakovaně doporučovala vytvořit mechanismus nezávislého vyšetřování deliktů jednání policistů.

Vláda České republiky se proto ve svém programovém prohlášení zavázala, že předloží návrh zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, který zavede nezávislou kontrolu zákonnosti chování příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů.

II. GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

Vláda uložila Ministerstvu vnitra usnesením vlády č. 1 z 5. ledna 2011 předložit návrh zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů s tím, že tento návrh zákona má zajistit nezávislou kontrolu bezpečnostních sborů (policie, celní správy, vězeňské služby) a generální inspekce.

Zákon by měl rovněž zajistit rovnocenné postavení generální inspekce ve vztahu k ostatním bezpečnostním sborům, jak z hlediska využití institutů spojených s vyšetřováním trestných činů, tak různých jiných oprávnění a zvláštních postavení bezpečnostních sborů, která jsou upravena v řadě zvláštních zákonů.

Při hodnocení platného právního a věcného stavu problematiky bylo zjištěno, že:

a) fázi prověřování trestných činů:

- v **policii ČR** provádí Inspekce policie, která vyhledává, odhaluje a prověřuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista nebo zaměstnanec policie, a zjišťuje pachatele těchto trestných činů;

- v **celní správě** se prováděním vnitřní kontrolní činnosti a inspekční činností jako hlavní náplní své činnosti zabývalo Samostatné oddělení (SO 050) Inspekce generálního ředitele zařazené v rámci Generálního ředitelství cel a dále oddělení (010) Inspekce a vnitřní kontroly na celních ředitelstvích.

Prověřování a vyšetřování trestných činů příslušníků celní správy provádí policie.

Současně však jsou pověřené orgány celní správy vymezeny trestním řádem jako policejní orgány příslušné k prověřování trestných činů spáchaných porušením vymezených celních a daňových předpisů, a to i v případě, že se jedná o trestné činy spáchané příslušníky bezpečnostních sborů, služeb či ozbrojených sil.

- Inspekce vězeňské služby vede řízení o trestných činech příslušníků této služby. Osobní působnost se vztahuje na všechny příslušníky vězeňské služby. Ředitele, zástupce ředitele a vedoucího oddělení prevence a stížností při podezření z trestné činnosti prověřuje oddělení prevence odboru kontroly Generálního ředitelství vězeňské služby. Případy podezření ze spáchání trestného činu příslušníkem justiční stráže nebo vězeňské stráže prošetřuje oddělení prevencí a stížností té věznice, kam je příslušník zařazen;

b) fázi vyšetřování trestných činů

- v případě trestných činů **policistů** vede vyšetřování na rozdíl od prověřování *specializovaný státní zástupce*, kterému Inspekce předává případy k zahájení trestního stíhání;
- v případě trestných činů příslušníků **vězeňské služby, celníků, hasičů, zaměstnanců policie, celní správy, vězeňské služby, hasičského záchranného sboru a příslušníků a zaměstnanců ozbrojených sil** vede vyšetřování policie.

Na základě požadavku byly předloženy možné varianty řešení s vyhodnocením jejich nákladů a přínosů.

Obecně platí, že jakýkoliv orgán, který by měl stíhat trestnou činnost příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „inspekční orgán“), musí být z hlediska svého postavení samozřejmě policejním orgánem ve smyslu trestního řádu a musí disponovat minimálně takovými právními, materiálními, informačními, analytickými a personálními prostředky, jaké mají útvary kriminální policie pověřené šetřením závažné trestné činnosti. Podoba a činnost inspekčního orgánu je v zásadě podobná činnosti služby kriminální policie a vyšetřování.

INSTITUCIONÁLNÍ ŘEŠENÍ INSPEKČNÍHO ORGÁNU

Varianta I. – zachování současného stavu.

Varianta II.

Druhou představitelnou variantou je převedení inspekčního orgánu do působnosti Ministerstva spravedlnosti, aniž by se měnila působnost, kterou má dnešní Inspekce. V této variantě by bylo zřejmě nejlepším řešením podřídit inspekční orgán struktuře státního zastupitelství.

Varianta III.

Poslední variantou je zákonem ustavit **samostatný inspekční orgán stojící mimo příslušná ministerstva**. V podstatě by se jednalo o nový bezpečnostní sbor vytvořený v rámci odpovídající zákonné úpravy. Příslušníci tohoto sboru by byli ve služebním poměru podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Logickým legislativním důsledkem návrhu tohoto právního řešení by byla proto (mimo jiné) i novelizace uvedeného zákona, která by jej doplnila o ustanovení týkající se tohoto nového sboru a příslušníků zařazených v tomto sboru. Nelegislativním důsledkem by bylo vybudování vlastního nezávislého organizačního, ekonomického a technického zázemí a vlastních informačních a analytických systémů. Inspekční orgán by částečně personálně a ekonomicky vycházel z Inspekce a obdobných kontrolních útvarů jednotlivých dotčených bezpečnostních sborů (které by byly vyčleněny z těchto sborů). Tento inspekční orgán by měl postavení policejního orgánu podle trestního řádu.

U vědomí všech výše uvedených faktů se vláda České republiky ve svém programovém prohlášení zavázala, že předloží návrh zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, kterým zavede jejich nezávislou kontrolu podle varianty III. Výhodou tohoto řešení je úplná organizační a personální nezávislost inspekčního orgánu na jednotlivých ministerstvech/dotčených bezpečnostních sborech a také ve sjednocení kontroly dotčených bezpečnostních sborů.

Jeho nevýhodou je, že jde o organizačně, legislativně a zejména ekonomicky náročný krok.

Pokud se týká rozsahu personální působnosti generální inspekce, byly navrženy tyto varianty:

- a) personální působnost

Varianta I: pouze pro příslušníky ve služebním poměru.

Varianta II: příslušníky ve služebním poměru a zaměstnance v pracovním poměru pouze v případě trestných činů spáchaných v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů.

Varianta III: příslušníky ve služebním poměru a zaměstnance v pracovním poměru.

Varianta IV: smíšený model.

Na základě vyhodnocení předložených variant byla jako optimální zvolena varianta č. IV, podle které bude působnost generální inspekce dopadat **na veškerou kriminalitu příslušníků vybraných sborů a zaměstnanců policie, v případě ostatních sborů však postačí, bude-li působnost na zaměstnance zachována pouze pro "nebezpečnější" formu jejich trestné činnosti, tedy pro trestné činy, které zaměstnanci spáchají v souvislosti s výkonem pracovních úkolů**, kde lze tedy předpokládat, že zneužijí oprávnění a znalosti, které jejich postavení zaměstnance zařazeného v bezpečnostním sboru přináší. Problémy se spory o příslušnost, které mohou v hraničních případech nastat, lze účinně řešit pomocí existujících nástrojů – rozhodnutím státního zástupce; kromě toho vzhledem ke zkušenostem praxe s nejednoznačně založenou působností policejního orgánu (například policejní orgán v rámci celní správy, jehož působnost může kolidovat s orgány policie) se lze domnívat, že praxe přinese brzy rozumné vymezení respektované všemi zúčastněnými.

Na základě jednání a vyhodnocení všech variant byla zákonem 341 ze dne 6. listopadu 2011 zřízena

GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

s účinností od 1. ledna 2012. Přijetím tohoto zákona vznikl nezávislý a odborně zdatný kontrolní orgán pro potírání protiprávního jednání páchaného na profesionální úrovni. Svou činností nahrazuje původní inspekci ministra vnitra a inspekci policie ČR.

Generální inspekce bezpečnostních sborů je ozbrojeným bezpečnostním sborem a je organizační složkou státu a účetní jednotkou. V jejím čele stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává na návrh vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny příslušném ve věcech bezpečnosti předseda vlády, jemuž je ředitel z výkonu své funkce odpovědný.

ŘEDITEL GIBS

Ředitelem Generální inspekce bezpečnostních sborů jmenoval předseda vlády ČR Petr Nečas plk. Mgr. Ing. Ivana Bílka.

Plk. Mgr. Ing. Ivan Bílek se narodil 28. listopadu 1963, vystudoval Policejní akademii ČR a Univerzitu Pardubice. U policie působil v různých funkcích 27 let, pracoval ve službě pořádkové policie a na obvodním oddělení, a to v řadové i řídicí funkci. V letech 1993 až 1994 zastupoval ředitele okresního policejního ředitelství v Jičíně, poté povýšil na ředitele okresního policejního ředitelství v Trutnově, kde působil až do roku 2007. V letech 2007–2011 vykonával funkci náměstka policejního prezidenta pro uni-

formovanou policií - vnější službu. Od 1. března 2011 působil na Policejním prezidiu jako vrchní rada Odboru vzdělávání.

ZNAK GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ

Znak útvaru schválila komise „Vojenských tradic a symboliky“ Vojenského historického ústavu.

Znak Generální inspekce bezpečnostních sborů

Na bílém (stříbrném) gotickém štítě posetém modrým pravoúhlým labyrintem je položen ostříž v letu v přirozené barvě. Labyrint symbolizuje komplikovanost vyšetřovací práce, ostříž v letu pak schopnost přesně vyhledat a účinně zasáhnout.

ÚKOLY GIBS

Úkoly inspekce plní příslušníci inspekce vykonávající v inspekci službu podle zákona upravujícího služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů, kteří složili služební slib:

„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život“.

Podle zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů je jejím úkolem:

1. Vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je:
 - příslušník Policie České republiky,
 - celník,
 - příslušník Vězeňské služby České republiky,
 - příslušník inspekce,
 - zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v Policii České republiky,
 - zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v inspekci.
2. Vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin

v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů, jehož pachatelem je:

- zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce v Celní správě ČR,
- zaměstnanec České republiky zařazený k výkonu práce ve Vězeňské službě ČR.

3. Vyšetřovat trestný čin:

- příslušníka Policie České republiky,
- celníka,
- příslušníka Vězeňské služby České republiky,
- zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce v Policii České republiky.

4. Vyšetřovat trestný čin, který byl spáchán v souvislosti s plněním pracovních úkolů:

- zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce v Celní správě ČR,
- zaměstnance České republiky zařazeného k výkonu práce ve Vězeňské službě ČR.

5. Provádět zkoušku spolehlivosti u:

- příslušníků Policie České republiky,
- celníků,
- příslušníků Vězeňské služby České republiky,
- příslušníků inspekce,
- zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Policii České republiky,
- zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Celní správě ČR,
- zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě ČR¹⁾.

6. Sledovat a vyhodnocovat informace o protiprávní činnosti:

- příslušníků Policie České republiky,
- příslušníků Vězeňské služby České republiky,
- příslušníků Celní správy České republiky.

7. Navrhovat opatření pro předcházení protiprávní činnosti:

- příslušníků Policie České republiky,
- příslušníků Vězeňské služby České republiky,
- příslušníků Celní správy České republiky.

8. Vydávat metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

PŘI PLNĚNÍ TĚCHTO ÚKOLŮ MŮŽE PŘÍSLUŠNÍK INSPEKCE

a) Spolupracovat s:

- ❖ ozbrojenými silami,

- ❖ bezpečnostními sbory,
- ❖ orgány veřejné správy,
- ❖ právníky osobami,
- ❖ fyzickými osobami.

b) požadovat:

- ❖ věcnou pomoc,
- ❖ osobní pomoc,
- ❖ podklady,
- ❖ informace,
- ❖ osobní údaje,
- ❖ podání vysvětlení,
- ❖ aby po nezbytnou dobu nevstupoval na místo určené příslušníkem inspekce,
- ❖ aby se po nezbytnou dobu nezdržoval na určeném místě,
- ❖ aby po nezbytnou dobu setrval na určeném místě, hrozí-li závažné ohrožení života nebo zdraví.

c) zajistit osobu za podmínek:

- ❖ pokud osoba svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život,
- ❖ pokud osoba svým jednáním bezprostředně ohrožuje život anebo zdraví jiných osob nebo majetek,
- ❖ pokud má být osoba předvedena podle trestního řádu,
- ❖ pokud osoba při předvedení podle zákona kladla odpor nebo se pokusila o útěk,
- ❖ pokud osoba v budově inspekce úmyslně znečišťuje anebo poškozuje majetek,
- ❖ pokud osoba slovně uráží příslušníka inspekce anebo jinou osobu.

d) zastavit vozidlo a provést jeho prohlídku:

- ❖ pronásleduje-li pachatele úmyslného trestného činu,
- ❖ pátrá-li po pachateli úmyslného trestného činu,
- ❖ pátrá-li po věcech pocházejících nebo souvisejících s trestnou činností,
- ❖ pátrá-li po hledané osobě,
- ❖ pátrá-li po zbraních, střelivu, výbušninách, omamných a psychotropních látkách a jedech,
- ❖ má-li důvodné podezření, že se ve vozidle taková osoba nebo věc nachází,
- ❖ má-li důvodné podezření, že používáním dopravního prostředku, na dopravním prostředku nebo v souvislosti s dopravním prostředkem byl spáchán trestný čin,
- ❖ Za účelem provedení prohlídky je příslušník inspekce oprávněn dopravní prostředek ote-

¹⁾ ZKOUŠKA SPOLEHLIVOSTI

Jedná se o navození situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit v rámci výkonu služby nebo zaměstnání, a se kterou se běžně setkává. Účelem této zkoušky je předcházení, zamezování a odhalování protiprávního jednání příslušníků bezpečnostních sborů.

vřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.

e) **použit při zákroku tyto donucovací prostředky:**

- ❖ hmaty, chvaty, údery, kopy,
- ❖ slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- ❖ obušek a jiný úderný prostředek,
- ❖ vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky,
- ❖ zastavovací pás, zahrazení cesty vozidlem a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- ❖ úder střelnou zbraní,
- ❖ hrozba namířenou střelnou zbraní,
- ❖ varovný výstřel,
- ❖ pouta,
- ❖ prostředek k zamezení prostorové orientace.

f) **Požadavku příslušníka inspekce nemusí být vyhověno v případě, že tomu:**

- ❖ brání zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti,
- ❖ plnění jiné zákonné povinnosti,
- ❖ pokud by fyzická osoba poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou.

ÚZEMNÍ PŮSOBNOST

Územní působnost Generální inspekce bezpečnostních sborů je celorepubliková. Její pracoviště pro Prahu a Středočeský kraj je v Praze, dále v Liberci s odloučeným pracovištěm v Ústí nad Labem, v Plzni s odloučeným pracovištěm v Karlových Varech, v Českých Budějovicích, Hradci Králové a Pardubicích, Brně s odloučenými pracovišti v Jihlavě a ve Zlíně, v Ostravě s odloučeným pracovištěm v Olomouci.

PROKAZOVÁNÍ

Inspektor Generální inspekce se prokazuje služebním průkazem nebo odznakem inspekce, aniž by je vydal z ruky.

Služební průkaz je 56 mm vysoký a 86 mm dlouhý a je vytištěn na bílé plastové kartě.

Přední strana služebního průkazu je provedena v modré a bílé barvě s rastrovým tiskem s bílými obrázky vzoru labyrint a se 4 obdélníkovými bílými poli. V horním bílém poli je uveden nápis „GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ“, levé bílé pole je určeno pro elektronické vytištění fotografie příslušníka Generální inspekce bezpečnostních sborů, která odpovídá jeho současné podobě, zobrazuje jej v předním čelném pohledu v občanském oděvu, bez brýlí s tmavými skly a bez pokrývky hlavy, a dvě pravá bílá pole jsou určena pro osobní evidenční číslo příslušníka Generální inspekce bezpečnostních sborů a datum vydání průkazu a jsou nadepsány slovy „OSOBNÍ EVIDENČNÍ ČÍSLO“ a „DATUM“. V dolní části průkazu je ve zvlněné řádce uveden nápis „GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ“. V pravém dolním rohu je uvedeno označení funkce ředitele Generální inspekce bezpečnostních sborů, ke kterému se elektronicky vytiskne jeho vlastnoruční podpis. Uprostřed přední strany průkazu je nalepená čtvercová holografická lesklá fólie stříbrné barvy s bezpečnostními prvky. Celá přední strana je pokryta průhlednou holografickou laminační fólií; na jejíž ploše se vyskytují nápisy a znaky Generální inspekce bezpečnostních sborů.

Zadní strana je provedena v bílé barvě a neobsahuje žádné údaje.

Odznak je tvořen kovovým kruhem žluté barvy o průměru 45 mm s orámováním, na jehož obvodovém okraji jsou slova „GENERÁLNÍ INSPEKCE BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ“. Ve středu odznaku je umístěná růžice v plastickém provedení se čtyřmi vrcholy směřujícími do čtyř světových stran. Tyto strany růžice jsou souměrně rozděleny na shodné poloviny. Ve středu růžice je umístěn gotický štít posetý vzorem pravoúhlého labyrintu, v jehož středu je vyobrazen ostříž v letu, překryt tvrzenou glazurou. V dolní části odznaku jsou dvě obdélníková bílá pole, pro umístění šestimístního identifikačního čísla, které je uprostřed rozděleno jedním vrcholem růžice.

VNĚJŠÍ OZNAČENÍ

Vnějším označením inspekce je nápis žlutými písmeny na černém podkladu „GENERÁLNÍ IN-

SPEKCE“, umístěný vpředu vlevo na prsou a na zádech občanského oděvu či služební vesty, doplněný vpředu osobním evidenčním číslem, nebo černými písmeny na modré rukávové pásce.

RADY PRO RODIČE NA INTERNETOVÝCH STRÁNKÁCH NPC

kpt. Mgr. Jana Posová

To, že nelegální drogy prostoupily do života naší společnosti, neznamená, že bychom měli rezignovat na hledání účinných prostředků, které nám pomohou snižovat jejich nabídku i poptávku po nich. Největší zlo všech drog pro společnost spočívá v tom, že jejich užívání rozkládá přirozené sociální vazby, způsobuje zdravotní problémy a provazuje uživatele s kriminálním prostředím a chováním. Jen mladý člověk, který má dostatek objektivních informací o rizicích spojených s užíváním drog, může drogy ze svého hodnotového systému úplně vyloučit. Chytré je totiž nezačít.“

plk. Mgr. Jakub Frydrych
ředitel Národní protidrogové centrály SKPV PČR

Tato slova uvádějí na stránkách Národní protidrogové centrály SKPV PČR novou sekci informací a to: „Informace pro rodiče“.

To, že být rodičem je dnes velmi nesnadné, že dnešní děti dospívají mnohem rychleji a mnoho informací o životě získávají dříve, než jim mohou skutečně porozumět a vyrovnat se s nimi, s tím se setkal snad každý rodič.

Jak všichni víme, neustále narůstá počet lidí závislých na drogách a věk těch, kteří přicházejí s drogami do kontaktu, se snižuje. Drogová závislost je jev nesmírně složitý a důvody k užívání drog jsou nejrůznější. Od hloupé hry přes individuální psychickou labilitu, pokřivené sociální vztahy v rodině i ve společnosti, neschopnost vyrovnat se s nějakou osobní prohrou, až k dědičné dispozici.

Obecně platí, že prevence začíná v nejtětlejším věku, vlastně od narození, a netýká se pouze problému drog, ale zdravého vztahu k sobě samému, k okolí a životu vůbec. Pokud dítě vyrůstá v láskyplném prostředí, kde je milováno, akceptováno, kde se může svobodně projevit za předpokladu, že má stanoveny jasné mantinely a že ani jeho svoboda není bezbřehá, kde se členové rodiny respektují a kde dokážou o problémech komunikovat, pak lze předpokládat, že takové dítě bude mít v budoucnu méně problémů a s jejich řešením se bude úspěšněji vyrovnávat.

Pochopitelně se přes všechnu snahu nebo vlivem okolností stává, že se rodině drogový problém nevyhne. Přestože situace v danou chvíli vypadá hodně zle, je důležité nepropadnout panice, nedělat ukvapená rozhodnutí a nesnažit se o překotná řešení. Byla by chyba myslet si, že problém půjde vyřešit ze dne na den. On totiž ze dne na den nevznikl a okamžik,

kdy se rodiče s jistotou přesvědčí, že má jejich dítě problém s drogami, obvykle přichází až po delší době jejich užívání (měsíce až rok, někdy i déle).

Národní protidrogová centrála připravila nejen pro rodiče, ale i ostatní rodinné příslušníky, kamarády a všechny ostatní, kteří se s tímto bolavým problémem setkají soubor rad a návodů na svých internetových stránkách <http://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpvc.aspx>.

Seznámí se zde s tím, co to je drogová závislost, proč lidé začínají, co to je experimentování, a jak předejít drogovým problémům. Rovněž se zde popisuje nejkratší cesta, jak udělat ze svého dítěte toxikomana a co dělat, když už má dítě problém s drogou. Informace popisují varovná znamení, která ukazují na to, že není něco v pořádku, a když už se něco takového stane a dítě přistihnete doma „sjeté“, jak v takovém případě poskytnout první pomoc.

Pro všechny, kteří by si chtěli o problému s dotyčným popovídat a neví jak na to, jsou rady, jak takový věcný a konstruktivní rozhovor vést. Získají zde přehled o legálních a nelegálních drogách, o tom, kdo nabízí nejčastěji drogu a radu, jakým způsobem ji odmítnout.

Každé zjištění problémů s drogami má své následky a to jsou různé psychické reakce rodičů dospívajících. V takové situaci je dobré mít povědomí o právním minimu, to znamená, jak na toto porušení zákona pohlíží právo, jak se podílet na tom, aby se ve školách co nejméně vyskytl problém s drogou, když už se vyskytne, jak ulehčit řešení pedagogům. V těchto případech jsme totiž na stejné lodi.

V závěru jsou uvedeny pro rodiče a blízké nejen kontakty, ale také zdroje, kam se mohou obrátit s nejrůznějšími dotazy a žádostmi o radu týkajícími se drogové problematiky. Zde mohou nalézt „Mapu po-

moci“, která nabízí vyhledání středisek a organizací napříč celou republikou, které se tímto problémem zabývají.

Víme, že tato nová sekce „ Informace pro rodiče“, sice problém nevyřeší, ale věříme, že bude alespoň malým kompasem na cestě k pomoci.

Mapa serveru | Textová verze | English | Rozšířené vyhledávání | OK
Rychlé menu

Služba veřejnosti a prestižní povolání

Úvod | O nás | Útvary Policie ČR | Informační servis | Dopravní servis | Datažáze | eKomunik@ce | Nabídky a zakázky | Prevence | Kontakty

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA SKPV | Úvodní strana / Útvary Policie ČR / Celostátní útvary / Národní protidrogová centrála SKPV

Národní protidrogová centrála SKPV PČR

MVČR
Hasiči ČR

ZPRAVODAJSTVÍ

Tisková zpráva k operaci „SEIN“
Koncem měsíce července 2012 ukončili detektivové Národní protidrogové centrály služby...
por. Mgr. Barbora Kudláčková - 11.9.2012

Tisková zpráva k operaci „DUJLA“
V závěru měsíce května 2012 byla detektivy Národní protidrogové centrály, Služby krim...
kpt. Mgr. Michal Hammer - 21.8.2012

INFORMACE

Rady rodičům
Praktické rady a postupy v oblasti návykových látek pro rodiče

Kalendář NPC 2012
V letošním roce se inspirací pro kalendář stala soutěž o protidrogový plakát

KONTAKTY

DOPRAVNÍ INFORMACE
PÁTRÁNÍ PO OSOBÁCH

ODKAZY

- O nás
- Kontakty
- Zpravodajství
- Fotogalerie
- Prevence
- Bulletin
- Návykové látky, prekurzory, anabolika
- Výroční zprávy
- Odkazy na internetové stránky

EVROPSKÝ ŠAMPIONÁT CELNICKÝCH PSOVODŮ VE VYHLEDÁVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK

ppor. Josef Dušánek

Po čtyřech letech pauzy, zaviněných především nedostatkem finančních prostředků ve většině států EU, byla letos obnovena tradice v pořádání evropského šampionátu celnických psovodů a jejich služebních psů. Pořadatelskou tíhu tohoto velkého svátku evropské celní kynologie, jež má kořeny v České republice, kdy Celní správa ČR má primát zakladatele a doposud i dvojnásobného organizátora tohoto šampionátu, na svá bedra, a to také již podruhé, vzala Celní správa Rakouska.

Stalo se tak především díky hlavnímu kynologovi Rudolfu Drumlovi. Celý šampionát finančně a společensky zaštitilo rakouské ministerstvo financí, v jehož náměstkovu ministra Hanz-Georg Kramerovi našli organizátoři nadšeného propagátora této akce. V závěru šampionátu pak také nastínil své vize směřující k uspořádání prvního celosvětového kynologického šampionátu pod patronací WCO. Potěšitelný byl i fakt, že pod svá „křídla“ si poprvé tuto akci vzala organizace ECSA, sdružující evropské celní sporty. Finanční podporou a celotýdenní přítomností jejího prezidenta Theo De Goeijena z Holandska a šéfa rakouské ECSY Karl Wappela byl jasně deklarován zájem o participaci na této profesně a mediálně velmi zajímavé akci. Z důvodu alespoň částečné eliminace nákladů bylo v letošním roce také poprvé přistoupeno k úhradě startovního. To možná zapříčinilo neúčast některých tradičních zemí (např. Litva, Finsko, Estonsko), ale i tak byl zájem o tuto akci tak velký, že dvaceti přímými účastníky a jedním pozorovate-

lem byl opět překonán rekord v počtu účastnických zemí v rámci historie mistrovství.

V pořadí již 7. Evropský kynologický šampionát proběhl v termínu 11. až 15. 6. 2011 na jihu Rakouska, v městečku Wolfsberg. Do komplexu hotelu Moselebauer, se sjelo 39 psovodů celních správ s vedoucími delegací, vedoucími týmů a tlumočníky ze Slovinska, Ruska, Bulharska, Norska, Maďarska, Moldávie, Dánska, Polska, Holandska, Chorvatska, Česka, Rakouska, Švýcarska, Lotyšska, Ukrajiny, Azerbajdžánu, Turecka, Německa, Švédska a Slovenska. V roli pozorovatelů pak přicestovala delegace CS Irska. Reprezentovat Celní správu ČR odjel již dvojnásobný účastník ME Tomáš Krutina s fenou Ájou z ČR Plzeň a František Konvica se psem Bojarem z ČR Praha. Dalšími členy delegace byli hlavní kynolog GŘC Martin Veverka v roli vedoucího týmu, vedoucí VZSK Heřmanice Josef Dušánek v roli jednoho z pěti rozhodčích a tlumočníci odboru 20 GŘC Jan Hlinka a Markéta Zemenová. Kromě zmiňovaného vedoucího VZSK, který posuzoval vyhledávání OPL v místnostech, si pořadatelská země do zodpovědných funkcí rozhodčích dále pozvala hlavního kynologa CS Švýcarska Reinharda Greutmanna, který posuzoval vyhledávání OPL na zavazadlech, hlavního instruktora CS Holandska Petera van Zantena, který posuzoval vyhledávání OPL na nákladních vozidlech, hlavního instruktora CS Rakouska Johanna Walzthöniho, který posuzoval vyhledávání OPL na osobních vozidlech a instruktora rakouské policie Egona Muggiho posuzujícího disciplíny poslušnosti.

Po pondělním příjezdu, ubytování, a přejímce psů pak v úterý následovalo přivítání všech účastníků a hostů šampionátu rakouskými organizátory. Za ministerstvo financí všechny přivítali náměstek ministra financí p. Kramer a p. Walter Drescher, starosta města Wolfsbergu Hans-Peter Schlagholz, zmiňovaní zástupci evropské a rakouské organizace ECSA a za organizační štáb Rudolf Druml a Kristian Euhnrstahl. Po představení všech účastníků šampionátu následovalo tradiční losování skupin, na jehož základě byli psovodi jednotlivých zemí zařazeni do skupin A, B, C. Náš tým byl vcelku výhodně vylosován do jednoznačně nejsilnější skupiny B, kterou tvořila řada

velmi oštěřených a zkušených psovodů z kynologicky vyspělých zemí. Vedle domácího Rakouska tuto skupinu tvořily Holandsko, Švýcarsko, Lotyšsko, Polsko, Chorvatsko a Česká republika, a bylo tedy dobré sledovat výkony a mít i svým způsobem pod kontrolou domácí tým a další silnou konkurenci. I když vše je na této akci pouze relativní, jelikož řada států se již dnes na tuto soutěž speciálně připravuje a výkonnost služebních psů, nejen v pachových pracích, ale i v poslušnosti má stále vzrůstající úroveň, má šanci na úspěch mnohem více psovodů než dříve. Prosadit se v tak silné konkurenci, to chce mimo kvalitní přípravy a výběru odolných psovodů mít i trochu toho pověstného štěstí. A protože na ME jsou pouze čtyři disciplíny „pachovek“, kde dnes již jsou výkony psovodů nesmírně vyrovnané, je velmi zásadní a rozhodující mít kvalitně zvládnuté disciplíny poslušnosti. A mimo to musím též konstatovat, že díky VZSK Heřmanice, které má statut Regionálního výcvikového centra WCO a od roku 2005 zabezpečuje také výcvik zahraničních psovodů, dochází z naší strany svým způsobem neustále i k vytváření další silné konkurence pro tuto akci. To bylo v letošním roce jednoznačně vidět na příkladu obou lotyšských a ruských psovodek, které až do konce bojovaly o nejvyšší příčky a jejichž styl práce jak v „pachovkách“, tak na poslušnosti nesl jasné rysy heřmanické výcvikové školy. Myslím, že to nás může jen těšit, protože se jedná o nejlepší propagaci heřmanického střediska a české služební kynologie.

První disciplínou naší skupiny B, bylo vyhledávání 5 gramů hašiše na zavazadlech, které tvořilo 8 bedýnek v řadě za sebou. Tato disciplína probíhala na fotbalovém hřišti ve Wolfsbergu a posuzoval ji švýcarský rozhodčí. Bohužel již před odjezdem na stadion začalo hustě pršet, což vždy u této disciplíny přináší obavy, vzhledem k menší prostupnosti pachu vlivem namoklých beden. Oba naši psovodi a psi však zvládli tuto úvodní disciplínu na výbornou s obdrženy 99 a 97 ze 100 možných bodů. Ve skupině A toto odpoledne probíhala disciplína vyhledávání drog na osobních vozidlech, které posuzoval rakouský rozhodčí. Hledalo se 10 gramů kokainu ukrytého na jednom ze dvou vozidel v desetiminutovém časovém limitu. Výborně si zde vedly obě ruské psovodky a psovodi CS Dánska. Bohužel ale také ve čtyřech případech byly zadány nuly z důvodu nenalezení vzorku v časovém limitu, nebo z důvodu falešného značení.

Ve skupině C, která vyhledávala ve školních třídách 5 gramů marihuany v časovém limitu 10 minut (posuzoval vedoucí VZSK), se vedle kynologicky zkušených týmů představily i státy kynologicky zcela neznámé, jako např. Turecko a Azerbájdžán. Většina psovodů tuto disciplínu řešila vyhledáváním se psy tzv. „na volno“, kteří bez větších problémů tuto po-

měně aromatickou drogu snadno nacházeli ve velmi krátkém čase. I přesto však u dvou psovodů nakonec k nalezení látky nedošlo z důvodu falešného značení psa.

Každý soutěžní den končil v pozdních odpoledních hodinách poradou rozhodčích, vedoucích družstev, vedoucích skupin, zakladačů a organizačního štábu. Na těchto brífingích byla rozhodčími zhodnocena práce psovodů a zakladačů v jednotlivých skupinách a pořadatelem byly sděleny organizační pokyny k dalšímu průběhu akce.

Druhý soutěžní den náš tým nejprve absolvoval dopolední vyhledávání 10 gramů kokainu na osobních vozidlech. Výborný výkon předvedl Tomáš Krušina s Ájou (97 bodů), který drogu našel již za necelé dvě minuty po nasazení feny. Mnohem více se však zapotil František Konvica s Bojarem, který měl drogu ukrytou v hůře přístupném místě za volantem jednoho z vozidel. Výrazně si však oddech, když po více než osmi minutách jeho pes správně označil místo zálože, které však v předešlém hledání dvakrát minul. To bohužel znamenalo bodovou ztrátu a nakonec výsledných 76 bodů. Výbornou práci na této disciplíně předvedla řada dalších psovodů z Rakouska, Polska, Lotyšska, Holandska a Švýcarska. Zadány byly ale celkem 3 nuly za časový limit nebo falešné značení.

Ve středečním dopoledni prováděli další psovodi ze skupiny A a C na fotbalovém stadionu disciplínu vyhledávání OPL na zavazadlech. Stejně jako v naší skupině byla i v těchto dvou zbývajících práce psů velmi úspěšná a bodové hodnoty u většiny se pohybovaly kolem 90 bodů. Bedýnku se založenou drogou se, z důvodu označení nesprávného zavazadla, nepodařilo identifikovat pouze dvěma psům.

Po obědě soutěž pokračovala a nastalo první nepříjemné překvapení u skupiny C. Stalo se tak na jednoznačně nejtěžší disciplíně, kterou bylo vyhledávání 10 gramů heroinu na nákladních vozidlech. Zde z počtu 12 psů celkem 8 ukrytou drogu nenašlo. Většinou z důvodu vypršení časového limitu. V některých případech došlo k falešnému značení, kdy psi po delším hledání označili na vozidle nesprávné místo. Bohužel ani opakované navádění psů do místa založení látky nevedlo v řadě případů k jejímu označení. A tak již u této skupiny začala polemika o kvalitě zakládaného heroinu, a to ještě nikdo ani netušil, co se bude dít u další skupiny, kde celá záležitost ještě vygradovala.

Středeční vystoupení našeho týmu bylo odpolední vyhledávání 5 gramů marihuany ve školních třídách ve Wolfsbergu s časovým limitem 10 minut. Tuto disciplínu jsem posuzoval, přičemž celá práce psovoda a psa ve třídě byla snímána kamerou a přenášena na televizní obrazovku, kde ji mohli diváci a ostatní psovodi sledovat. I na této disciplíně se na-

šim psovodům dařilo a za téměř bezchybné výkony obdrželi shodně 99 bodů. To začínalo být velmi slibné, ale vzhledem k tomu, že se ve třídách dařilo většině psovodů, bylo jasné, že tato disciplína nebude pro konečné pořadí rozhodující. Na fotbalovém stadionu se mezitím rozběhly disciplíny poslušnosti pro skupinu A, které od začátku poněkud překvapivě velmi benevolentně posuzoval domácí rozhodčí nominovaný od rakouské policie. Vzhledem k tomu, že bylo tolerováno opravdu hodně, vypadaly výsledky vcelku dobře. Přihlédneme-li však k faktu, že se jedná o vrcholovou evropskou soutěž, je, myslím, třeba brát zřetel na to, že tato disciplína prakticky rozhoduje o pozdějším evropském šampionovi. V následných debatách jsme se tedy s mnohými psovody shodli, že je třeba v rámci možností, které dává zkušební řád, posuzování přitvrdit a lepší psovody náležitě bodově ohodnotit.

Středeční náročný den pak končil velmi vydařeným společenským posezením účastníků v typické alpské lesní hospodě s živou korutanskou muzikou a tancem.

Čtvrtek byl posledním soutěžním dnem, kdy se „hrálo“ prakticky o vše. Řada týmů doposud procházela šampionátem bez většího zaváhání a bylo jasné, že jakýkoliv výpadek na jedné z disciplín bude prakticky znamenat ztracenou šanci promluvit do konečného pořadí na čelních místech. Nervozita a psychologický tlak na psovody tedy gradovaly a ještě zesílily poté, kdy byl oznámen velmi špatný výsledek skupiny A opět v rámci vyhledávání heroínu na nákladních vozidlech. Zde ze 14 psovodů drogu našel pouze jeden, a to slovinský služební pes. Pro pořadatele tak nastaly opravdu krušné chvíle, kdy v jednom momentě dokonce uvažovali i o skrečování celé této disciplíny. Protest však nakonec žádný z neúspěšných států nepodal. Laboratorní certifikát hovořil o 75 % čistotě zakládaného heroínu, což bylo ze strany některých států sice kritizováno, nicméně v propozicích ME není nikde stanoveno, jak čistá musí droga být.

Naše skupina nastoupila na poslušnost, kterou posuzoval zmiňovaný rakouský policista. Nastavený trend ve velké toleranci pokračoval a tak bodové hodnoty byly opět vysoké. Domácí psovodka Sabine Stadter předvedla výbornou poslušnost a obdržela zaslouženě nejvíce 99 bodů, ale ani naši psovodi na tom nebyli špatně a jejich 96 a 94 bodů dávalo před poslední disciplínou velké naděje na velmi dobré umístění. Skupina C vyhledávala na osobních vozidlech, kde se psovodům dařilo se střídavými úspěchy. „Stovkové výkony“ střídaly výkony průměrné a v konečném součtu bylo bohužel zadáno i 6 nul. Nás však nejvíce zajímalo poslední vystoupení našich psovodů, kdy odpoledne nastupovali na vyhledávání heroínu na nákladních vozidlech.

Celá skupina B však tuto disciplínu zvládla nejlépe ze všech a obdržela 100 a 96 bodů našich psovodů avizovalo, že můžeme pomýšlet i na umístění mezi nejlepšími.

Psovodi skupiny A soutěž zakončovali na vyhledávání v místnostech, kde si v naprosté většině „spravili náladu“ po dopoledním hromadném neúspěchu na nákladních vozidlech a mimo moldavského kolegy našli 5 gramů marihuany všichni. Skupina C pak končila poslušností, kde byly značné rozdíly ve výkonnosti států s pravidelnou účastí na ME a nováčků, jako to bylo v případě Turecka a Ázerbajdžánu.

Po příjezdu na hotel a zveřejnění zatím sice ještě neoficiálních výsledků na velkoplošné televizní obrazovce ve vestibulu pak v naší delegaci zavládlo obrovské nadšení. Předvedené výkony našich psovodů znamenaly úžasné 2. místo Tomáše Krutiny, hned za domácí Sabine Stadter, a 7. místo Františka Konvici v jednotlivcích (startovalo 39 psovodů) a krásné 2. místo v družstvech (startovalo celkem 20 týmů) hned za domácím Rakouskem. Lépe to snad ani dopadnout nemohlo!

Závěrečný galavečer se konal v krásných prostorách zámku ve Wolfsbergu a byl důstojnou společenskou tečkou za náročnými soutěžními dny. Páteční dopoledne pak patřilo slavnostnímu vyhlášení výsledků na náměstí ve Wolfsbergu, kde běžel i zajímavý prezentační program pro veřejnost s ukázkami výcviku služebních psů a dalších činností Celní správy Rakouska. Defilé rozhodčích, psovodů se psy, vedoucích týmů a vedoucích delegací prošlo městem v doprovodu hudby, aby je na náměstí přivítali pozvaní hosté v čele s hejtmanem korutanského kraje. Po zdravicích hostů pak následovalo dekorování nejlepších psovodů v kategorii jednotlivců a družstev a vyhlášení nejlepší poslušnosti, kterou také vyhrála domácí psovodka Sabine Stadter. Celý ceremoniál byl parádní tečkou za v pořadí již 7. Evropským šampionátem.

Závěrem je třeba podotknout, že šampionát svým 7. ročníkem také ukázal, že nastala doba, kdy je třeba učinit určité změny směrem k dalšímu zkvalitnění soutěže. Akce již dávno překonala své počáteční „dětské“ nemoci, postupem doby přispěla k výraznému nárůstu spolupráce v rámci služební kynologie mezi jednotlivými evropskými státy a výrazně podnítila motivaci psovodů. Po vzoru této akce řada zemí začala organizovat i své národní šampionáty, což je jednoznačně vidět na zvýšení úrovně celé evropské služební kynologie.

Velmi potěšitelné je, že tento současný evropský trend v rámci služební kynologie podnítila a výrazně podpořila právě Celní správa České republiky, jako zakladatel této akce, a prostřednictvím VZSK Heřmanice také jako organizátor mezinárodních výcvikových kurzů. Letošním výsledkem tedy bylo upevněno

určité výsadní postavení české celní kynologie, která je minimálně v rámci zemí EU považována i za leadera evropské celní kynologie. Bohužel je velká škoda, že se stále nedaří uspořádat další ročník ME právě v České republice a že pozici hlavního „spielmachera“ této akce nám pomalu, ale jistě přebírá CS Rakouska. Ta chce uspořádat v roce 2014 již ne pouze evropský, ale 1. Světový šampionát pod patronací WCO. Škoda, že tato myšlenka vzešla právě od nás

a že zřejmě o tento další unikátní primát v rámci služební kynologie přijdeme.

Na závěr bych chtěl poděkovat především našim psovodům za výbornou reprezentaci a výsledek, kterým upevnili naši pozici „stálice“ evropské služební kynologie. Poděkování také patří celému realizačnímu týmu, včetně tlumočnicků a samozřejmě VZSK, které zajišťovalo výběr a přípravu našich psovodů na tuto akci.

Výsledky 7. evropského kynologického šampionátu

kategorie jednotlivců

1. místo – Sabine Stadter, CS Rakousko, 493 bodů
 2. místo – Tomáš Krutina, CS České republiky, 487 bodů
 3. místo – Markus Giger, CS Švýcarsko, 485 bodů
 4. místo – Johann Pallanitz, CS Rakousko, 479 bodů
 5. místo – Frida Martinsson, CS Švédsko, 477 bodů
- celkem soutěžilo 39 psovodů

kategorie družstev

1. místo – Sabine Stadter a Johann Pallanitz, CS Rakousko, celkem 972 bodů
 2. místo – Tomáš Krutina a František Konvica, CS ČR, celkem 953 bodů
 3. místo – Frida Martinsson a Emma Dusic, CS Švédsko, celkem 935 bodů
 4. místo – Lubomír Petruš a Miroslav Trauer, CS Slovensko, celkem 854 bodů
 5. místo – Pawel Marzec a Robert Pietryka, CS Polsko, celkem 838 bodů
- celkem soutěžilo 20 zemí

nejlepší poslušnost

1. Sabine Stadter, CS Rakousko, celkem 99 bodů

DROGOVÝ KUFR

Bc. Josef Novák

V letech 1994 až 1997 byl v České republice distribuován Drogový kufr, který sloužil jako pomůcka na školách, v armádě, u policie a u jiných státních nebo nestátních institucí při realizaci preventivních protidrogových programů. Tato pomůcka se od té doby nevyráběla. Po patnácti letech přichází stejné občanské sdružení s novou reedicí Drogového kufru. Zeptali jsme se předsedkyně a psychologky Občanského sdružení pro protidrogovou prevenci Mgr. Zuzany Novákové, v čem spočívá nová reedice Drogového kufru.

V čem se změnil obsah: je tam drog více, nebo jich spíš ubylo?

Reedice drogového kufru byla započata z důvodu zvyšujícího se zájmu institucí a škol, které už vlastní starší verzi a mají ji třeba poškozenou nebo jí nemají vůbec. Dále vznikla potřeba drogový kufr aktualizovat, protože se na scéně objevují nové druhy a formy drog. A je zapotřebí „jít s dobou“. Základní změna je v provedení drogového kufru, kdy jsme se rozhodli pro čtyři samostatné hermeticky uzavřené polyetylenové vložky formátu A3. Tyto vložky jsou tematicky rozdělené do několika skupin podle druhů drog. Jedna vložka je věnována nejčastěji používaným pomůckám k aplikaci drogy a druhům balení drog, se kterými se lze na drogové scéně v ČR setkat. Díky samostatným vložkám jsme získali mnohem více prostoru pro nové druhy drog a nové formy drog, které se na drogové scéně nově objevily. Navíc nám vložky z průhledného polyetylenu umožňují každou vložku vidět jak z lícové tak i z rubové strany. Tohoto využíváme pro volitelné dvoujazyčné provedení. Čtyři vložky zároveň umožňují, aby s obsahem v jednom okamžiku pracovalo více posluchačů nebo se tvořily tematické skupinky. Je možná širší variabilita

práce s cílovou klientelou. To ale záleží na individuálním programu lektora.

Které drogy jsou například v Drogovém kufru nové?

Při sestavování skupin drog jsme reagovali na existenci nových forem a druhů drog. V konopných drogách prezentujeme více druhů hašiše, podle země původu. Těkavé látky jsme doplnili o plyn do zapalovačů a Poppers. U opiátů jsou nově substituční drogy (Subutex, Metadon), u halucinogenů šalvěj divotvorná, Fenciklidin (PCP) a Ketamin. Psychofarmaka jsme obohatili o Neurole, Xanax a další konkrétní léky, které jsou nejčastěji zneužívané. Taneční drogy jsou rozšířeny o Piperazin, GHB Tekutou extází.

Kolik drog obsahuje kufr a jsou to všechno atrapy?

Skutečná „droga“ je v drogovém kufru pouze jediná. Jedná se o formy produktů konopí, asi těžko by

nám někdo uvěřil atrapy semínka, listu nebo květu. Drogový kufr celkem obsahuje 49 položek. Každá položka je forma nebo druh drogy.

Z čeho jste vycházeli při sestavování škály drog?

Při sestavování jsme především vycházeli ze vzorníku, který jsme produkovali v letech 1994 – 1997. Tento stav jsme porovnávali s oficiálními informacemi, které poskytuje státní správa na úseku drogové prevence. Nezbytná byla spolupráce s Národní protidrogovou centrálou, kde jsme získali velmi cenné rady a konzultace. Díky této spolupráci můžeme deklarovat vysoké přiblížení vizáže atrap skutečným drogám. Absolutně napodobit drogy nelze a ukazovat všechny možné podoby rovněž nelze, protože ani skutečné drogy na drogové scéně se nevyskytují stále v jedné a téže podobě. V té základní podobě jsme se ale hodně přiblížili smutné a konkrétní realitě.

Kdo se podílel na přípravě Drogového kufru?

Prototyp drogového kufru jsme předali Národní protidrogové centrále a požádali jsme o jejich závěrečnou kontrolu a odbornou garanci. S NPC SKPV PČR jsme stále v kontaktu a budeme reagovat na jejich konkrétní náměty a připomínky i v dalších letech tak, aby drogový kufr mohl být průběžně aktualizován. Nechceme, aby se lektori dostávali při kontaktu s mládeží do trapných situací, kdy někteří jedinci určitou drogu na rozdíl od lektora už viděli. Proto je drogový kufr vyroben tak, aby dokázal za-

ujmout a obohatit i širokou veřejnost všech věkových kategorií, rodiče, prarodiče atd. Myslíme si, že je dobré neustále upozorňovat na rizika všech drog, léků a látek, které mohou poškodit psychické i fyzické zdraví lidí. Mnohdy právě i dospělí lidé podceňují rizika některých léků (Lexaurin Neurol, Diazepam), na kterých mohou být závislí, protože jejich rizika neznají. Následně jsme drogový kufr nechali zaregistrovat jako průmyslový vzor u Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu EU (OHIM).

Jaká je přesně funkce Drogového kufru?

Zaujmout cílovou skupinu, na niž je prevence konkrétně zaměřená a předat konkrétním jedincům sdělení, které by si uchovali, nebylo a není jednoduché. Při realizaci primárně preventivních programů se nesoustředíme jen na obsah ale také na formu. Drogový kufr je ideální pomůcka pro jakýkoliv program v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Lze jej zakomponovat jak do výuky, či volnočasových vzdělávacích aktivit, tak ale především do různých forem primárně preventivních programů. Dvoujazyčnost, mobilní vložky, zajímavé grafické provedení, působení na vícesmyslové vnímání, možnost trvalé expozice jednotlivých vložek současně (vitrína, výstava), to jsou výhody nového provedení této edukační pomůcky, Drogového kufru. Skoro ve všech školách jsou dnes interaktivní tabule a dataprojektory, na kterých lze drogový kufr doprovodit detailními informacemi k jednotlivým položkám v něm ukazovaným. Dobře připravený program zůstává v dětech na celý život. Po více jak 15 letech v tomto oboru to máme právě na Drogovém kufru ověřené.

Na internetových stránkách www.drogovykufr.cz si lze stáhnout prezentace, dozvědět se o kufru více a také si ho objednat.

DROGOVÝ KUFR

Vzhledem ke vzrůstající poptávce po Drogovém kufru od škol a institucí z oblasti primární a sekundární prevence, jsme připravili reedici a aktualizaci této edukační pomůcky. Zároveň vznikla potřeba drogový kufur aktualizovat, protože se na scéně objevují nové druhy a formy drog. Z organizačních důvodů je reedice početně a časově omezena. Výroba je organizována sériově na základě individuálních objednávek.

DROGOVÝ KUFR 2012

Slouží jako **názorná edukační a osvětová pomůcka**, kterou mohou využívat pedagogové ve školách v rámci výuky všeobecně vzdělávacích i odborných předmětů, školní metodici prevence, výchovní poradci, učitelé odpovědní za drogovou problematiku na škole, školní psychologové a další realizátoři preventivních programů. Drogový kufur je **ideální pomůcka pro jakýkoliv program v oblasti prevence sociálně patologických jevů**. Vzorník je také vhodný pro osvětovou činnost a besedy s rodiči a širší veřejností. **Drogový kufur umí upoutat pozornost cílové skupiny posluchačů**, zaujmout, rozvinout diskuzi a tím usnadnit a zefektivnit práci lektora.

PROVEDENÍ DROGOVÉHO KUFRU

Obsahem Drogového kufuru jsou čtyři samostatné, hermeticky uzavřené, polyetylenové vložky formátu A3. Jsou tematicky rozdělené do několika skupin podle druhů drog. Jedna vložka je věnována nejčastěji používaným pomůckám k aplikaci drogy a druhům balení drog, se kterými se lze na drogové scéně v ČR setkat. Vložky z průhledného polyetylenu umožňují pohled na drogy jak z lícové tak i z rubové strany, čehož je využito pro dvoujazyčné provedení. Čtyři vložky zároveň umožňují, aby s obsahem v jednom okamžiku pracovalo více posluchačů nebo se tvořily tematické skupinky.

Drogový kufur je připraven ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou SKPV PČR a dalšími odborníky, kteří se zabývají protidrogovou prevencí. Proto jsou atrapy drog a pomůcek k nerozeznání od skutečných drog. Atrapy jsou vyrobeny ze zdravých neškodných materiálů. Děti, studenti nebo rodiče si tak mohou vytvořit jasnou představu o různých podobách návykových látek, formách balení a aplikačních pomůckách.

Z organizačních důvodů je reedice početně a časově omezena. Výroba je organizována sériově na základě individuálních objednávek.

SDRUŽENÍ PRO PROTIDROGOVOU PREVENCÍ U DĚTÍ A MLÁDEŽE

T: +420 267 912 818 • E: info@drogovykufr.cz • W: www.drogovykufr.cz

Kriminalistika

ČTVRTLETNÍK PRO KRIMINALISTICKOU TEORII
A PRAXI VYDÁVÁ MINISTERSTVO VNITRA ČR,
ODBOR PREVENCE KRIMINALITY

Teoretické statě | vědecká sdělení | odborné diskuse |
informace | z vědeckého života | ze zahraničí | recenze | nové
právní předpisy | judikatura | anotace

Redakce KRIMINALISTIKA

Olišanská 4

130 00 Praha 3

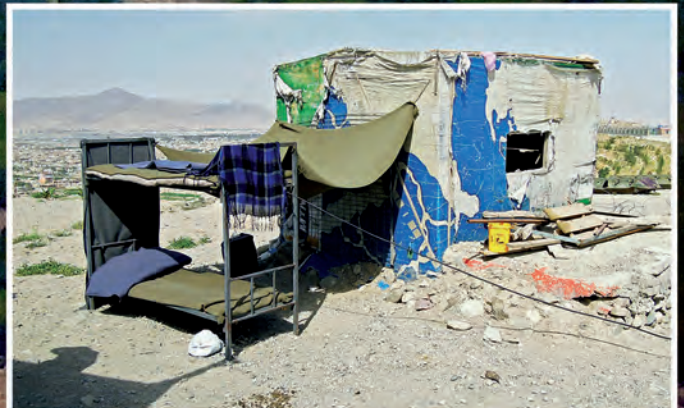
tel.: 974 841 814

fax: 974 841 094

e-mail: redakce@mvcz.cz

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

stojí ti to za to?

LEDEN

Po	7	14	21	28	
Út	1	8	15	22	29
St	2	9	16	23	30
Čt	3	10	17	24	31
Pá	4	11	18	25	
So	5	12	19	26	
Ne	6	13	20	27	

ÚNOR

Po	4	11	18	25
Út	5	12	19	26
St	6	13	20	27
Čt	7	14	21	28
Pá	1	8	15	22
So	2	9	16	23
Ne	3	10	17	24

BŘEZEN

Po	4	11	18	25	
Út	5	12	19	26	
St	6	13	20	27	
Čt	7	14	21	28	
Pá	1	8	15	22	29
So	2	9	16	23	30
Ne	3	10	17	24	31